

แผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือ
เพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย

พ.ศ.2566 – 2570

กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ

บทนำ

ประเทศไทยพิจารณาการเปลี่ยนผ่านด้านการพัฒนา (Development in Transition) ที่มีพลวัตสูงที่กำลังเผชิญกับความท้าทายต่อบทบาทของประเทศไทยในการสนองตอบต่อความต้องการของประเทศคู่ร่วมมือที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งในเรื่องการเรียนรู้ และการเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศนั้นอย่างให้มีประสิทธิผลสูงสุด รวมทั้งทำให้เกิดประโยชน์ร่วมกันระหว่างประเทศไทยกับประเทศคู่ร่วมมือ

การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย พ.ศ. 2566 – 2570 จึงเป็นการสะท้อนถึงกระบวนทัศน์ใหม่ของการร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (New Paradigm of International Development Cooperation) ที่มุ่งสู่การทำให้เกิดจุดเปลี่ยนการพัฒนาที่สำคัญในประเด็นการพัฒนาของประเทศคู่ร่วมมือ เน้นอนว่ากระบวนการนี้ต้องการเวลาในการดำเนินการที่ต่อเนื่องและการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างจริงจัง

การวิเคราะห์เชิงลึกเพื่อวางกรอบแผนยุทธศาสตร์นี้ จึงพิจารณาถึงความท้าทายทางการพัฒนาของประเทศคู่ร่วมมือของไทย การกำหนดกลยุทธ์และมาตรการในหลากหลายมิติเพื่อแก้ไขอุปสรรคและปัญหาอันโดยเฉพาะการส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางหลักในการพัฒนาที่จะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางของประชาคมความร่วมมือระหว่างประเทศ ได้แก่ Sustainable Development Goals 2030

เอกสารแผนยุทธศาสตร์ฉบับนี้จึงเป็นแผนที่นำทางในเชิงกลยุทธ์สำหรับใช้เป็นแนวทางและกรอบอ้างอิงสำหรับการทำงานร่วมกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย รวมทั้งสถาบันการศึกษา ร่วมกับกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ และที่สำคัญ คือ กลุ่มประเทศเป้าหมายด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยที่จะใช้เป็นเข็มทิศนำทางสู่การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความยั่งยืน

ในขณะเดียวกันแผนยุทธศาสตร์ในช่วงของการดำเนินการดังกล่าวนี้จะช่วยในการสื่อสารในเชิงทิศทางการร่วมมือเพื่อการพัฒนาทั้งกับประเทศคู่ร่วมมือของไทยรวมทั้งแหล่งผู้ให้ความร่วมมือในเชิงหุ้นส่วนการพัฒนาได้ทราบถึงแนวทางและจุดเน้นที่ประเทศไทยให้ความสำคัญและสาขาที่ไทยมีความพร้อมในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันซึ่งประเทศไทยมีความเชื่อมั่นว่าความร่วมมือตามทิศทางนี้จะเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญในการช่วยคลี่คลายปัญหาการพัฒนาที่ประเทศคู่ร่วมมือของไทยกำลังเผชิญอยู่ในขณะนี้

**กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ
กระทรวงการต่างประเทศ**

บทสรุปผู้บริหาร

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทยมีบทบาทสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมสถานะของประเทศไทยในประชาคมระหว่างประเทศในการช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของหน่วยงาน สถาบัน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การแลกเปลี่ยนความรู้และร่วมดำเนินการตามกรอบและพันธกรณีตามข้อตกลงและพันธกรณีระหว่างประเทศนับตั้งแต่การให้ความช่วยเหลืออย่างเป็นทางการในปี พ.ศ. 2534 เป็นต้นมา

บทบาทด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยในช่วงทศวรรษข้างหน้ายิ่งทวีความสำคัญในการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของความเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ประเทศไทยร่วมมือและการขับเคลื่อนภายใต้กรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคที่ไทยมีบทบาทสำคัญในเวทีดังกล่าวที่มีพลวัตมากขึ้นในช่วงของการเปลี่ยนผ่านที่กำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงภูมิศาสตร์เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ดิจิทัลและการจัดการความรู้ใหม่ที่สามารถตอบสนองได้ตรงต่อความต้องการ รวมทั้งการพัฒนาภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ของสหประชาชาติที่ประเทศไทยมีพันธะร่วม

แนวโน้ม ทิศทาง และการเปลี่ยนแปลงความร่วมมือของไทยในอนาคต

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนานับว่ามีพลวัตสูง ที่ไทยต้องมีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยมีแนวโน้มที่สำคัญ คือ

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยมีบทบาทมากขึ้น

รัฐบาลไทยมุ่งเน้นการขยายความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ไทยมีบทบาทนำและยังต้องการคงบทบาทดังกล่าว รวมทั้งต้องการขยายความร่วมมือไปยังภูมิภาคอื่นตามลำดับความสำคัญ เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายด้านต่างประเทศ และความร่วมมือเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิผลสูงสุด

การตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานไทยมากขึ้น

ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของไทยกับหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศในด้านต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้น เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและความรู้ที่ความต้องการของไทย ในขณะเดียวกันหน่วยงานต่างประเทศต้องการความร่วมมือจากไทยมากขึ้นตามลำดับโดยเฉพาะการเสริมต่อความร่วมมือภายใต้กรอบทวิภาคี

การขยายความร่วมมือแบบใต้ – ใต้ (South – South Cooperation)

ประชาคมระหว่างประเทศสนับสนุนและส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันมากขึ้นระหว่างประเทศกำลังพัฒนา โดยไทยได้รับการคาดหวังจากประชาคมโลกในการมีบทบาทเชิงรุกที่จะส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมในการขยายความร่วมมือของประเทศในระนาบเดียวกัน (Horizontal Cooperation)

การขยายความร่วมมือแบบหุ้นส่วนและไตรภาคีเพิ่มขึ้น

โดยแหล่งผู้ให้และไทยได้ร่วมมือกันในรูปแบบหุ้นส่วน หรือความร่วมมือไตรภาคีเพื่อให้การช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ อาทิ ฝรั่งเศส เยอรมนี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และลักเซมเบิร์ก เป็นต้น และก็ต้องการจะขยายกิจกรรมให้กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งก็จะเป็นการขยายบทบาทของประเทศไทยไปด้วย

บทบาทของไทยในการส่งเสริมการรวมกลุ่มในอนุภูมิภาคและภูมิภาคสูงมาก

ไทยเป็นแกนหลักสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบภูมิภาคและอนุภูมิภาค อาทิ ACMECS IMT- GT BIMSTEC และความร่วมมือภายใต้ ASEAN เพื่อให้การพัฒนามีประสิทธิภาพมากขึ้น และให้เกิดประโยชน์และรับผลกระทบเชิงบวกแก่ไทยและประเทศคู่ร่วมมือ

การตอบสนองต่อประเด็นเกิดใหม่ (Emerging Issues)

โลกกำลังเผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงจากสภาพภูมิอากาศและความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม จึงนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพภัยทั้ง อุทกภัย ภัยแล้ง การระบาดของโรคทั้งในคนและในสัตว์ โดยเฉพาะการระบาดของโรคโควิด – 19 ที่สร้างความเสียหายต่อมนุษย์และกระทบต่อเศรษฐกิจของทุกประเทศอย่างมาก ไทยจึงมีพันธะต่อประชาคมโลกในการช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยดำเนินการภายใต้การบูรณาการของยุทธศาสตร์ที่สำคัญทั้งยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการต่างประเทศ (พ.ศ. 2561 - 2580) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) รวมทั้งยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการบูรณาการเข้ากับบริบทการพัฒนาที่ให้เกิดประโยชน์แก่คู่ร่วมมือและไทย

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Goals) ของการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของ ไทย คือ

- 1. การมุ่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ (Development Transformation) ของประเทศคู่ร่วมมือทั้งระดับทวิภาคี พหุภาคี ให้เกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม**
- 2. เพื่อบูรณาการความร่วมมือในภูมิภาคและอนุภูมิภาคเป้าหมาย** ให้เกิดการร่วมมือในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จภายใต้กรอบความร่วมมือต่างๆที่ไทยมีพันธะร่วมขับเคลื่อนและดำเนินการ
- 3. ส่งเสริมความร่วมมือแบบหุ้นส่วนระหว่างไทยกับแหล่งผู้ให้อื่น** ในการดำเนินการความร่วมมือไตรภาคีในรูปแบบใหม่ที่มุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์
- 4. เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้แนวทางตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง** ให้เกิดความยั่งยืนในระดับชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นด้วยการยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนและคุณภาพชีวิตให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต

5. **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการร่วมมือในการวิจัยระหว่างประเทศ** เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการจัดการในสาขาต่างๆ ให้มีขีดความสามารถในการจัดการที่สนองต่อความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

6. **เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ** ในการดำเนินความร่วมมือเพื่อการพัฒนาให้เกิดประสิทธิผลทั้งในการจัดการทรัพยากรและการเกิดผลกระทบที่ต้องการต่อกลุ่มเป้าหมาย

ยุทธศาสตร์การขับเคลื่อน ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์สำคัญ คือ

1. **การมุ่งบูรณาการความรู้และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Integrated Knowledge and Best Practices) ของไทยในการพัฒนาประเทศเป้าหมายภายใต้กรอบทวิภาคีให้เกิดผลสัมฤทธิ์** ด้วยการจัดการความรู้ของไทยอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นระบบในการถ่ายทอดสู่ประเทศเป้าหมายในการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประสิทธิผลได้จริง

2. **การส่งเสริมบทบาทของไทยในการเชื่อมโยงกับผลประโยชน์ร่วมกันภายใต้ความร่วมมือในภูมิภาคและอนุภูมิภาค**

การมุ่งให้ไทยมีบทบาทนำในการบูรณาการการพัฒนาในกรอบอนุภูมิภาคและภูมิภาคในการเสริมสร้างขีดความสามารถการพัฒนาให้ได้ผลตามวาระที่กำหนดร่วมกัน

3. **การส่งเสริมความร่วมมือกับหุ้นส่วนคู่ร่วมมือของไทยอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิผล**

การร่วมมือกับแหล่งและประเทศคู่ร่วมมือในการเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรและหน่วยงานของไทยให้มีศักยภาพรองรับพลวัตการเปลี่ยนแปลงตามวาระการพัฒนา รวมทั้งการร่วมมือของไทยกับแหล่งคู่ร่วมมือในการถ่ายทอดความรู้สู่ประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ

4. **การขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals- SDG)**

ส่งเสริมการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงทั้งการดำรงชีวิตและการพัฒนาไปสู่การบรรลุผลในความมั่นคงทั้งระดับปัจเจกบุคคล องค์กรและสังคมที่ยั่งยืน

5. **การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ ส่งเสริมและพัฒนาการวิจัยอย่างบูรณาการองค์ความรู้**

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการออกแบบที่จะทำให้ความรู้ถูกดึงมาประยุกต์ใช้ได้อย่างสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงรวมทั้งการพัฒนาและสร้างองค์ความรู้ที่สำคัญผ่านการวิจัยเชิงบูรณาการในภูมิภาคและอนุภูมิภาค

6. **การพัฒนาระบบการบริหารความร่วมมือที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน**

พัฒนาบุคลากรให้มีขีดความสามารถทำงานความร่วมมือระหว่างประเทศและ การปรับปรุงมาตรฐานการบริหารโครงการและแผนงาน ระบบฐานข้อมูล กฎ ระเบียบรวมทั้งวิธีการงบประมาณให้มีประสิทธิภาพ

การบริหารและการจัดการความร่วมมือ

ประกอบด้วยแนวทางและวิธีการ คือ

- **ความเชี่ยวชาญและสาขาความร่วมมือของไทย** ที่พร้อมให้ความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญ ได้แก่ การเกษตรและการพัฒนาชนบท การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การสาธารณสุข การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและด้านพลังงาน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี การค้าและอุตสาหกรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยว และการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

- **ประเทศและพื้นที่เป้าหมายความร่วมมือของไทย**

ให้ความสำคัญกับความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย ได้แก่ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา เมียนมา เวียดนาม สำหรับประเทศเอเชียอื่นมุ่งเน้นตามกรอบความร่วมมือที่มีระหว่างกันเป็นสำคัญในด้านเศรษฐกิจ การค้า การลงทุนรวมทั้งความร่วมมือทางเทคโนโลยี วิทยาศาสตร์และวิชาการ

ความร่วมมือภายใต้กรอบภูมิภาคและอนุภูมิภาค ได้แก่กรอบความร่วมมือภายใต้ AEC (ASEAN Economic Community) ACMECS GMS IMT – GT และ BIMSTEC

สำหรับภูมิภาคอื่นประกอบด้วย แอฟริกา ได้แก่ แอฟริกาใต้ อียิปต์ โมร็อกโก เคนยา ไนจีเรีย เซเนกัล โมซัมบิก มาดากัสการ์ แทนซาเนีย เอธิโอเปีย เบนิน บุรุนดี แองโกลา ตูนิเซีย ไนจีเรีย กานา โกตดิวัวร์ และซูดาน **ลาตินอเมริกา** ไทยมุ่งเน้นความร่วมมือในแบบหุ้นส่วนในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ได้แก่ อาร์เจนตินา บราซิล เปรู ชิลี รวมทั้งบางประเทศในตะวันออกกลาง และประเทศหมู่เกาะแปซิฟิก

- **หลักการและแนวทางการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย** ให้ความสำคัญกับความร่วมมือบนความเท่าเทียมกับคู่ร่วมมือ การดำเนินการอย่างมุ่งประสิทธิผล (Development Effectiveness) โดยความร่วมมือที่มุ่งถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง นอกจากนี้ไทยพร้อมที่จะร่วมมือที่มุ่งการแก้ปัญหาในระดับโลกและระดับภูมิภาค การดำเนินงานที่ค้ำประกันและให้ความสำคัญกับความยั่งยืน และการบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติที่เน้นถึงผลได้อย่างชัดเจน

- **การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ** เพื่อให้การนำยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติและให้มีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ดำเนินการด้วยการบูรณาการยุทธศาสตร์และแผนต่างๆที่เกี่ยวข้องและในกรณีประเทศเป้าหมายที่มีลำดับความสำคัญจะมีการจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือและแผนความร่วมมือ ทั้งนี้จะให้ความสำคัญกับการออกแบบความร่วมมือใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการที่มี

ความซับซ้อนในประเด็นการพัฒนามีมากขึ้น โดยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยจะสะท้อน
ผลสัมฤทธิ์ด้วยการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ

Abbreviations

ACMECS	Ayeyawady - Chao Phraya - Mekong Economic Cooperation Strategy
AEC	ASEAN Economic Community
AITC	Annual International Training Course
APEC	Asia-Pacific Economic Cooperation
ASEAN	Association of South East Asian Nations
BCG	Bio-Circular-Green Economy
BIMSTEC	Bay of Bengal Initiative for Multi-Sectoral Technical and Economic Cooperation
CICA	Conference on Interaction and Confidence Building Measures in Asia
FEALAC	Forum for East Asia – Latin America Cooperation
GAP	Good Agricultural Practices
GMS	Greater Mekong Sub-region
IMT – GT	Indonesia-Malaysia-Thailand Growth Triangle
LDCs	Least Developed Countries
NEDA	Neighbouring Countries Economic Development Cooperation Agency
ODA	Official Development Assistance
OECD	Organization for Economic Cooperation and Development
OVOP	One Village One Product
OGOP	One Gewok One Product
SDG	Sustainable Development Goals
SEP	Sufficiency Economy Philosophy
SSPC	South-South Partnership Cooperation
STEM	Science, Technology, Engineering and Mathematics
TICA	Thailand International Cooperation Agency
TIPP	Thailand International Postgraduate Programme
TVET	Technical and Vocational Education and Training
UNDP	United Nations Development Program
UNFPA	United Nations Population Fund
UNICEF	United Nations Children's Fund

สารบัญ

บทนำ

บทสรุปผู้บริหาร

Abbreviations

บทที่ 1 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา : ภาพรวม แนวโน้มและทิศทางการเปลี่ยนแปลง

ภาพรวม

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs)

แนวโน้ม ทิศทางการเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาในช่วงการเปลี่ยนผ่าน (Development in Transition)

การคิดใหม่ในกลยุทธ์การพัฒนา

บทที่ 2 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย

ภาพรวมความร่วมมือ

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

แนวโน้ม ทิศทาง และการเปลี่ยนแปลง

ทิศทางความร่วมมือของไทยในอนาคต

บทที่ 3 กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (2561 – 2580)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการต่างประเทศ (พ.ศ. 2561 - 2580)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)

นโยบายและวิสัยทัศน์ของรัฐบาล

กรอบแนวดำเนินการของกระทรวงการต่างประเทศในช่วง 3 ปี (2566-2568)

วิสัยทัศน์

ค่านิยมและคุณค่าที่ยึดถือ

พันธกิจ

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์

ประเด็นยุทธศาสตร์

แผนงานและโครงการ

บทที่ 4 ความเชี่ยวชาญและสาขาความร่วมมือของไทย

การเกษตรและการพัฒนาชนบท
การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน
การสาธารณสุข
การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและด้านพลังงาน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
การค้าและอุตสาหกรรม
การส่งเสริมการท่องเที่ยว
การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

บทที่ 5 ประเทศและพื้นที่เป้าหมายความร่วมมือของไทย

5.1 เอเชียและแปซิฟิก

ประเทศเพื่อนบ้าน : สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กัมพูชา เมียนมา เวียดนาม

ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ อื่น ๆ : ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และ

บรูไน

เอเชียใต้ : อัฟกานิสถาน ปากีสถาน บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย มัลดีฟส์ เนปาล และ

ศรีลังกา

เอเชียกลาง : คาซัคสถาน อุซเบกิสถาน ทาจิกิสถาน และสาธารณรัฐคีร์กีซ

ความร่วมมือภูมิภาคและอนุภูมิภาค : AEC (ASEAN Economic Community)

ACMECS GMS IMT – GT BIMSTEC

5.2 แอฟริกา : แอฟริกาใต้ อียิปต์ โมร็อกโก เคนยา ไนจีเรีย เซเนกัล โมซัมบิก มาดากัสการ์

แทนซาเนีย เอธิโอเปีย เบนิน บุรุนดี แองโกลา ตูนิเซีย ไนจีเรีย กานา โกตดิวัวร์ และซูดาน

5.3 ตะวันออกกลาง

5.4 ลาตินอเมริกา : อาร์เจนตินา บราซิล เปรู ชิลี

5.5 ประเทศหมู่เกาะแปซิฟิก

บทที่ 6 หลักการและแนวทางการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย

6.1 ความร่วมมือบนความเท่าเทียม

6.2 ความร่วมมือที่มุ่งประสิทธิผล (Development Effectiveness)

6.3 ความร่วมมือที่มุ่งถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง

6.4 ความร่วมมือมุ่งการแก้ปัญหาระดับโลกและระดับภูมิภาค

6.5 การดำเนินงานความร่วมมือโดยคำนึงถึงความยั่งยืน

6.6 การบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติ

บทที่ 7 การแปลงยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

- 7.1 การบูรณาการยุทธศาสตร์และแผนต่างๆ
- 7.2 การจัดทำยุทธศาสตร์ประเทศเป้าหมาย
- 7.3 การออกแบบความร่วมมือใหม่
- 7.4 การติดตามและประเมินผล

บทที่ 1

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา : ภาพรวม แนวโน้มและทิศทางการเปลี่ยนแปลง

ภาพรวม

ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance – ODA) จากประเทศผู้ให้ในปี 2021 มีมูลค่ารวม 178.9 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ราว 6 ล้านล้านบาท) หรือเพิ่มขึ้น 4.4% เทียบจากปี 2020 นับเป็นมูลค่าสูงสุดตั้งแต่มีการจัดเก็บสถิติ เนื่องจากประเทศที่พัฒนาแล้วเพิ่มการช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนาเพื่อต่อสู้กับวิกฤต COVID-19 หรือคิดเป็นประมาณร้อยละ 3.5 ของความช่วยเหลือทั้งหมด

สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศผู้ให้รายใหญ่ที่สุดด้วยมูลค่า 42.3 พันล้านเหรียญสหรัฐ (ราว 1.43 ล้านล้านบาท) ในปี 2021 ผู้ให้ลำดับถัดมา คือ เยอรมนี 32.2 พันล้านเหรียญสหรัฐ ญี่ปุ่น 17.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ สหราชอาณาจักร 15.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ และ ฝรั่งเศส 15.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ สำหรับประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือหลักภายใต้กลุ่มประเทศความร่วมมือ OECD (Organization for Economic Cooperation and Development)

สำหรับความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของไทยในระยะ 5 ปี ที่ผ่านมา ระหว่าง พ.ศ. 2559 – 2563 (2017 -2021) โดยรวมการให้ความช่วยเหลือทุกประเภท ได้แก่ การช่วยเหลือให้เปล่า ความร่วมมือทางวิชาการ เงินบำรุงและเงินบริจาคแก่องค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งเงินให้กู้แบบผ่อนปรน เป็นจำนวน 7,104.2, 4,508.7, 4,561.7 , 4,530.6 และ 1,726.7 ล้านบาท ตามลำดับ โดยไทยให้ความช่วยเหลือในสาขาหลัก คือ การเกษตร สาธารณสุข การศึกษา การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

สำหรับการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของไทยเทียบเคียงกับแหล่งประเทศผู้ให้ภายใต้ OECD (Organization for Economic Cooperation and Development) ปรากฏตามตารางด้านล่าง

ตารางมูลค่าการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของประเทศสมาชิก OECD และ ความช่วยเหลือของไทย

หน่วย : ล้านดอลลาร์

OECD	2017	2018	2019	2020	2021
Australia	3036	3 149	2 888	2 869	3444
Austria	1251	1 166	1 227	1 321	1460
Belgium	2196	2348	2208	2376	2571
Canada	4305	4641	4535	4871	6271
Czech Republic	304	305	309	299	362
Denmark	2448	2577	2541	2641	2874
Finland	1 084	984	1 149	1 278	1436
France	11331	12840	11984	16013	15448
Germany	25005	25670	24122	29 320	32232
Greece	314	290	368	325	264
Hungary	149	285	312	418	455
Iceland	68	74	61	58	72
Ireland	838	934	973	988	1169
Italy	5858	5098	4298	4396	6017
Japan	11462	10064	11720	13660	17619
Korea	2201	2423	2517	2293	2855
Luxembourg	424	473	472	452	539
Netherlands	4958	5617	5292	5359	5288
New Zealand	450	556	555	530	681
Norway	4125	4258	4298	4196	4673
Poland	679	759	761	812	952
Portugal	381	388	382	421	450
Slovak Republic	119	138	116	141	151
Slovenia	76	84	88	91	115
Spain	2560	2590	2709	2739	3542
Sweden	5563	6000	5205	6348	5927
Switzerland	3147	3097	3095	3721	3927
United Kingdom	18103	19462	19354	19253	15814
United States	34732	33787	32981	35396	42311
Total	147168	150057	146520	162586	178916
Thailand	140	135	148	71	77

เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs)

เป็นกรอบความคิดที่มองการพัฒนาเป็นมิติ (Dimensions) ทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความเชื่อมโยงกันที่เรียกว่า เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ซึ่งประชาคมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ภายใต้การนำของ United Nation Development Program (UNDP) ใช้เป็นทิศทางการพัฒนาร่วมกันตั้งแต่เดือนกันยายน 2558 ถึงเดือนสิงหาคม 2573 ครอบคลุมระยะเวลา 15 ปี ประกอบไปด้วย 17 เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ หรือ Sustainable Development Goals (SDGs) ได้แก่

เป้าหมายที่ 1 : ยุติความยากจนทุกรูปแบบในทุกที่ ภายในปี พ.ศ.2573 ขจัดความยากจนขั้นรุนแรงทั้งหมด สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ การเข้าถึงบริการขั้นพื้นฐาน ทรัพยากรธรรมชาติ เทคโนโลยีใหม่ที่เหมาะสม บริการทางการเงินระดับฐานราก (Microfinance) รวมถึงการยกระดับความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในการดำเนินงานเพื่อยุติความยากจนในทุกมิติ สร้างกรอบนโยบายที่เหมาะสมในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค และระดับนานาชาติ ที่สนับสนุนคนยากจน (Pro-poor)

เป้าหมายที่ 2 : ยุติความหิวโหย บรรลุความมั่นคงทางอาหารและยกระดับโภชนาการ และส่งเสริมเกษตรกรรมที่ยั่งยืน ยุติภาวะทุพโภชนาการทุกรูปแบบ เพิ่มผลผลิตทางการเกษตรและรายได้ของผู้ผลิตอาหารรายเล็ก โดยเฉพาะผู้หญิง คนพื้นเมือง เกษตรกรครัวเรือน คนเลี้ยงปศุสัตว์ ชาวประมง สร้างหลักประกันว่าจะมีระบบการผลิตอาหารที่ยั่งยืน การยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานในชนบท การวิจัยเกษตรและการขยายบริการ การพัฒนาเทคโนโลยี และการทำธนาคารยีนของพืชและสัตว์

เป้าหมายที่ 3 : สร้างหลักประกันว่าคนมีสุขภาพดีและส่งเสริมสวัสดิภาพสำหรับทุกคนในทุกวัย ลดอัตราการตายของมารดา ทารกแรกเกิดและเด็ก ยุติการแพร่กระจายของโรคเอดส์ วัณโรค มาลาเรีย และโรคเขตร้อน โรคตับอักเสบ โรคติดต่อทางน้ำ และโรคติดต่ออื่นๆ รวมทั้งโรคไม่ติดต่อ สนับสนุนด้านสุขภาพจิต การป้องกันการใช้จ่ายเซพติดและแอลกอฮอล์ ลดอุบัติเหตุทางถนน ลดจำนวนการตายและการป่วยจากสารเคมีอันตราย การปนเปื้อนและมลพิษทางอากาศ น้ำ และ ดิน ให้ลดลง สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาวัคซีนและยาสำหรับโรคที่ติดต่อและไม่ติดต่อ

เป้าหมายที่ 4 : สร้างหลักประกันว่าทุกคนมีการศึกษาที่มีคุณภาพ อย่างครอบคลุมและเท่าเทียม และสนับสนุนโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสร้างหลักประกันว่าทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาที่มีคุณภาพเท่าเทียม และไม่มีค่าใช้จ่าย และการเข้าถึงการศึกษาวิชาเทคนิค อาชีวศึกษา อุดมศึกษา รวมถึงมหาวิทยาลัย มีทักษะที่จำเป็น ทักษะทางเทคนิคและอาชีพ ขยายจำนวนทุนการศึกษาทั่วโลกที่ให้ประเทศกำลังพัฒนา เพิ่มจำนวนครูที่มีคุณภาพ ผ่านทางความร่วมมือระหว่างประเทศในการฝึกอบรมครูในประเทศกำลังพัฒนา

เป้าหมายที่ 5 : บรรลุความเสมอภาคระหว่างเพศและเพิ่มความเข้มแข็งผู้หญิงและเด็กหญิง ยุติการเลือกปฏิบัติทุกรูปแบบที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิง ขจัดความรุนแรงที่มีต่อผู้หญิงและเด็กหญิง ขจัดการค้ามนุษย์ การกระทำทางเพศ และการแสวงประโยชน์ในรูปแบบอื่น การปฏิรูปเพื่อให้ผู้หญิงมีสิทธิที่เท่าเทียมในทรัพยากรทางเศรษฐกิจ และทรัพย์สินในรูปแบบอื่น การบริการทางการเงิน การรับมรดก และทรัพยากรธรรมชาติ ตามกฎหมายของประเทศ เพิ่มพูนการใช้เทคโนโลยีและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อส่งเสริมสำหรับผู้หญิง และเด็กหญิง

เป้าหมายที่ 6 : สร้างหลักประกันในการจัดให้มีน้ำและสุขอนามัยสำหรับทุกคน และมีการบริหารจัดการที่ยั่งยืน ให้ทุกคนเข้าถึงน้ำดื่มที่ปลอดภัย สุขอนามัยที่พอเพียงและเป็นธรรม ยกระดับคุณภาพน้ำ โดยลดมลพิษ ขจัดการทิ้งขยะและลดการปล่อยสารเคมีและวัสดุอันตราย ลดสัดส่วนน้ำเสีย และเพิ่มการนำกลับมาใช้ใหม่ เพิ่มประสิทธิภาพการใช้น้ำและจัดหาน้ำ การบริหารจัดการทรัพยากรน้ำแบบองค์รวม ปกป้องและฟื้นฟูระบบนิเวศที่เกี่ยวข้องกับแหล่งน้ำ ดำเนินการขยายความร่วมมือระหว่างประเทศและการสร้างขีดความสามารถให้แก่ประเทศกำลังพัฒนาที่เกี่ยวข้องกับน้ำ

เป้าหมายที่ 7 : สร้างหลักประกันว่าทุกคนเข้าถึงพลังงานสมัยใหม่ ในราคาที่สามารถหาได้ เชื่อถือได้ เพิ่มสัดส่วนของพลังงานทดแทน การปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้พลังงานของโลกให้เพิ่มขึ้น 2 เท่า ด้วยการยกระดับความร่วมมือระหว่างประเทศในการวิจัยและเทคโนโลยี พลังงานที่สะอาด พลังงานทดแทน ประสิทธิภาพการใช้พลังงาน และเทคโนโลยีเชื้อเพลิงฟอสซิลขั้นสูงและสะอาด และสนับสนุนการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานด้านพลังงานและเทคโนโลยี ขยายโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาเทคโนโลยีสำหรับการจัดส่งบริการพลังงาน

เป้าหมายที่ 8 : ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่อเนื่อง ครอบคลุม และยั่งยืน การจ้างงานเต็มที่และมีผลิตภาพ และการมีงานที่สมควร ช่วยให้เกิดผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศพัฒนาน้อยที่สุดมีการขยายตัวอย่างน้อยร้อยละ 7 ต่อปี การยกระดับเทคโนโลยีและนวัตกรรมในภาคส่วนที่มีมูลค่าเพิ่มสูง และที่มีผลิตภาพ การสร้างงาน ความเป็นผู้ประกอบการ ส่งเสริมวิสาหกิจรายย่อย ขนาดเล็ก ยับยั้งการใช้แรงงานเด็ก เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันการเงินภายในประเทศ การประกันภัย และบริการทางการเงินแก่ทุกคน เพิ่มความช่วยเหลือเพื่อการค้า (Aid for Trade) และเพิ่มการจ้างงานเยาวชน

เป้าหมายที่ 9 : สร้างโครงสร้างพื้นฐานที่ความทนทาน ส่งเสริม การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุมและยั่งยืน และส่งเสริมนวัตกรรม พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความเป็นอยู่ที่ดี การพัฒนาอุตสาหกรรมที่ครอบคลุม ให้เพิ่มส่วนแบ่งของอุตสาหกรรมในการจ้างงานและผลิตภัณฑ์มวลรวม เพิ่มการเข้าถึงบริการทางการเงินและเครดิตแก่อุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดเล็กให้เข้าสู่ห่วงโซ่มูลค่า และตลาด เพิ่มการวิจัยและยกระดับขีดความสามารถทางเทคโนโลยีของภาคอุตสาหกรรม การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และนวัตกรรมที่นำไปสู่ความหลากหลายของอุตสาหกรรมและการเพิ่มมูลค่าของสินค้าโภคภัณฑ์

เป้าหมายที่ 10 : ลดความไม่เสมอภาคภายในและระหว่างประเทศ เพิ่มความเข้มแข็งแก่คนให้มีความครอบคลุมด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองสำหรับทุกคนให้มีโอกาสที่เท่าเทียม และลดความไม่เสมอภาค โดยการขจัด กฎหมาย นโยบาย และแนวปฏิบัติที่เลือกปฏิบัติและส่งเสริมการออกกฎหมาย นโยบาย และการกระทำที่เหมาะสม พัฒนากฎ ระเบียบและการติดตามตรวจสอบตลาดเงินและสถาบันการเงิน สนับสนุนการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการและการลงทุนโดยตรง

เป้าหมายที่ 11 : ทำให้เมืองและการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์มีความครอบคลุม ปลอดภัย มีภูมิต้านทาน และยั่งยืน การเข้าถึงที่อยู่อาศัยและการบริการพื้นฐานที่พอเพียง ปลอดภัย และยกระดับชุมชนแออัด มีการเข้าถึงระบบคมนาคมขนส่ง ยกระดับการพัฒนาเมือง เพื่อการวางแผนและการบริหาร จัดการการตั้งถิ่นฐานของมนุษย์อย่างมีส่วนร่วม บูรณาการการปกป้องและคุ้มครองมรดกทางวัฒนธรรมและทางธรรมชาติของโลก ลดผลกระทบสิ่งแวดล้อม ให้ความสำคัญต่อคุณภาพอากาศและการจัดการของเสีย

เป้าหมายที่ 12 : สร้างหลักประกันให้มีรูปแบบการบริโภคและผลิตที่ยั่งยืน การใช้ทรัพยากรทางธรรมชาติอย่างมีประสิทธิภาพ ลดขยะเศษอาหารของโลกลงครึ่งหนึ่ง และลดการสูญเสียจากกระบวนการผลิตและห่วงโซ่อุปทาน การสูญเสียหลังการเก็บเกี่ยว การจัดการสารเคมีและของเสียทุกชนิด การสนับสนุนประเทศกำลังพัฒนาให้มีขีดความสามารถด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่จะขับเคลื่อนไปสู่รูปแบบการผลิตและการบริโภคที่ยั่งยืน การท่องเที่ยวที่ยั่งยืนที่สร้างงานและส่งเสริมวัฒนธรรมและผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น ลดการอุดหนุนเชื้อเพลิงฟอสซิลที่ไร้ประสิทธิภาพ

เป้าหมายที่ 13 : ปฏิบัติการอย่างเร่งด่วนเพื่อต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลง สภาพภูมิอากาศและผลกระทบที่เกิดขึ้น การบูรณาการมาตรการด้านการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศในนโยบาย ยุทธศาสตร์ และการวางแผนระดับชาติ การสร้างความตระหนักรู้และขีดความสามารถในการลดปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพ ภูมิอากาศ การปรับตัว การลดผลกระทบ และการเตือนภัยล่วงหน้า การดำเนินการให้เกิดผลตามพันธกรณีที่ผูกมัดต่อประเทศพัฒนาแล้วซึ่งเป็นภาคีของอนุสัญญา สหประชาชาติ ว่าด้วยการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

เป้าหมายที่ 14 : อนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากมหาสมุทร ทะเลและทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืน ปกป้องและลดมลพิษทางทะเล ปกป้องระบบนิเวศทางทะเลและชายฝั่งเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบทางลบ การเสริมภูมิต้านทาน และฟื้นฟู ลดและแก้ปัญหาผลกระทบของการเป็นกรดในมหาสมุทร เพิ่มพูนความร่วมมือทางวิทยาศาสตร์ในทุกระดับ ยุติการประมงเกินขีดจำกัดและที่ผิดกฎหมาย อนุรักษ์พื้นที่ทางทะเลและชายฝั่ง การเพิ่มความรู้ทางวิทยาศาสตร์ พัฒนาขีดความสามารถในการวิจัย และจัดให้มีการเข้าถึงทรัพยากรทางทะเลและตลาดสำหรับชาวประมงพื้นบ้านรายเล็ก

เป้าหมายที่ 15 : ปกป้อง ฟื้นฟู และสนับสนุนการใช้ระบบนิเวศบนบกอย่างยั่งยืน จัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน ต่อสู้การกลายสภาพเป็น ทะเลทราย หยุดการเสื่อมโทรมของที่ดินและฟื้นสภาพกลับมาใหม่ และยุติการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ สร้างหลักประกันว่าจะมีการอนุรักษ์ การฟื้นฟู และการใช้ระบบ นิเวศบนบกและในน้ำจืด ส่งเสริมการบริหารจัดการป่าไม้ ฟื้นฟูป่าที่เสื่อมโทรม เพิ่มการปลูกป่าและฟื้นฟูป่าทั่วโลก ฟื้นฟูแผ่นดินและดินที่เสื่อมโทรม การอนุรักษ์ระบบนิเวศภูเขาและความหลากหลายทางชีวภาพ ปกป้องและป้องกันการสูญพันธุ์ของชนิดพันธุ์ที่ถูกคุกคาม

เป้าหมายที่ 16 : ส่งเสริมสังคมที่สงบสุขและครอบคลุมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน
ให้ทุกคนเข้าถึงความยุติธรรม และสร้างสถาบันที่มีประสิทธิภาพ รับผิดชอบ และครอบคลุมในทุกระดับ ลดความรุนแรงทุกรูปแบบและอัตราการตาย ยุติการข่มเหง การหาประโยชน์อย่างไม่ถูกต้องจากการค้ามนุษย์ และความรุนแรงที่มีต่อเด็ก ลดการลักลอบเคลื่อนย้ายอาวุธและเงิน ต่อบริษัทอาชญากรรมที่จัดตั้งในลักษณะองค์กรทุกรูปแบบ ลดการทุจริต พัฒนาสถาบันที่มีประสิทธิภาพ มีความรับผิดชอบ และโปร่งใสในทุกระดับ เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ เสริมความแข็งแกร่งของสถาบันผ่านความร่วมมือระหว่างประเทศ

เป้าหมายที่ 17 : เสริมความเข้มแข็งให้แก่งlobalizationและการดำเนินงานและฟื้นฟูสภาพ
หุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกสำหรับการพัฒนาที่ยั่งยืน วัตถุประสงค์เพื่อกำหนดขีดความสามารถประเทศกำลังพัฒนาในการบรรลุความยั่งยืน การจัดหาเงินทุน การบรรเทาและปรับโครงสร้างหนี้ และแก้ปัญหาหนี้ต่างประเทศของประเทศที่ยากจน เพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างประเทศและในภูมิภาคแบบเหนือ-ใต้ ใต้-ใต้ และไตรภาคี และการเข้าถึง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม และยกระดับการแบ่งปันความรู้ ส่งเสริมระบบการค้าพหุภาคีที่เป็นสากล ยกย่องหุ้นส่วนความร่วมมือระดับโลกเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนจากภาคส่วนที่หลากหลายในการแบ่งปันความรู้ ความเชี่ยวชาญ เทคโนโลยี และทรัพยากรทางการเงิน สนับสนุนและส่งเสริมหุ้นส่วนความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม การตรวจวัดความก้าวหน้าของการพัฒนาที่ยั่งยืนที่มีผลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ

แนวโน้ม ทิศทางการเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาในช่วงการเปลี่ยนผ่าน (Development in Transition)

เศรษฐกิจระหว่างประเทศมีพลวัตการเปลี่ยนแปลงสูงมากในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้มีความต้องการการเปลี่ยนแปลงเชิงนโยบายใหม่ ๆ เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ในการจัดการกับผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ การปฏิวัติเทคโนโลยีโลกดิจิทัล การเพิ่มขึ้นของการค้าโลกและการเคลื่อนตัวของเงินทุน การอพยพโยกย้ายถิ่น และความไม่เท่าเทียมกันของคนในหลายประเทศ โดยหลายประเทศยังมีการใช้กระบวนการแข่งขันเศรษฐกิจแบบเดิมและกลยุทธ์เชิงนโยบายที่เป็นอยู่ไม่เพียงพออีกต่อไป

การพึ่งพิงระหว่างประเทศและความท้าทายต่าง ๆ ส่งผลให้เศรษฐกิจภายในประเทศต้องสั้นคลอน ความร่วมมือระหว่างประเทศจึงเป็นเรื่องสำคัญเพื่อไม่ให้ละทิ้งใครไว้ข้างหลัง การพัฒนาในช่วงเปลี่ยนผ่านนี้ต้องการการพิจารณาปัจจัยหลากหลายมิติ (Multi - dimensional Approach) ในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่จำเป็นต้องดำเนินนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางสำคัญที่ควรปรับการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ได้แก่

- 1) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาจะต้องวัดการพัฒนาที่มากกว่าการ

พิจารณาเฉพาะรายได้ต่อหัวของประชากรเพราะไม่อาจสะท้อนคุณภาพชีวิตของคนโดยรวม

2) กลยุทธ์ความร่วมมือและจุดเน้นควรมีการเชื่อมต่อระหว่างยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศและสะท้อนแนวทางหลากหลายมิติ

3) กรอบพหุภาคีของความร่วมมือเพื่อการพัฒนาภายใต้กรอบ SDG 2030 ต้องการความพยายามร่วมกันมากยิ่งขึ้น

4) ควรมองการร่วมมือให้กว้างกว่ารูปแบบความช่วยเหลือ (ODA) ทั่วไป ทั้งความร่วมมือไตรภาคี ความร่วมมือใต้-ใต้ และความร่วมมือระดับเดียวกันของหน่วยงานของรัฐ

5) ความร่วมมือระหว่างประเทศต้องไม่ใช่เครื่องมือแบบเดิม ๆ แต่ต้องใช้ตัวแบบที่เป็นเครื่องมือเชิงนวัตกรรมในการแบ่งปันความรู้ การเสริมสร้างขีดความสามารถ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี ดังนั้น ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาควรมุ่งเน้นหลักการสำคัญ 5 ประการ ดังนี้ คือ

1) การเสาะหามาตรการการพัฒนาแนวใหม่ การวัดรายได้ต่อหัวไม่ได้สะท้อนความพยายามในการพัฒนาทั้งหมด แนวทางที่ควรนำมาพิจารณาคือแนวทางการวัดความสำเร็จของ OECD ตามแนวคิดที่ว่า How is Life หรือ Human Development Index ของสหประชาชาติ เป็นตัววัดที่ดีกว่า การพิจารณาแค่รายได้ต่อหัวแบบรวม ๆ

2) ต้องใช้การทบทวนหลากหลายมิติ (Multi- Dimensional Review) ในการวิเคราะห์แต่ละประเทศ ใช้แนวทางการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับทั้งส่วนกลางและท้องถิ่นในการออกแบบไปสู่กลยุทธ์ระดับชาติ ซึ่งจะช่วยในการกำหนดนโยบายและดำเนินการตามนโยบายไปตามลำดับความสำคัญ

3) การพิจารณาความเชื่อมโยงระหว่างนโยบายของประเทศกับพลวัตของโลก

4) ธรรมชาติของความร่วมมือการพัฒนาระหว่างประเทศควรได้รับการนิยามใหม่ การร่วมมือที่มีหลายฝ่าย รัฐ เอกชน ฯลฯ รวมทั้ง ระดับรัฐบาล เมือง ท้องถิ่น การร่วมมือระดับเดียวกัน เช่น ระหว่างท้องถิ่นกับท้องถิ่นด้วยกัน โดยพุ่งเป้าในแนวนโยบายเดียวกัน

5) ต้องไม่ใช่รูปแบบความร่วมมือแบบเดิม ๆ แต่ควรออกแบบเป็นการเฉพาะ เช่น ความร่วมมือแบบคู่ร่วมมือ (Twinning) ความร่วมมือระหว่างสถาบันต่อสถาบัน รูปแบบเชิงนวัตกรรมของการจัดการความรู้ การถ่ายทอดและแบ่งปันเทคโนโลยี รวมทั้งเครื่องมือทางการเงินใหม่ ๆ

การคิดใหม่ในกลยุทธ์การพัฒนา

ประการแรก การวัดความเจริญเติบโตจากรายได้ต่อหัวอาจสะท้อนผลการพัฒนาได้ในระดับหนึ่งแต่อาจไม่สะท้อนการดำรงชีวิตที่แท้จริง เนื่องจากความเจริญเติบโตต้องวัดจากหลายมิติ ไม่เพียงแต่การปรับปรุงมาตรฐานการครองชีพ แต่รวมถึงความมุ่งมั่นและการมีส่วนร่วมในการเติบโตของประเทศด้วย รวมทั้งความไม่เท่าเทียมทางเศรษฐกิจและสังคม ดังนั้นจึงต้องพิจารณาหลากหลายมิติและดูว่าประชาชนมองชีวิตตนเองอย่างไร โดยต้องมีการจัดการกรอบเป็นการเฉพาะ (Specific Framework)

ประการที่สอง กลยุทธ์ความร่วมมือพิจารณาจากหลากหลายมิติและเชื่อมโยงกับผลลัพธ์

ที่ต้องการ แนวทางนี้เห็นว่าประเด็นที่ทำให้เกิดข้อจำกัดหนึ่งก็อาจจะเป็นข้อจำกัดอีกประเด็นหนึ่งจึงต้อง
ระวัง การคิดในเรื่องนี้ต้องคิดข้ามพรมแดนประเทศเพราะหลายประเด็นเชื่อมโยงกันหลายประเทศ ทั้ง
รูปแบบใหม่ของไตรภาคี รวมทั้งรูปแบบความร่วมมือที่เปลี่ยนไปด้วย

ประเด็นท้าทายเหล่านี้จึงเป็นการจุดประกายให้พิจารณาต่อว่า การทำอะไรแบบเดิม
ไม่น่าจะได้ผลตามที่คาดหวังไว้

บทที่ 2

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย

ภาพรวมความร่วมมือ

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศเป็นภารกิจที่สำคัญของรัฐบาลไทยที่ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่ปี 2535 ที่รัฐบาลได้เพิ่มงบประมาณการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะการให้ความช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านของไทย ต่อมาในปี 2547 ได้มีการจัดตั้งหน่วยงานขึ้นใหม่เพื่อบริหารงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ คือ สำนักงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ (Thailand International Development Cooperation Agency) มีภารกิจในการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ต่างประเทศ ในขณะเดียวกัน ได้มีการจัดตั้งสำนักงานความร่วมมือพัฒนาเศรษฐกิจกับประเทศเพื่อนบ้าน (องค์การมหาชน) (Neighbouring Countries Economic Development Cooperation Agency – NEDA) เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้าน คือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามในลักษณะเงินกู้ผ่อนปรน โดยเน้นการให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ การให้ความช่วยเหลือเพื่อพัฒนายังมีการดำเนินการในรูปแบบการให้สินเชื่อเพื่อสนับสนุนการส่งออกและนำเข้าแก่ประเทศเพื่อนบ้านของไทย โดยธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าแห่งประเทศไทย (Exim Bank)

นอกเหนือจากหน่วยงานข้างต้นแล้ว กระทรวงและหน่วยงานต่าง ๆ ของไทยยังให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้านและประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ อีกด้วย โดยให้ความร่วมมือตามภารกิจที่หน่วยงานรับผิดชอบ อาทิ ด้านการเกษตร สาธารณสุข และการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เป็นต้น รวมทั้งสถาบันการศึกษาของไทยยังได้ให้ความช่วยเหลือด้านทุนศึกษา ฝึกอบรม และดูงานแก่ต่างประเทศด้วยจำนวนหนึ่ง

สำหรับมูลค่าความช่วยเหลือในปี 2560 - 2564 ปรากฏตามตารางข้างล่าง

ตารางมูลค่าความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาของไทย ระหว่าง ปี 2560 – 2564

หน่วยงาน	2560	2561	2562	2563	2564
กระทรวงการคลัง	1,876,038,175.00	1,775,167,962.50	1,662,699,320.00	70,378,000.00	76,641,830.00
สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจประเทศเพื่อนบ้าน	991,022,756.55	562,922,441.70	830,759,206.15	251,009,620.86	871,062,649.33
กระทรวงคมนาคม	291,556,238.00	803,716,101.00	809,316,278.38	383,408,980.10	390,356,228.19
กระทรวงอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม	93,360,553.61	137,327,440.25	169,601,500.29	173,413,798.68	179,846,728.40
กระทรวงการต่างประเทศ	288,235,829.65	130,436,733.06	128,575,466.59	125,752,518.31	132,428,201.79
กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ	476,667,295.98	531,975,327.32	506,020,141.11	364,191,771.15	351,969,720.00
กระทรวงเกษตร	72,002,086.00	170,767,258.90			168,524,634.26
กระทรวงสาธารณสุข	112,272,953.93	106,389,267.06	104,719,537.39	103,547,550.28	112,389,958.24
กระทรวงพาณิชย์	2,902,101.49	96,053,908.61	76,631,244.37	81,870,890.60	81,765,946.17
กระทรวงอุตสาหกรรม	33,658,246.63	45,644,067.35	48,422,229.94	44,830,112.75	47,904,587.04
กระทรวงแรงงาน	26,103,100.86	33,940,459.94	30,063,960.29	27,565,165.98	26,770,693.16
กระทรวงยุติธรรม	103,094,900.00	29,507,164.00	27,393,290.14	23,053,461.60	24,829,162.17
กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	70,939,565.37	61,083,910.80	54,200,335.93	22,269,007.69	22,874,310.68
กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม	8,085,936.90	9,085,722.76	23,321,797.72	12,700,221.80	12,283,171.85
กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์		758,847.80	8,963,413.00	8,627,800.00	8,869,100.00
กระทรวงพลังงาน	19,563,520.00	11,693,514.42	8,332,352.39	15,043,938.89	4,082,412.20
กระทรวงศึกษาธิการ	10,572,496.84	17,375,857.00	11,404,496.00	3,863,721.00	3,626,316.32
ธนาคารแห่งประเทศไทย	1,770,001.00	2,681,619.73	2,499,120.00	2,201,891.00	2,472,036.00
สำนักนายกรัฐมนตรี	6,677,724.25	13,955,330.23	8,774,531.60	938,762.16	940,447.15
กระทรวงวัฒนธรรม	459,346.42	327,605.28	600,787.85	766,876.63	346,316.05
กระทรวงกลาโหม	5,118,640.00	3,009,525.40			
กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3,826,998.77	10,157,655.57			
กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา	7,296,411.60		7,232,819.71		
กระทรวงมหาดไทย	7,511,174.96	7,800,177.78	11,126,296.56	11,344,459.77	
รวม	4,508,736,053.81	4,561,777,898.46	4,530,658,125.41	1,726,778,549.24	2,519,984,449.00

หน่วย : บาท

ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา

จากการดำเนินการในช่วงแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศของไทยระหว่างปี 2562 - 2564 สามารถดำเนินงานได้เพียงระดับหนึ่งเนื่องจากต้องเผชิญกับปัญหาโรคระบาดโควิด - 19 ทำให้ไม่อาจดำเนินกิจกรรมความร่วมมือได้อย่างเต็มที่ โดยผลงานสำคัญคือการมุ่งเน้นให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศเพื่อนบ้านในถ้อยทอดประสบการณ์และแลกเปลี่ยนแนวทางการแก้ไขปัญหาโรคระบาดดังกล่าว การดำเนินงานความช่วยเหลือหลักของไทยประกอบด้วยการพัฒนาขีดความสามารถของกลุ่มประเทศเป้าหมายด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ผ่านระบบออนไลน์เป็นหลัก

แนวโน้ม ทิศทาง และการเปลี่ยนแปลง

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นทางการ (Official Development Assistance) ยังเป็นปัจจัยสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาระหว่างประเทศในการที่จะเอื้อให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ

ประเทศผู้ให้และแหล่งผู้ให้ความช่วยเหลือรายใหญ่ได้ใช้การให้ความช่วยเหลือเป็นเครื่องมือเพื่อช่วยสนับสนุนการดำเนินนโยบายด้านเศรษฐกิจและการต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ ประเทศผู้ให้ความช่วยเหลือยังเห็นว่า นี่คือนโยบายที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการกำหนดและการกำกับทิศทางการพัฒนาของประเทศผู้รับ เพราะประเทศผู้รับหลายประเทศ งบประมาณการพัฒนาหลัก ๆ ล้วนได้มาจากงบประมาณความช่วยเหลือเป็นส่วนใหญ่มากหรือแทบทั้งหมด

ความต้องการความช่วยเหลือของประเทศกำลังพัฒนายังคงมีมากและยิ่งจะมีมากขึ้น ภายหลังจากการแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 เบาบางลง เพราะความช่วยเหลือจะมีส่วนสำคัญในการฟื้นฟูการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ การพัฒนาจะมีความซับซ้อนมากขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงของประชากรที่มีความต้องการปัจจัยการดำรงชีพมากขึ้น

นอกจากนี้ ยังมีความจำเป็นในการที่ประเทศต่าง ๆ ต้องร่วมมือกันเพื่อแก้ไขประเด็นปัญหาระดับโลก (Global Issues) และตามวาระการพัฒนา SDGs

ทิศทางการร่วมมือของไทยในอนาคต

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศมีพลวัตสูง ทำให้แต่ละประเทศต้องปรับตัว เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทั้งในรูปแบบทวิภาคี พหุภาคี และความร่วมมือในภูมิภาคและอนุภูมิภาค สำหรับแนวโน้มสำคัญของความร่วมมือระหว่างประเทศของไทยอาจพิจารณาได้ ดังนี้

1. ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยมีบทบาทมากขึ้น

รัฐบาลไทยที่ผ่านมาล้วนมุ่งเน้นการขยายความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ โดยใช้กลไกความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพในการสนับสนุนและลดช่องว่างในการดำเนินความร่วมมือด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ที่ประเทศไทยมีบทบาทนำและยังต้องการคงบทบาทดังกล่าว ในขณะที่เดียวกันก็ต้องการขยายความร่วมมือไปยังประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคอื่น ซึ่งความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการมีปฏิสัมพันธ์กับภูมิภาคต่าง ๆ ซึ่งอยู่ห่างไกลจากไทยและความสัมพันธ์ยังไม่มีความใกล้ชิดมากนัก อาทิ ประเทศในภูมิภาคแอฟริกา จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการขยายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้การขับเคลื่อนนโยบายด้านการต่างประเทศ และความร่วมมือเศรษฐกิจระหว่างประเทศบรรลุเป้าหมายและมีประสิทธิผลสูงสุด

2. การตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานไทยมากขึ้น

ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานของไทยกับหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศในด้านต่าง ๆ มีเพิ่มมากขึ้น เป็นผลมาจากการหารือในการประชุมระหว่างประเทศที่สำคัญ รวมทั้งการที่หน่วยงานต่าง ๆ ของไทยต้องการแสวงหาความร่วมมือกับต่างประเทศเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและความรู้ที่

ต้องการในการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยเห็นได้อย่างชัดเจนในกรณีของสถาบันการศึกษาที่ต้องการขยายความร่วมมือระหว่างประเทศ

การแสวงหาความร่วมมือระหว่างประเทศดังกล่าว มีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินการ นอกจากนี้ในด้านการศึกษาก็ได้มีการขยายการศึกษาเป็นแบบนานาชาติ ซึ่งในขั้นแรกของการส่งเสริมความเป็นนานาชาติดังกล่าว ต้องสนับสนุนให้มีนักเรียนทุนจากต่างประเทศเข้ามาศึกษาเพื่อเป็นช่องทางในการขยายผลไปสู่ความรู้จักและโน้มน้าวเข้ามาเรียนด้วยทุนส่วนตัวในลำดับถัดไป

3. การขยายความร่วมมือแบบใต้ – ใต้ (South – South Cooperation)

ประชาคมระหว่างประเทศได้สนับสนุนและส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันมากขึ้นระหว่างประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน ทั้งนี้ ประเทศกำลังพัฒนาจำนวนมากไม่น้อยที่มีขีดความสามารถและความพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน โดยเฉพาะหลายประเทศได้ก้าวสู่การเป็นประเทศที่มีรายได้ระดับกลาง หรือ MIC (Middle Income Country) จึงได้รับการกระตุ้นให้มีความพยายามในการให้ความร่วมมือใต้ – ใต้ เพิ่มมากขึ้น ประเทศไทยก็อยู่ในกลุ่มดังกล่าวนี้ และเป็นที่ยอมรับของประชาคมระหว่างประเทศที่จะให้ไทยมีส่วนร่วมในการขยายความร่วมมือที่มุ่งเน้นความร่วมมือของประเทศในระนาบเดียวกัน (Horizontal Cooperation) บนฐานของเทคโนโลยีใกล้เคียงและต้นทุนการดำเนินการที่ต่ำกว่า

4. การขยายความร่วมมือแบบหุ้นส่วนและไตรภาคีเพิ่มขึ้น

ในปัจจุบันหลายแหล่งผู้ให้ได้ทำความตกลงกับไทยในลักษณะของความร่วมมือหุ้นส่วน หรือความร่วมมือไตรภาคีเพื่อให้การช่วยเหลือประเทศอื่น แหล่งผู้ให้ที่มีการจัดทำความตกลงร่วมกันแล้ว อาทิ ฝรั่งเศส เยอรมนี ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย สิงคโปร์ และลักเซมเบิร์ก เป็นต้น และยังมีแหล่งความช่วยเหลืออื่นที่ให้ความสนใจที่จะทำความตกลงกับประเทศไทยในการดำเนินงานความร่วมมือในรูปแบบดังกล่าว รวมทั้งแหล่งความช่วยเหลือเดิมที่ทำความตกลงไว้ก็ต้องการที่จะขยายกิจกรรมให้กว้างขวางมากขึ้น ซึ่งการขยายความร่วมมือดังกล่าวเป็นการขยายบทบาทของประเทศไทย ไม่เฉพาะในภูมิภาคเอเชีย แต่ยังสามารถขยายบทบาทไปยังภูมิภาคอื่นได้สะดวกขึ้นด้วยการอาศัยเครือข่ายของผู้ให้รายใหญ่ รวมทั้งการใช้งบประมาณที่ไม่มากนัก

5. บทบาทของไทยในการส่งเสริมการรวมกลุ่มในอนุภูมิภาคและภูมิภาคสูงมาก

การขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้กรอบภูมิภาคและอนุภูมิภาค อาทิ ACMECS IMT- GT BIMSTEC และความร่วมมือภายใต้ ASEAN ล้วนมีไทยเป็นแกนหลักของการขับเคลื่อนนั้นยังไม่อาจบรรลุได้โดยง่าย มีความจำเป็นที่จะต้องมีการกระบวนกรและกลยุทธ์รวมทั้งการเตรียมความพร้อมของประเทศสมาชิกต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาที่มีประสิทธิผลมากขึ้น อาจกล่าวได้ว่าประเทศสมาชิกยังต้องพัฒนาความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน ทั้งโครงสร้างพื้นฐาน กฎระเบียบ กฎหมาย ที่จะต้องเอื้อต่อการร่วมมือกันเพื่อให้

ส่งผลต่อการขยายการค้า การลงทุน และการพาณิชย์ อาจกล่าวได้ว่า ประเทศไทยย่อมได้ประโยชน์และรับผลกระทบเชิงบวกในหลาย ๆ ด้านตามมาจากการช่วยเหลือประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าว

6. การตอบสนองต่อประเด็นเกิดใหม่ (Emerging Issues)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา โลกได้เผชิญกับปัญหาการเปลี่ยนแปลงอันเนื่องมาจากสภาพภูมิอากาศของโลก จึงนำมาซึ่งปัญหาสุขภาพภัยในด้านต่าง ๆ ทั้ง อุทกภัย ภัยแล้ง การระบาดของโรคทั้งในคนและในสัตว์โดยเฉพาะการระบาดของโรคโควิด – 19 ที่สร้างความเสียหายไม่เฉพาะต่อมนุษย์ แต่ได้ทำความเสียหายต่อเศรษฐกิจของทุกประเทศอย่างที่ไม่ประเมินไม่ได้ รวมทั้งในเรื่องของความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม ในประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้นอกจากประเทศไทยต้องแก้ไขปรับปรุงตนเองแล้ว ไทยยังมีพันธะต่อประชาคมโลก โดยเฉพาะในภูมิภาคเอเชียที่จะต้องช่วยกันแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้เบาบางลง เนื่องจากไทยได้รับการประเมินในเรื่องการควบคุมโรคระบาดของโควิด – 19 ได้ดี โดยไทยได้แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ รวมทั้งช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถให้แก่ประเทศในภูมิภาคเพื่อรับมือกับภัยพิบัติต่าง ๆ โดยเป็นสิ่งที่ประเทศไทยสามารถให้ความร่วมมือกับประชาคมโลกได้ในระดับที่ไทยมีขีดความสามารถและมีความพร้อม

กล่าวโดยรวมจะเห็นได้ว่าความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญเพิ่มมากขึ้นในฐานะของอำนาจละมุนของการเสริมสร้างบทบาทเชิงบวกของไทยในเวทีระหว่างประเทศ ในขณะเดียวกัน ก็เป็นปัจจัยที่เอื้อและสนับสนุนต่อการขับเคลื่อนเศรษฐกิจระหว่างประเทศของไทยทั้งในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคได้เป็นอย่างดี

บทที่ 3

กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่านที่สำคัญของการขับเคลื่อนประเทศภายใต้กรอบแผนยุทธศาสตร์ของชาติในระยะยาว และแผนแม่บทในด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องรวมทั้งทิศทางเชิงนโยบายของรัฐบาลที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ดังนี้

3.1 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561 – 2580)

มีเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ที่วางแนวทางเกี่ยวเนื่องกับการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทย คือ

(1) มุ่งให้ประเทศไทยมีบทบาทด้านความมั่นคงเป็นที่ชื่นชมและได้รับการยอมรับโดยประชาคมระหว่างประเทศ โดยให้มีการบูรณาการความร่วมมือด้านความมั่นคงกับอาเซียนและนานาชาติ รวมถึงองค์กรภาครัฐและที่มิใช่ภาครัฐ

(2) ประเทศไทยมีขีดความสามารถในการแข่งขันสูงขึ้น โดยกำหนดแนวทางให้มีการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การเชื่อมโยงไทยเชื่อมโลก

(3) สังคมไทยมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อและสนับสนุนต่อการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยการตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย ด้วยการดึงดูดกลุ่มผู้เชี่ยวชาญต่างชาติและคนไทยที่มีความสามารถในต่างประเทศให้มาสร้างและพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมให้กับประเทศไทย

3.2 แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ด้านการต่างประเทศ (พ.ศ. 2561 - 2580)

กระทรวงการต่างประเทศได้กำหนดแผนย่อยด้านความร่วมมือเศรษฐกิจและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศตามประเด็นยุทธศาสตร์ข้างต้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาและการขับเคลื่อนในด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ดังนี้

1) ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและความร่วมมือเพื่อการพัฒนา (มีความมั่งคั่ง ยั่งยืน)

เป้าหมาย

(1) ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศ เพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก

(2) การมุ่งให้ไทยเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการค้า การลงทุน การบริการ และความเชื่อมโยงที่สำคัญในภูมิภาคเอเชีย โดยมีระบบเศรษฐกิจ ที่เน้นนวัตกรรมดีขึ้น

แนวทางการพัฒนา

(1) ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศที่มุ่งกระจายความเจริญและ

โอกาสทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ของไทย รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในกรอบความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคต่าง ๆ อาทิ อาเซียน กรอบความร่วมมืออนุภูมิภาค ได้แก่ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อิรวดี - เจ้าพระยา - แม่โขง กรอบความร่วมมือภายใต้ความริเริ่มแห่งอ่าวเบงกอล สำหรับความร่วมมือหลากหลายสาขาทางวิชาการและเศรษฐกิจ และความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก เป็นต้น

(2) แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ เทคโนโลยี และนวัตกรรม รวมถึงเรียนรู้แนวปฏิบัติที่เป็นเลิศจากประเทศที่มีศักยภาพในสาขาที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศไทย รวมถึงการเสริมสร้างความร่วมมือ ในด้านการยกระดับการศึกษา การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และแรงงาน เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของคนไทย

(3) ขยายความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งเสริมสร้างความร่วมมือกับต่างประเทศ ในการส่งเสริมความมั่นคงทางพลังงาน ทรัพยากรน้ำ และอาหาร ของประเทศไทย รวมถึงการแสวงหาแหล่งทรัพยากร และการต่อยอดเทคโนโลยี และองค์ความรู้ของไทย

(4) เสริมสร้างความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนกับนานาประเทศทั้งในระดับทวิภาคี ไตรภาคี ภูมิภาค และพหุภาคีเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมีหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทาง รวมทั้งส่งเสริมให้ไทยเป็นศูนย์กลางองค์ความรู้ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2) การส่งเสริมสถานะและบทบาทของประเทศไทยในประชาคมโลก (มีสถานะและเกียรติภูมิ)

เป้าหมาย

ส่งเสริมสถานะของไทยในเวทีโลก การส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดี เพื่อรักษา และเพิ่มพูนผลประโยชน์ให้แก่ประเทศและประชาชนไทยในการมีปฏิสัมพันธ์กับประชาคมโลก

แนวทางการพัฒนา

การส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาและทางวิชาการ หรือการให้ความช่วยเหลืออื่น ๆ เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนและมนุษยธรรมแก่มิตรประเทศ ซึ่งจะสนับสนุน/เสริมสร้างอำนาจละมุนของไทย

3.3 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570)

มีเป้าหมายหลักเพื่อนำประเทศไทยไปสู่การเป็นประเทศที่มี “เศรษฐกิจสร้างคุณค่า สังคมเดินหน้าอย่างยั่งยืน” มีองค์ประกอบที่ต้องดำเนินการ ได้แก่

(1) การมีเศรษฐกิจมูลค่าสูงที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (High Value-Added Economy)

โดยกำหนดหมุดหมายที่สำคัญ คือการขับเคลื่อนให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางทางการแพทย์และสุขภาพมูลค่าสูง

กลยุทธ์

1. การสร้างเสริมขีดความสามารถทางวิชาการด้านการศึกษา วิจัย และเทคโนโลยีทาง

การแพทย์

2. สร้างเครือข่ายความร่วมมือการวิจัยและพัฒนาระหว่างประเทศ โดยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันวิจัย ภาคเอกชน และสถาบันการศึกษาในประเทศกับสถาบันวิจัยหรือภาคเอกชนต่างประเทศที่มีศักยภาพและเป็นที่ยอมรับในระดับสากลในการพัฒนางานวิจัยทางการแพทย์ เพื่อให้เกิดการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการแพทย์จากต่างประเทศ อาทิ การร่วมลงทุนพัฒนางานวิจัย การรับจ้างผลิต รวมทั้งยกระดับความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ประเทศที่จะเป็นเครือข่ายในห่วงโซ่คุณค่าของการวิจัยและผลิตนวัตกรรมทางการแพทย์ผ่านรูปแบบการให้ทุนการศึกษาและฝึกอบรมนานาชาติที่สอดคล้องกับทิศทาง การพัฒนาด้านการแพทย์และสุขภาพของไทย

(2) ผลักดันไทยเป็นประตูการค้าการลงทุนและจุดยุทธศาสตร์ทางโลจิสติกส์ที่สำคัญของภูมิภาค

กลยุทธ์

1. การสร้างจุดยืนของไทยภายใต้บริบทโลกใหม่

2. วางบทบาทของไทยในการนำกลุ่มประเทศ CLMVT เข้าสู่มิติของความร่วมมือ และช่วยเหลือกันอย่างใกล้ชิดแทนที่การแข่งขัน เพื่อให้เป็นกำลังในการสร้างความสมดุลและพัฒนาภูมิภาคร่วมกัน โดยให้มีกลไกหรือคณะกรรมการระดับชาติเพื่อบูรณาการแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ในทุกระดับและในการเจรจาความร่วมมือกับมิตรประเทศ

3. ผลักดันการลงทุนเพื่อปรับโครงสร้างอุตสาหกรรมเป้าหมายสู่ไทยแลนด์ 4.0 โดยพัฒนาบุคลากรสู่มาตรฐานระหว่างประเทศเพื่อสนับสนุนการค้าการลงทุน โดยปรับระบบการพัฒนาบุคลากรและหลักสูตรให้เป็นที่ไปตามความต้องการของตลาดแรงงานและภาคธุรกิจที่ให้ภาคธุรกิจมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและร่วมจ่ายในการพัฒนาบุคลากร และปรับวิธีการเรียนการสอนเข้าสู่ยุคดิจิทัลที่เน้นการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองและนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ในการหารายได้และสร้างธุรกิจ

(3) มุ่งสู่วิถีชีวิตที่ยั่งยืน (High Sustainability)

โดยกำหนดหมุดหมายมุ่งเป้าให้ไทยมีเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

กลยุทธ์

1. การพัฒนาเทคโนโลยี นวัตกรรมและกลไกสนับสนุนเศรษฐกิจหมุนเวียนและสังคมคาร์บอนต่ำ

2. สร้างความร่วมมือถ่ายทอดเทคโนโลยีกับต่างประเทศ พัฒนาเครือข่ายเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศ ส่งเสริมการแบ่งปัน แลกเปลี่ยนและพัฒนาองค์ความรู้ด้านนโยบาย ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี นวัตกรรม ด้านการวิจัย และด้านการนำไปประยุกต์ใช้

3.4 นโยบายและวิสัยทัศน์ของรัฐบาล

วิสัยทัศน์ในการขับเคลื่อนประเทศไทยของรัฐบาลปัจจุบัน (2565) คือ “มุ่งมั่นให้ประเทศไทยเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วในศตวรรษที่ 21”

นโยบาย ด้านความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ประกอบด้วย

1. ส่งเสริมการเรียนรู้หลักการทงงาน การนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการและการพัฒนาประเทศเพื่อประโยชน์ในวงกว้าง รวมทั้งเผยแพร่ศาสตร์พระราชาและหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่เวทีโลกเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน

2. การสร้างบทบาทที่สร้างสรรค์ของไทยในภูมิภาคและเวทีโลก ด้วยการดำเนินความสัมพันธ์ทางการทูตกับประเทศในภูมิภาคต่าง ๆ และในเวทีโลกอย่างสมดุลและมีเสถียรภาพ บนพื้นฐานของหลักการการไว้เนื้อเชื่อใจกัน การเคารพซึ่งกันและกัน และการสร้างผลประโยชน์ร่วมกัน เน้นย้ำความสำคัญของการเป็นหุ้นส่วนยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมบทบาท ที่สร้างสรรค์ของไทยในประชาคมโลก รวมทั้งมีบทบาทในการขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในกรอบสหประชาชาติ

การเสริมสร้างความเป็นปึกแผ่นของอาเซียน ทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอย่างต่อเนื่อง โดยผลักดันให้เกิดความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน และระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา เพื่อส่งเสริมวาระด้านความยั่งยืนในทุกมิติ และสนับสนุนความเป็นแกนกลางของอาเซียน ซึ่งจะนำไปสู่สันติสุขและความเจริญก้าวหน้าที่ยั่งยืนในภูมิภาค

3.5 กรอบแนวดำเนินการของกระทรวงการต่างประเทศ 3 ปี (พ.ศ.2566-2568)

ในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ ให้มีความสำคัญในเป้าหมาย เรื่องต่อไปนี้ คือ

การส่งเสริมความร่วมมือเพื่อบรรลุการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยมุ่งเน้นประเด็นสำคัญ คือ

- (1) ส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเพื่อผลักดันให้แนวทางการพัฒนาของไทยเป็นหนึ่งในตัวอย่างของการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยเฉพาะ SEP for SDs
- (2) ส่งเสริมความร่วมมือกับต่างประเทศในสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญและตอบโจทย์ผลกระทบหลังโควิด-19 อาทิ สุขภาพ อาชีพ อาหาร และพลังงาน
- (3) ส่งเสริมการขับเคลื่อนนโยบาย BCG(Bio-Circular-Green Economy) หรือ เศรษฐกิจหมุนเวียนฐานชีวภาพ ในการพัฒนาประเทศไทยอย่างยั่งยืนในด้านเศรษฐกิจ การพัฒนาสังคม และการรักษาสิ่งแวดล้อม
- (4) ส่งเสริมการปฏิบัติตามคำมั่นของไทยในการประชุม COP26

กรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย

เมื่อพิจารณาในแนวทางตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ และแผนยุทธศาสตร์ที่เกี่ยวข้องข้างต้น

รวมทั้งนโยบายรัฐบาล ทำให้สามารถกำหนดแนวทางในการขับเคลื่อนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทยในระยะ 5 ปี (2566 – 2570) ได้ ดังนี้

วิสัยทัศน์

เป็นองค์การนำในการบูรณาการเชิงนโยบายโดยการเป็นหุ้นส่วนในการขับเคลื่อนความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทยให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ค่านิยมและคุณค่าที่ยึดถือ

ประกอบด้วย 4 หลักการ คือ

เชื่อมั่น (Trust) มุ่งการทำงานให้ได้รับความไว้วางใจ สร้างความเชื่อมั่นแก่คู่ร่วมมือในฐานะหุ้นส่วนการดำเนินการกิจการพัฒนาประเทศ

ริเริ่ม (Initiative) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ พร้อมริเริ่มในสิ่งที่มีความท้าทาย และพร้อมที่จะเป็นผู้ริเริ่มการขับเคลื่อนประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ

ร่วมแรง (Collaboration) ร่วมร่วมมือกับทุกฝ่ายในการประสานเพื่อให้เกิดพลังสูงสุด (Synergy) พร้อมที่จะเป็นแกนกลางของการเชื่อมต่อในการใช้ความพยายาม (Effort) ร่วมกัน

มุ่งจุดหมาย (Aspiration) ทำงานอย่างมีจุดหมายในความมุ่งมั่นปรารถนา ด้วยความมุ่งมั่น ไม่หวั่นต่ออุปสรรคและปัญหาในการทำงานให้บรรลุจุดหมาย

พันธกิจ

ประกอบด้วยพันธกิจหลัก 6 ประการ คือ

1. การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทั้งระดับทวิภาคี พหุภาคี และตามพันธะที่ไทยมีภายใต้กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศด้วยกลยุทธ์ที่ครอบคลุม (Comprehensive Strategic Approach)

2. การส่งเสริมความร่วมมือแบบหุ้นส่วนระหว่างไทยกับประเทศคู่ร่วมมือ รวมทั้งความร่วมมือไตรภาคีในรูปแบบใหม่ที่เป็นการผสมพลัง (Synergy) โดยมุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์

3. การดำเนินการความร่วมมือตามกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเพื่อการบรรลุตามเป้าหมาย SDGs

4. การขยายผลและส่งเสริมการพัฒนาในสาขาความร่วมมือสำคัญในด้านการเกษตร สาธารณสุข การศึกษา และสาขาอื่นที่ไทยมีความพร้อม รวมทั้งการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการวิจัย และพัฒนาร่วมกับต่างประเทศ

5. การพัฒนาระบบการบริหารจัดการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาให้มีประสิทธิผล และทันต่อพลวัตการเปลี่ยนแปลง

เป้าประสงค์เชิงกลยุทธ์ (Strategic Goals)

เป้าประสงค์ของการให้ความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศของไทย ประกอบด้วย

1. เพื่อมุ่งที่จะให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในประเด็นเป้าหมายการพัฒนาที่สำคัญ (Development Transformation) ของประเทศคู่ร่วมมือทั้งระดับทวิภาคี พหุภาคี ให้เห็นผลได้อย่างเป็นรูปธรรม
2. เพื่อบูรณาการความร่วมมือในภูมิภาคและอนุภูมิภาคเป้าหมายให้เกิดการร่วมมือในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่นำไปสู่ความสำเร็จภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ที่ไทยมีพันธะร่วมขับเคลื่อนและดำเนินการ
3. เพื่อส่งเสริมความร่วมมือแบบหุ้นส่วนระหว่างไทยกับแหล่งผู้ให้ในการส่งเสริมความร่วมมือไตรภาคีในรูปแบบใหม่ ๆ ที่มุ่งให้เกิดผลสัมฤทธิ์
4. เพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภายใต้แนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดความยั่งยืนในระดับชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นด้วยการยกระดับเศรษฐกิจครัวเรือนและคุณภาพชีวิตให้มีความมั่นคงในการดำรงชีวิต
5. เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการร่วมมือในการวิจัยเพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในระบบการจัดการในสาขาต่าง ๆ ให้มีขีดความสามารถในการสนองตอบความต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ
6. เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินเพิ่มขึ้น และเกิดประสิทธิผลทั้งในการจัดการทรัพยากร และเกิดผลกระทบที่ต้องการต่อกลุ่มเป้าหมาย

ประเด็นยุทธศาสตร์ (Strategic Issues) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย
ประกอบด้วย 6 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การบูรณาการความรู้และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Integrated Knowledge and Best Practices) ของไทยในการพัฒนาประเทศเป้าหมายภายใต้กรอบทวิภาคีให้เกิดผลสัมฤทธิ์

ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อพัฒนากับประเทศคู่ร่วมมือเป้าหมาย คือการจัดการความรู้ที่มีประสิทธิภาพ การส่งเสริมการจัดการความรู้ที่ไทยมี

ความเชี่ยวชาญให้เป็นระบบ พัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรในการถ่ายทอดความรู้เสริมสร้างความเข้มแข็งและสมรรถนะของหน่วยงานในการดำเนินงานความร่วมมืออย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เผยแพร่องค์ความรู้ของไทยเป็นที่ประจักษ์ในเครือข่ายชุมชนวิชาการระหว่างประเทศ

ความรู้และประสบการณ์ของไทยจะเป็นประโยชน์กับประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ในการเรียนรู้และการนำไปประยุกต์ใช้ ซึ่งจากการรวบรวมความรู้ในสาขาต่าง ๆ ที่ไทยมีความพร้อมในการที่จะถ่ายทอดแลกเปลี่ยนกับประเทศต่าง ๆ และหน่วยงานทางวิชาการกว่า 250 สถาบัน ที่พร้อมจะดำเนินงานความร่วมมือ

ทั้งนี้ในการดำเนินการต้องมีการพัฒนา การส่งต่อองค์ความรู้ในหน่วยงานของไทยให้เป็นระบบ รวมทั้งการเสริมสร้างให้หน่วยงาน/สถาบัน/บุคลากรไทย ให้มีขีดความสามารถและความพร้อมในการถ่ายทอดความรู้อย่างเป็นมืออาชีพระดับสูงซึ่งต้องกระทำอย่างต่อเนื่องในการส่งเสริมดังกล่าว

ยุทธศาสตร์ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการ แผนงานและโครงการที่สำคัญ ดังนี้

1. แผนปฏิบัติการ เรื่อง ความร่วมมือทางวิชาการในกรอบทวิภาคีระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

1) เป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถของหน่วยงานและสถาบันวิจัยทางด้านเกษตร การศึกษา สาธารณสุข และสาขาเป้าหมายอื่นให้สามารถจัดการให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในประเทศคู่ร่วมมือของไทย

2) ค่าเป้าหมาย

2.1 หน่วยงานและสถาบันวิจัยและพัฒนาของประเทศคู่ร่วมมือของไทยมีขีดความสามารถในการพัฒนาทั้งในเชิงนโยบายและการจัดการความรู้และส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ดีแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องและประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

2.2 หน่วยงานและสถาบันวิจัยของประเทศคู่ร่วมมือมีขีดความสามารถในการกำหนดกรอบการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพและการส่งเสริมการประยุกต์ใช้งานวิจัย

2.3 ทรัพยากรมนุษย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานเป้าหมายมีศักยภาพสูงในการจัดการกับปัญหาทั้งในเชิงนโยบาย แนวทาง และวิธีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจในประเด็นสำคัญ

3) ตัวชี้วัด

3.1 ความร่วมมือกับ สปป.ลาว

1) มีการพัฒนาและปรับปรุงการเกษตรด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด การเพาะพันธุ์ปลา การควบคุมและป้องกันโรคคอหิวด์แอฟริกาในสุกร (African Swine) การเพิ่มผลิตผลการเกษตร และการพัฒนาชุมชนและสหกรณ์

- 2) มีการพัฒนาการศึกษาในด้านที่สำคัญ คือ การศึกษาพื้นฐานและการศึกษาพิเศษ เพิ่มขีดความสามารถการวิจัยทางการศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน การพัฒนา STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) TVET (Technical and Vocational Education and Training) Standards และการพัฒนาวิทยาศาสตร์การกีฬา
- 3) การปรับปรุงสาธารณสุขในด้านการสอนวิทยาศาสตร์สุขภาพ นิติวิทยาศาสตร์ การจัดการด้านพยาบาล โภชนาการเชิงบูรณาการและการพัฒนาความรู้ด้านอาหารและยา
- 4) การพัฒนาการค้า อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
- 5) การพัฒนาสังคมและธรรมาภิบาล ด้วยการศึกษานโยบายการจ้ดตั้งศาลปกครองและการจัดตั้งศูนย์มิตรภาพลาว-ไทย
- 6) ด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยการศึกษานโยบายการควบคุมมลพิษและการจัดการสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์ป่าไม้
- 7) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยการให้ทุนการศึกษาระดับปริญญาโทและทุนฝึกอบรมระยะสั้นในสาขาต่างๆ

3.2 ความร่วมมือกับกัมพูชา

- 1) มีการพัฒนาและปรับปรุงการเกษตรในด้าน **การปรับตัวได้ตามสภาพภูมิอากาศ** (Climate Resilience), การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด, พัฒนาสหกรณ์การเกษตร และการปรับปรุงคุณภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
- 2) มีการพัฒนาการศึกษาในด้านการเรียนการสอนภาษาไทย
- 3) การปรับปรุงสาธารณสุข ในการควบคุมและป้องกันโรคตามแนวชายแดน (Disease Surveillance and Control) รวมทั้งโรคอุบัติใหม่รวมทั้งโรคพิษสุนัขบ้า
- 4) ด้านอุตสาหกรรม ด้วยการพัฒนาศูนย์พัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ที่ปูนพนม และการพัฒนาทักษะตามแนวชายแดน
- 5) การพัฒนาสังคมและธรรมาภิบาล ด้วยการจัดตั้งศูนย์แรกรับเหยื่อการค้ามนุษย์ จังหวัดบันเตียเมียนเจย
- 6) ด้านสิ่งแวดล้อม พัฒนาการควบคุมมลพิษและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
- 7) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการมอบ ทุนศึกษา จำนวน 15 ทุน และทุนฝึกอบรมระยะสั้น จำนวนราว 10 หลักสูตรแต่ละปี
- 8) ด้านการพัฒนาชุมชน ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน(One Village One Product) และการพัฒนาชุมชนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (หมู่บ้านตะโปกวิน บันเตียเมียนเจย)

3.3 ความร่วมมือกับเมียนมา

- 1) มีการพัฒนาและปรับปรุงการเกษตรในด้าน การจัดการคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืช การพัฒนาเครื่องจักรช่วยการปลูกข้าว การจัดทำ GAP (Good Agricultural Practices) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช การส่งเสริมพืชอุตสาหกรรม (ถั่วลิสง) การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารปราบศัตรูพืชชีวภาพ การทำฟาร์มอย่างยั่งยืน การวิจัยด้านพืชสวน การปรับปรุงพืชงา และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน(OVOP)
- 2) มีการพัฒนาการศึกษาในด้านที่สำคัญ คือ การลดความเสี่ยงภัยพิบัติในโรงเรียน การพัฒนาครูและปรับมาตรฐานด้านอาชีวศึกษา พัฒนาการศึกษาระบบเรียนรวม การเรียนการสอนภาษาไทย การเรียนการสอนอาชีวศึกษาในช่วงโรคระบาด
- 3) การปรับปรุงสาธารณสุขในด้าน การเฝ้าระวังโรค การควบคุมผลิตภัณฑ์สุขภาพ การปกป้องภูมิปัญญาการแพทย์ การพัฒนาห้องปฏิบัติการเฝ้าระวัง การพัฒนาโรงพยาบาลต้นแบบ ควบคุมและป้องกันโรคติดต่อ การพัฒนาวิทยาลัยพยาบาล การอบรมด้านคลินิก การอนามัยแม่และเด็ก การจัดให้มี โรงพยาบาลคู่แฝด และการควบคุมโรคตามแนวชายแดนรวมทั้งโรคโควิด-19
- 4) การค้า อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ที่สำคัญคือการพัฒนาศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานที่มีทักษะและอย่างกึ่ง การพัฒนามาตรฐานและปรับปรุงคุณภาพสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม การจัดการการค้า
- 5) การพัฒนาสังคมและธรรมาภิบาล ในด้านการศึกษาแบบเลือกตั้งแบบสัดส่วนผู้แทน
- 6) ด้านสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการจัดการคุณภาพอากาศและการจัดการน้ำสะอาด และการจัดการขยะมูลฝอย
- 7) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยทุนศึกษาและฝึกอบรมตามคำขอในหลักสูตรพิเศษ

3.4 ความร่วมมือกับเวียดนาม

- 1) มีการพัฒนาการศึกษาในด้านที่สำคัญ การเรียนการสอนภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยในเวียดนาม
- 2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาตามผลการหารือ

3.5 ความร่วมมือกับภูฏาน

- 1) การพัฒนาด้านการแพทย์ (ศูนย์หู จมูก และคอ)

2) การพัฒนาชุมชนด้วยการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (OGOP Model

II)

4) แนวทางการพัฒนา

4.1 การจัดอบรมให้กับนักวิชาการเกษตรเชิงปฏิบัติการประยุกต์ พร้อมทั้งจัดทำกรอบและแนวทางการวิจัยให้สอดคล้องกับลำดับความสำคัญในเชิงนโยบายและแผน

4.2 การปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ ห้องปฏิบัติการ การจัดหาอุปกรณ์ พื้นที่ฝึกปฏิบัติภาคสนาม และการจัดอบรมเชิงปฏิบัติทั้งนักวิชาการและเกษตรกรเป้าหมาย

4.3 การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการสนับสนุนทุนการศึกษาระดับปริญญาโท รวมทั้งการอบรมระยะสั้นในสาขาตามลำดับความสำคัญและความต้องการของหน่วยงาน

4.4 การสนับสนุนด้านผู้เชี่ยวชาญไทยในสาขาตามความต้องการ

4.5 การส่งเสริมความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างสถาบันและการวิจัยภายใต้โครงการ

5) แผนงาน/โครงการ ที่สำคัญ

5.1 แผนงาน ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทวิภาคีไทย - สปป.ลาว

วัตถุประสงค์ : เพื่อพัฒนาขีดความสามารถและเสริมสร้างสมรรถนะของหน่วยงานและบุคลากร สปป. ลาว ในการขับเคลื่อนการพัฒนาอย่างยั่งยืน

ความร่วมมือด้านการเกษตร

1. โครงการ Development of Technology for Inland Aquaculture (on-going ปี 2564-2566)

2. โครงการ Joint Research Project on Fish Breeding of Indigenous Species (on-going ปี 2565-2566)

3. โครงการ Enhancing Emergency Preparedness and Response to Prevent and Control African Swine Fever Lao-Thai Border (on-going ปี 2564-2566)

4. โครงการ Improvement of Farmers Livelihood in Nasaitong and Sengthong Districts, Vientiane Capital, Lao PDR through Enhancing Agricultural Productivity (on-going ปี 2564-2566)

5. โครงการ Cooperatives System and Community Development (on-going ปี 2565-2566)

ความร่วมมือด้านการศึกษา

1. โครงการ Research Management and Capacity Building (ปี 2565-2567)

2. โครงการ Development of Non-formal Education (ปี 2565-2567)
3. โครงการ Development of STEM in Lao PDR (ปี 2565-2567)
4. โครงการ Teacher Training and TVET Standards Development (ปี 2565-2567)
5. โครงการ Capacity Building for Sport Science on High performance Sport (Elite Sport) Development (ปี 2565-2567)
6. โครงการ Capacity Building for Sports Science and Arts (โรงเรียนสีขาว) (ปี 2565-2567)

ความร่วมมือด้านสาธารณสุข

1. โครงการ Capacity Building for Lecturers of University of Health Sciences (ปี 2565-2567)
2. โครงการ Strengthening Forensic Medicine for University of Health Sciences (ปี 2564-2566)
3. โครงการ Improvement of Hospital Nursing Management (ปี 2565-2567)
4. โครงการ Model Development of Integrated Nutrition Service and Community Engagement (ปี 2564-2566)
5. โครงการ Strengthening Food and Drug Regulatory Capacity (ปี 2564-2566)
6. โครงการ Development of Medical Care and Hospital Management of Central and Provincial Twin Hospitals along the border (ปี 2557-ปัจจุบัน)
7. โครงการ Surveillance System under One Health and Effective Cross-border Control (ปี 2557-2565)
8. โครงการ Strengthening Preparedness and Response for Epidemic of COVID-19 (ปี 2563-2565)

ความร่วมมือด้านการค้า อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว

1. โครงการ Community - based Ecotourism ใน สปป. ลาว (ปี 2565-2567) อยู่ระหว่าง
การพิจารณาร่างกรอบแผนงานดำเนินโครงการร่วมกับฝ่ายลาว
2. โครงการ Development of Food and Agro – Processing Industry and Post – Harvest
Technology Transferring (ปี 2565-2567) อยู่ระหว่างขอให้ฝ่ายลาวพิจารณาและเห็นชอบต่อกรอบ
แผนงานดำเนินโครงการ
3. โครงการ SMEs Development (ODOP) (ปี 2564-2567)

ความร่วมมือด้านการพัฒนาสังคมและธรรมาภิบาล

1. โครงการ Establishment of Administrative Court in Lao PDR (โครงการจัดตั้งศาลปกครอง)(จบ ก.ย. ปี 2565)

2. โครงการ Lao-Thai Friendship Social Development Centre (การจัดตั้งศูนย์มิตรภาพลาว - ไทย) (ปี 2565-2567)

ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

1. โครงการควบคุมมลพิษและการจัดการสิ่งแวดล้อม (Pollution Control and Environmental Management) โครงการใหม่

2. โครงการอนุรักษ์ป่าไม้

ความร่วมมือด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ทุนศึกษาและทุนฝึกอบรมตามความต้องการของ สปป. ลาว

5.2 แผนงาน ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทวีปเอเชีย – กัมพูชา

วัตถุประสงค์ : เพื่อพัฒนาขีดความสามารถและเสริมสร้างสมรรถนะของหน่วยงานและบุคลากร กัมพูชาในสาขาความร่วมมือที่สำคัญเพื่อส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม

ความร่วมมือด้านเกษตร

1. โครงการ Promoting Climate Resilience in Farming Communities of Cambodia (ปิดโครงการภายในเดือนกันยายน 2565)

2. โครงการ The Use of Mobile Hatchery as a Tool for Promotion of Aquaculture and Fisheries Co-Management in Cambodia (ปิดโครงการภายในเดือนกันยายน 2565)

3. โครงการ The Development of Agriculture Cooperative Business in Cambodia (ปิดโครงการภายในเดือนตุลาคม 2565)

4. โครงการ The Improvement of the Quality of Rice Seed Production (ปิดโครงการภายในเดือนกันยายน 2565)

5. โครงการ Multiplication of Cassava Clean Planting Materials in Cambodia

6. โครงการ Promoting industrial crops (Cassava) at 05 CambodiaThailand transboundary provinces (Pursat, Battambang, Pailin, Banteay Meanchey, and Oddar Meanchey provinces)

7. โครงการ Training program on Production of Biofertilizers and Biopesticides

8. โครงการ Improve productivity of sesame

ความร่วมมือด้านศึกษา

1. โครงการ Promoting teaching and Learning Thai Language at Royal University of Phnom Penh (ปี 2562-2567)

2.โครงการ Thai Language at National University of Battambang (ปี 2563-2566)

3.โครงการ Capacity building for (ก. แรงงานและอาชีวศึกษา)

4. โครงการ Capacity building for Teachers

5. โครงการ Capacity Building for Students by providing Scholarship(ICT,

Construction , Mechanic และ Manufacturing)

ความร่วมมือด้านสาธารณสุข

1. โครงการ Strengthening disease surveillance and control

2. โครงการ Effective cross-border control of emerging and re-emerging diseases

3. โครงการ Rabies control along border

4. โครงการ Strengthening Field Epidemiology Network

5. โครงการ Strengthening nursing workforce cooperation in provincial hospitals

along the border

6. โครงการ Strengthening capacity of referral network along border

7. โครงการ Development of twin hospital cooperation

8. โครงการ Strengthening Preparedness and Response for Epidemic of COVID-

19 (ปี 2563-2565)

ความร่วมมือด้านพัฒนาทักษะและฝีมือแรงงาน

1. โครงการ Cambodia – Thai Skills Development Institute at Poun Phnom (ปี 2564-

2568)

2. โครงการ Skill Development Project along the Thailand – Cambodia Border

ความร่วมมือด้านการพัฒนาชุมชน

1. โครงการ The Establishment of OVOP Regional Promoting Center จังหวัดกำแพง

จาม ประเทศกัมพูชา (ปี 2563-2567)

2. โครงการพัฒนาชุมชนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง หมู่บ้านตะโบ

กวิน จังหวัดบันเตียเมียนเจย

ความร่วมมือด้านการพัฒนาสังคมและธรรมาภิบาล

1. โครงการจัดตั้งศูนย์แรกรับเหยื่อการค้ามนุษย์ จังหวัดบันเตียเมียนเจย (ปี 2565-2567)

ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

1. โครงการการควบคุมมลพิษและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม

ความร่วมมือด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

1. ทักษะศึกษา จำนวน 15 ทักษะ และทุนฝึกอบรม จำนวน 10 หลักสูตร

5.3 แผนงาน ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาภูมิภาคไทย – เมียนมา

วัตถุประสงค์ : เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของหน่วยงานภาครัฐและชุมชนของเมียนมาให้สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาในสาขาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นเพื่อนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

ความร่วมมือด้านการเกษตร

1. Project on Development of Shrimp Culture Demonstration Center in Rakhine State/ โครงการศูนย์สาธิตการเพาะเลี้ยงกุ้งในรัฐยะไข่ (On-going ปี 2563 - 2566)
2. โครงการวิจัยร่วมว่าด้วยการพัฒนาเทคโนโลยีการเพาะเลี้ยงปลาเศรษฐกิจไทย - เมียนมา (On-going ปี 2564 - 2566)
3. Project on Fish and Fishery Products Quality Control and Traceability Implementation (On-going ปี 2565 - 2566)
4. Project on the Development of Model Community Fish Pond in Muangdaw and the Enhancement of the Capacity of Myothagee Hatchery (PNA) (On-going ปี 2564 - 2566)
5. Project on Strengthening National Agriculture Product Control (Peanut) (On-going ปี 2565-2567)
6. Project on Enhancing the Animal Population and Breeding Technology Improvement (ปี 2565-2566) โครงการใหม่
7. Project on Animal Disease Control(ปี 2565-2566) โครงการใหม่
8. Project on Food Safety (ปี 2565-2566) โครงการใหม่
9. Project on Strengthening of Cooperative System in Myanmar (โครงการใหม่)
10. Project on Development of Micro Enterprise (ปี 2565-2566) โครงการใหม่
11. Project on Smart Farming Development

ความร่วมมือด้านศึกษา

1. Project on Disaster Risk Reduction and Management in Schools (DRRM) (เริ่มปี 2566)
2. Project on Teacher Training and TVET Standards Development (เริ่มปี 2566)
3. Project on Inclusive Education (ปี 2565-2567)

4. โครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทยที่มหาวิทยาลัยภาษาต่างประเทศ
มณฑลเฉิงเต๋ (MUFL) (สนับสนุนรายกิจกรรมตามคำขอ)

5. โครงการพัฒนาการเรียนการสอนภาษาไทย ณ Yangon University of Foreign
Languages (YUFL) (สนับสนุนรายกิจกรรมตามคำขอ)

6 Project on Teacher Training and TVET Standards Development including
adjustment of teaching system to accommodate the epidemic situation

ความร่วมมือด้านสาธารณสุข

1. Project on Disease Surveillance Development
2. Project on Strengthening Regulatory System of Health Products
3. Project on Development Study of Traditional Knowledge Protection in
Myanmar
4. Project on Strengthening Capacity of Laboratory based Surveillance System
on AMR
5. Project on Development of Model Hospital on Infection Prevention and Control
6. Project on Capacity Building for Nursing College on Continuous Nursing
Training
7. Project on Clinical Training for Medical Specialties
8. Project on Training for Maternal and Child Health
9. Project on Twin Hospital Cooperation
10. Project on Strengthening Disease Control, especially Emerging and Re-
emerging Diseases along the Border
11. Project on Promoting Border Health Cooperation
12. Project on Development of the Emergency Department of Dawei Hospital
(temporarily halted)
13. โครงการStrengthening Preparedness and Response for Epidemic of COVID-
19 (ปี 2563-2565)

ความร่วมมือด้านพัฒนาทักษะและฝีมือแรงงาน

1. โครงการพัฒนาศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานที่มณฑลเฉิงเต๋และย่างกุ้ง (ปี 2563-2567)

ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจและการเงิน

1. โครงการพัฒนามาตรฐานและปรับปรุงคุณภาพสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม (ปี 2565-
2567)

2. โครงการ Public Financial Management and Green Finance (ปี 2565-2566)

ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

1. Project on Enhancing Air Quality Management to Reduce the Levels of PM2.5 in Myanmar (On-going ปี 2565-2566)

2. Project on Sustaining Clean Water Supply through Effective Solid Waste Management (ปี 2565-2566)

ความร่วมมือด้านการพัฒนาสังคม

1. Project on Proportional Representation Election System Development (Proportional Representation: PR)

ความร่วมมือด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

1. ทุนศึกษาระดับปริญญาโท
2. ทุนฝึกอบรมเฉพาะทางหลักสูตรตามคำขอและผลการหารือรายปี
3. Training Course on Developing Mechanism for Monitoring and Controlling of Domestic (Internal) Trade

5.4 แผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทวิภาคี ไทย – เวียดนาม

วัตถุประสงค์ : เพื่อเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาของเวียดนามในสาขาที่ส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศไทย

ความร่วมมือด้านการศึกษา

1. โครงการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยในเวียดนาม

5.5 แผนงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทวิภาคี ไทย – ภูฏาน

วัตถุประสงค์ : เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรและสถาบันของภูฏานที่นำไปสู่การบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. โครงการพัฒนาศูนย์หู จมูก และคอ (Ear Nose Throat (ENT)) Medical Service Development Project for Bhutan (เสร็จสิ้นปี 2566)

2. Project on The Sustainable Community Development Model Based on the Application of SEP for OGOP Villages (OGOP Model II) (ปี 2562-2565 + ติดตามผล 1 ปี)

2. แผนปฏิบัติการ เรื่อง โครงการพระราชทานตามคำขอจากประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ในด้านการศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม

1) **เป้าหมาย** เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถของหน่วยงานที่ให้โอกาสแก่เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลและขาดโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งสาขาเป้าหมายอื่นให้สามารถจัดการให้ทันต่อภาวะด้านสาธารณสุข และการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในประเทศคู่ร่วมมือของไทย

2) **ค่าเป้าหมาย**

2.1) หน่วยงานของประเทศคู่ร่วมมือของไทยมีขีดความสามารถในการพัฒนาเฉพาะทางทั้งในเชิงนโยบายและการจัดการความรู้และส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ดีแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องและประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

2.2) ทรัพยากรมนุษย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานเป้าหมายมีศักยภาพสูงในการจัดการกับปัญหาทั้งในเชิงนโยบาย แนวทาง และวิธีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจในประเด็นสำคัญ

3) **ตัวชี้วัด**

ความร่วมมือกับ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม บังกลาเทศ ภูฏาน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ติมอร์-เลสเต และมองโกเลีย

3.1) มีการพัฒนาระบบทวิศึกษา (Dual education) แบบนำร่อง คือ สายสามัญและอาชีวศึกษาในสถานศึกษาเดียวกัน

3.2) มีการพัฒนาสถาบันการศึกษาพื้นฐาน และการศึกษาอาชีวศึกษา เพิ่มขีดความสามารถการสอน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน และการพัฒนา TVET Standards

3.3) มีการพัฒนาด้านสาธารณสุข โดยเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการแพทย์ รวมถึงการทำวิจัยในสาขาเฉพาะทาง

3.4) มีการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนหลวง ให้สอดคล้องกับการแปรสภาพอากาศ

4) **แนวทางการพัฒนา**

4.1) จัดหาโครงสร้างพื้นฐานสำหรับการเรียนการสอน เช่น อาคาร ห้องปฏิบัติการ การจัดหาอุปกรณ์ พื้นที่ฝึกปฏิบัติภาคสนาม และระบบสาธารณสุขภาค

4.2) การปรับปรุงระบบการบริหารจัดการในสถานศึกษาเป้าหมาย

4.3) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เช่น ผู้บริหารสถาบัน และผู้สอน ด้วยการสนับสนุนทุนการศึกษาระดับปริญญา การอบรมระยะสั้นในสาขาตามลำดับความสำคัญและความต้องการของสถาบัน/หน่วยงาน รวมทั้งการทำวิจัยในสาขาเฉพาะทาง

4.4) การสนับสนุนด้านผู้เชี่ยวชาญไทยในสาขาตามความต้องการ

4.5) แลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการดัดแปรสภาพอากาศ โดยการอบรมระยะสั้น และแลกเปลี่ยน ผู้เชี่ยวชาญ

5) **แผนงาน/โครงการสำคัญ**

แผนงาน การพัฒนาการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน สาธารณสุข และสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์ : เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานโครงการพระราชทานในต่างประเทศที่ประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ เสนอขอ อันเป็นการแลกเปลี่ยนและร่วมมือกันในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทั้งด้านการศึกษา โภชนาการ และสุขอนามัย รวมถึงการพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรและสถาบันในด้านต่าง ๆ และการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างประเทศ

ความร่วมมือด้านการศึกษา

1. โครงการพัฒนาสถาบันเทคโนโลยีกำลังเผด็จภายใต้โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

2. โครงการพัฒนาสถาบันเทคโนโลยีกำลังเผด็จภายใต้โครงการพระราชทานความช่วยเหลือแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ความร่วมมือด้านพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชน

3. โครงการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็กและเยาวชนในโรงเรียน 10 ประเทศ ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม บังกลาเทศ ภูฏาน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ติมอร์-เลสเต และมองโกเลีย)

ความร่วมมือด้านสาธารณสุข

4. โครงการพัฒนาบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขของ สปป. ลาว ตามพระราชดำริสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

ความร่วมมือด้านการตัดแปรสภาพอากาศ

5. โครงการความร่วมมือทางวิชาการด้านการตัดแปรสภาพอากาศระหว่างไทย-มองโกเลีย

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การส่งเสริมบทบาทของไทยในการเชื่อมโยงกับผลประโยชน์ร่วมกันภายใต้ความร่วมมือในภูมิภาคและอนุภูมิภาค

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคในเอเชียมีหลายกรอบ อาทิ ASEAN ACMECS IMT-GT BIMSTEC และ GMS เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีวาระการพัฒนาที่แหล่งผู้ให้ที่สำคัญ อาทิ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสาธารณรัฐเกาหลี ที่ดำเนินการให้ความช่วยเหลือและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาภายใต้กรอบความร่วมมือในอนุภูมิภาคกลุ่มน้ำโขงที่ตนเป็นผู้ขับเคลื่อนหลัก ประเทศไทยในฐานะที่เป็นคู่ร่วมมือที่สำคัญของภูมิภาคจึงมีความจำเป็นที่จะต้องประสานและบูรณาการความร่วมมือกับกรอบความร่วมมือต่าง ๆ และแหล่งผู้ให้ในการร่วมกันให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ เพื่อให้การให้ความช่วยเหลือเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการบูรณาการการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่าและไม่ซ้ำซ้อนและประสานประโยชน์ให้เกิดขึ้นแก่ประเทศไทยด้วย

ยุทธศาสตร์ประกอบด้วยแผนปฏิบัติราชการ แผนงานและโครงการที่สำคัญ ดังนี้

1. แผนปฏิบัติราชการ เรื่อง การเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนุภูมิภาคอย่างยั่งยืน

1) เป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถของบุคลากรและสถาบันที่สำคัญต่อการส่งเสริมความร่วมมือในอนุภูมิภาคในสาขาความร่วมมือต่างๆ

2) ค่าเป้าหมาย

2.1) หน่วยงานของประเทศในอนุภูมิภาคมีขีดความสามารถในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคเพิ่มขึ้น

2.2) ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในอนุภูมิภาคมีศักยภาพในการดำเนินงานความร่วมมือใน อนุภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ตัวชี้วัด

ความร่วมมือภายใต้ ACMECS

3.1) ระบบ Medical Emergency Response Team (MERT) ในประเทศเป้าหมายมีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น และ ระบบการควบคุมโรคและโรคอุบัติใหม่ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพเพียงพอในการควบคุม

3.2) ระบบการจัดการทรัพยากรประมงของชุมชนท้องถิ่นได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิผล

3.3) บุคลากรได้รับการศึกษาระดับปริญญาโทและการได้รับการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ ตามความต้องการในกิจกรรมการพัฒนา การพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการ และการพัฒนาการเรียนการสอนด้านSTEM

3.4) การพัฒนาพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy)

ความร่วมมือภายใต้ IMT-GT

3.5) ทักษะด้านการบริการสปาได้รับการพัฒนา

3.6) คู่มือ Competency Skills Standard in Welding ได้รับการประยุกต์ใช้ระหว่างชาติสมาชิก

4) แนวทางการพัฒนา

4.1) จัดฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน/สัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่บุคลากรภาครัฐของประเทศในอนุภูมิภาคในสาขาความร่วมมือที่เห็นชอบร่วมกัน

4.2) ปรับปรุงและสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานที่สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาของภูมิภาค/อนุภูมิภาค

4.3) โครงการความร่วมมือเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการดำเนินงานของหน่วยงาน

5) แผนงาน/โครงการ สำคัญ

แผนงานความร่วมมือภายใต้กรอบ ACMECS

วัตถุประสงค์ : เพื่อยกระดับขีดความสามารถของสถาบันและบุคลากรของประเทศสมาชิก ACMECS ให้สามารถดำเนินงานในการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างยั่งยืน

ความร่วมมือด้านสาธารณสุข

1. โครงการ Strengthening Medical Emergency Response Team (MERT) in CLMV Countries (on-going)
2. โครงการ Improve response capacity of prevention and control of emerging and re-emerging diseases (Current emerging issues)

ความร่วมมือด้านการเกษตร

3. โครงการ Management of Fishery Resources Using Ecological Approaches with Community Participation in the Eastern Gulf of Thailand (TBC)

ความร่วมมือด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และเทคโนโลยี

4. โครงการ ACMECS Scholarships (on-going)
5. โครงการ Skill Development in Cambodia, Lao PDR, and Myanmar (on-going)
6. โครงการ Smart Entrepreneur (ระบุใน Master Plan)
7. โครงการ Smart and Sustainable ACMECS; Infrastructure Training Programme (อยู่ระหว่างหารือ Concept Paper กับ Australia)
8. โครงการพัฒนาการเรียนการสอน STEM (อยู่ระหว่างหารือกับอิสราเอล)

ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม

9. โครงการ Promotion of renewable energy (ระบุใน Master Plan)

ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว

10. โครงการ Smart and responsible tourism (ระบุใน Master Plan)

แผนงานความร่วมมือภายใต้แผนงาน IMT-GT

วัตถุประสงค์ : เพื่อยกระดับฝีมือแรงงานของประเทศสมาชิก IMT-GT

1. โครงการอบรมเพื่อยกระดับฝีมือแรงงานด้าน Spa
2. โครงการจัดทำคู่มือ Competency Skills Standard in Welding
3. โครงการที่ไทยดำเนินงานภายใต้แผนความร่วมมือที่มีการตกลง
4. โครงการที่ไทยพิจารณาให้ความช่วยเหลือ

2. แผนปฏิบัติการ เรื่อง ส่งเสริมความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงอย่างยั่งยืน (APEC ACD BIMSTEC CICA FEALAC)

1) เป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถของบุคลากรและสถาบันที่สำคัญต่อการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค

2) คำเป้าหมาย

2.1) หน่วยงานของประเทศในภูมิภาคมีขีดความสามารถในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

2.2) บุคลากรของประเทศในภูมิภาคมีศักยภาพในการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนความร่วมมือในอนุภูมิภาคเพิ่มขึ้น

3) ตัวชี้วัด

3.1) หน่วยงานในสาขาความร่วมมือภายใต้ความร่วมมือกับไทยได้รับการเสริมสร้างขีดความสามารถให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้

3.2) ทรัพยากรมนุษย์ของหน่วยงานประเทศคู่ร่วมมือมีสมรรถนะในการดำเนินภารกิจของหน่วยงานที่ตอบสนองได้กับประเด็นการพัฒนาต่างๆตามความต้องการ

4) แนวทางการพัฒนา

4.1) จัดฝึกอบรม/ศึกษาดูงาน/สัมมนาเชิงปฏิบัติการให้แก่บุคลากรภาครัฐของประเทศในภูมิภาคในสาขาความร่วมมือที่เห็นชอบร่วมกัน

4.2) จัดตั้งเครือข่ายทางวิชาการเพื่อส่งเสริมความร่วมมือด้านการค้า การลงทุนในอาเซียน และภูมิภาคเป้าหมาย

5) แผนงาน/โครงการ สำคัญ

1. โครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งหน่วยงานและสถาบันด้านการพัฒนาสาขาต่างๆ
2. โครงการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมความร่วมมือกับหุ้นส่วนคู่ร่วมมือของไทยอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิผล

การเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้และความเชี่ยวชาญระหว่างไทยกับประเทศที่มีความก้าวหน้าทางวิชาการเป็นวัตถุประสงค์สำคัญของการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติที่ต้องการให้ประเทศไทยก้าวสู่การเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วภายในปี 2570 การส่งเสริมความร่วมมือดังกล่าวในลักษณะของความเป็นหุ้นส่วนกับประเทศที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาที่ไทยมีความต้องการสูงจะเป็นฐานการพัฒนาสู่ความก้าวหน้ากระโดดในการพัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

ในขณะเดียวกันการที่ประเทศไทยได้รับการยอมรับในเชิงวิชาการที่มีความพร้อมต่อการ

ขยายผลไปสู่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ทำให้ประเทศผู้ให้และแหล่งความช่วยเหลือต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับประเทศไทยในการร่วมมือกันที่จะให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ทั้งในรูปแบบความร่วมมือแบบหุ้นส่วนและความร่วมมือแบบไตรภาคี

ปัจจุบันมีแหล่งผู้ให้ 13 แหล่งที่ได้ร่วมมือกับไทยในการดำเนินงานความร่วมมือแบบไตรภาคีที่ให้ความช่วยเหลือ โดยเฉพาะประเทศเพื่อนบ้านของไทยและบางประเทศในภูมิภาคอื่น ความร่วมมือในลักษณะดังกล่าวยังมีโอกาสอีกมากในการขยายตัวไปยังภูมิภาคต่าง ๆ ที่มีความสนใจในการเรียนรู้ประสบการณ์จากไทยที่เป็นตัวแบบของเอเชีย อย่างไรก็ตามมีความจำเป็นที่ไทยจะต้องดำเนินการเชิงรุกเพื่อที่จะช่วยในการขยายบทบาทของไทยในภูมิภาคอื่น ๆ เพิ่มขึ้น

ความร่วมมือไตรภาคีเป็นเครื่องมือสำคัญในการขยายบทบาทของไทยในเวทีความร่วมมือระหว่างประเทศ ปัจจัยสำคัญที่เอื้อต่อการที่ไทยจะขยายความร่วมมือดังกล่าว คือการมีความพร้อมในเชิงวิชาการและประสบการณ์ในหลายสาขาที่จะเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ของประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน ในขณะเดียวกันแหล่งผู้ให้ความช่วยเหลือที่สำคัญได้ให้ความสนใจที่จะร่วมมือกับประเทศไทยในลักษณะหุ้นส่วน หรือการดำเนินการในรูปแบบไตรภาคีเป็นจำนวนหลายแห่ง

ยุทธศาสตร์ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการ แผนงานและโครงการที่สำคัญ ดังนี้

1. แผนปฏิบัติการ เรื่อง ความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถของไทย

1) เป้าหมาย : เพื่อขยายความร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วนคู่ร่วมมือของไทยให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของไทยในการพัฒนาความรู้ ขีดความสามารถ และความเชี่ยวชาญให้กับบุคลากรและหน่วยงานต่างๆ

2) คำเป้าหมาย :

2.1) มีการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องของไทยให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

2.2) หน่วยงานของไทยมีขีดความสามารถในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเป้าหมาย

2.3) มีการนำความรู้ที่ได้จากแหล่งคู่ร่วมมือของไทยที่นำไปสู่การประยุกต์ใช้ได้สำเร็จตามภารกิจและการเปลี่ยนแปลงในประเด็นสำคัญต่างๆ

3) ตัวชี้วัด :

3.1) มีการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับบุคลากรของไทยในด้านสำคัญ คือ ด้านการเกษตร การศึกษา การสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อม และสาขาที่สำคัญต้องการผลักดัน

3.2) หน่วยงานของไทยได้รับการเสริมสร้างขีดความสามารถในด้านต่างๆ ที่สามารถตอบสนองตามลำดับความสำคัญและเร่งด่วนของวาระการพัฒนา

3.3) บุคลากรของหน่วยงานมีศักยภาพ มีการนำความรู้ของผู้เกี่ยวข้องไปประยุกต์ใช้ในด้านที่มีการกำหนดเป้าหมาย

4) แนวทางการพัฒนา :

4.1) การจัดทำกรอบความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆ ร่วมกันกับกรมความร่วมมือในการประมวลถึงความต้องการความรู้ แนวปฏิบัติที่ดี รวมทั้งแหล่งความรู้ที่จะส่งเสริมความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน

4.2) การเสริมสร้างความเข้มแข็งขีดความสามารถของหน่วยงานและสถาบันเป้าหมายในการดำเนินภารกิจสำคัญตามแผนที่กำหนด

4.3) การพัฒนาบุคลากรกลุ่มเป้าหมายด้วยการฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การเรียนรู้ผ่านผู้เชี่ยวชาญและการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบัน รวมทั้งการศึกษาและการวิจัยร่วมกัน

5) แผนงาน/โครงการ สำคัญ

5.1 แผนงานความร่วมมือหุ้นส่วน ไทย-ญี่ปุ่น

วัตถุประสงค์ : เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถทรัพยากรมนุษย์และวิชาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยในสาขาสำคัญให้สามารถจัดการกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. โครงการ Utilization of Thailand Local Genetic Resources to Develop Novel Farmed Fish for Global Market

2. โครงการ Project for Acceleration of Livestock Revolution in Thailand aiming to be the Kitchen of the World through the Development of Novel Technologies for Stable Livestock Production and Food Safety

3. โครงการ ASEAN University Network/ Southeast Asia Engineering Education Development Network (AUN/SEED-Net) ระยะที่ 4

4. โครงการ The Partnership Project for Global Health and Universal Health Coverage

5. โครงการ Project on Seamless Health and Social Services Provision for Elderly Persons

6. โครงการ Grant Aid Programme for Strengthening the Resilient Health System to Prepare for Post-COVID Response

7. โครงการ The Phase 2 Project for Strengthening the ASEAN Regional Capacity on Disaster Health Management (ARCH2)
8. โครงการ Advancing Co-Design of Integrated Strategies with Adaptation to Climate Change in Thailand
9. โครงการ Project for Strengthening Capacity for the Implementation of Bangkok Master Plan on Climate Change 2013-2023
10. โครงการ Project for Capacity Development on Tunnel Project Management in Thailand
11. โครงการ Project for Enhancing the Human Resource Development Capacity of Customs Administration

5.2 แผนงานความร่วมมือหุ้นส่วนไทย – เยอรมนี

วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างไทยกับเยอรมันในการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ตามความต้องการของไทยให้มีขีดความสามารถในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

1. โครงการ Thai-German Climate Change Policy Programme – TGCP
2. โครงการ Thai Rice NAMA
3. โครงการ Regional Cooperation Programme to Improve the Quality and Labour Market Orientation of Technical and Vocational Education and Training – RECOTVET
4. โครงการ Proliferation of Sustainable Consumption and Production (SCP) in Asia - the Next 5 Countries - SCP Outreach
5. โครงการ Clean Affordable and Secure Energy for South East Asia (CASE)
6. โครงการ Urban-Act: Integrated Urban Climate Action for Low-Carbon & Resilient Cities
7. โครงการ Scaling Sustainable Consumption and Production (SCP): Ecolabelling and Green Public Procurement (GPP) for a Low-Carbon Pathway in ASEAN (Scaling SCP)
8. โครงการ Marine Litter Prevention through Reduction, Sustainable Design and Recycling of Plastic Packaging (MA-RE-DESIGN)
9. โครงการ Climate Policy and Biodiversity
10. โครงการ ASEAN Municipal Solid Waste Management Enhancement – AMUSE

5.3 แผนงานความร่วมมือหุ้นส่วนไทย – ฝรั่งเศส

วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้แนวปฏิบัติที่ดีให้แก่ประเทศไทยในการตอบสนองต่อความต้องการความรู้และแนวปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จจากประสบการณ์ของประเทศฝรั่งเศสที่สามารถประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. โครงการ Regional Heritage: Material Culture, Anthropological Insights and Textual Traditions
2. โครงการวิจัย “เครื่องมือและกลวิธีใหม่ ๆ สำหรับการวินิจฉัย การป้องกัน การติดตาม และการรักษาโรคติดต่อในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” (Novel tools and strategies for diagnosis prevention monitoring and treatment of infectious diseases in Southeast Asia)
3. โครงการ Towards the Improvement of the Rubber Tree Productivity
4. โครงการ Innovative Animal Health

5.4 แผนงานความร่วมมือหุ้นส่วน ไทย-สหรัฐ

วัตถุประสงค์ : เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและองค์ความรู้ของไทยภายใต้การแลกเปลี่ยนความรู้และเทคโนโลยีที่จำเป็นและสำคัญต่อการพัฒนาประเทศไทยในสาขาที่สำคัญ

1. โครงการ USAID Meeting Targets and Maintaining Epidemic Control (EpiC) (LINKAGES เดิม)
2. โครงการ USAID Wildlife Asia
3. โครงการ USAID Southeast Asia Enhancing Development and Growth through Energy (EDGE) Hub
4. โครงการ Mekong Safeguards (อยู่ระหว่างการพิจารณาอนุมัติโครงการจากฝ่ายไทย)
5. โครงการ Green Invest Asia (GIA)
6. โครงการ Global Health Supply Chain Program-Procurement and Supply Management (GHSC-PSM)
7. โครงการ USAID Inform Asia
8. โครงการ Enhancing Equality in Energy for Southeast Asia (EEE for SEA)
9. โครงการ Asia Counter Trafficking in Persons (CTIP)

5.5 แผนงานความร่วมมือหุ้นส่วนไทย – เกาหลีใต้

วัตถุประสงค์ : เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ตามความต้องการของไทยในด้านสารสนเทศ ภาษา ทรัพยากร ความปลอดภัยทั้งทางบกและอากาศและเทคโนโลยีทางการแพทย์

1. โครงการ Global women's leadership- marine bio-resource information system
2. โครงการ Technical transfer on water resource management through dispatching Korean Experts
3. โครงการ Safe water supply, sanitation and water resource management for Asian countries
4. โครงการ Sustainable airport security and safety improvement
5. Training Course and Study Visits on Road Safety Audit (RSA)
6. โครงการ The enhancement of medical technology to promote the sustainable bio-health against development countries
7. โครงการ Korean Language and International Development for Beginners

5.6 แผนงานความร่วมมือกับแผนโคลัมโบ

วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างไทยและสำนักงานแผนโคลัมโบในการเสริมสร้างความเข้มแข็งในสาขาความร่วมมือเป้าหมายแก่ไทยและประเทศสมาชิก

1. โครงการที่ปรึกษาด้านยาเสพติด
2. ความร่วมมือภายใต้แผนงาน Capacity Building Programme และ Environment Programme
3. ความร่วมมือภายใต้แผนงานเด็กและสตรี (Gender Affairs Programme)

2. แผนปฏิบัติการ เรื่อง การขยายความร่วมมือไตรภาคี

1) **เป้าหมาย :** เพื่อพัฒนาศักยภาพเชิงวิชาการของประเทศไทยและขยายบทบาทการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาของไทยในเวทีโลก

2) **คำเป้าหมาย :** หน่วยงานของมีขีดความสามารถเชิงวิชาการเพิ่มขึ้น และบทบาทของไทยในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อพัฒนากับหุ้นส่วนเพื่อพัฒนามีเพิ่มขึ้น

3) ตัวชี้วัด :

- 3.1) จำนวนโครงการ/กิจกรรมความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับประเทศคู่ร่วมมือ
- 3.2) จำนวนโครงการพัฒนาขีดความสามารถของไทยที่ดำเนินงานร่วมกับหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

4) แนวทางการพัฒนา :

- 4.1 ฝึกอบรมบุคลากรในสาขาที่เป็นความต้องการร่วมกัน
- 4.2 การออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเป้าหมาย

4.3 การรวบรวมแนวปฏิบัติที่ดีของไทยที่สามารถเป็นต้นแบบให้กับประเทศคู่ร่วมมืออื่น

4.4 การติดตามและประเมินผลสัมฤทธิ์การนำความรู้ไปสู่การประยุกต์ใช้ รวมทั้งการประเมินผลรูปแบบการบริหารจัดการการฝึกอบรมและกระบวนการถ่ายทอดความรู้

5) แผนงาน/โครงการสำคัญ

5.1 แผนงานความร่วมมือไตรภาคีไทย-ญี่ปุ่น

วัตถุประสงค์ : เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถและสมรรถนะของบุคลากรและหน่วยงานในประเทศเพื่อนบ้านรวมทั้งในภูมิภาคอื่น ๆ

1. โครงการ Third Country Training Programme (TCTP)
2. โครงการ TICA – JICA Triangular Cooperation for Palestine Phase II for the Development of Tourism Sector
3. โครงการเพิ่มผลผลิตข้าวให้แก่กลุ่มประเทศสมาชิก Coalition for African Rice Development (CARD)

5.2 แผนงานความร่วมมือไตรภาคีไทย – สวิสเซอร์แลนด์

วัตถุประสงค์ : เพื่อพัฒนาคุณภาพและทักษะฝีมือแรงงานประเทศเพื่อนบ้าน

1. โครงการ The Poverty Reduction Through Safe Migration, Skill Development and Enhanced Job Placement in Cambodia, Lao People's Democratic Republic, Myanmar and Thailand (PROMISE) Programme Phase II

5.3 แผนงานความร่วมมือหุ้นส่วนไตรภาคี ไทย – ลักเซมเบิร์ก – สปป.ลาว

วัตถุประสงค์ : เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต และทรัพยากรมนุษย์ด้านสาธารณสุข การอาชีวศึกษา(TVET) และการพัฒนาชนบทให้กับ สปป.ลาว

1. โครงการ Capacity Building for Health Care Personnel of Lao PDR under Trilateral Cooperation between TICA-LuxDev-Lao PDR
2. โครงการพัฒนาชุมชนชนบทด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว
3. โครงการพัฒนาอาชีวศึกษา (Technical and Vocational Education and Training (TVET)

5.4 แผนงาน ความร่วมมือไตรภาคีไทย – องค์กรขำนาญการของสหประชาชาติ

วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้และแนวปฏิบัติที่ดีในด้านต่างๆของไทยร่วมกับองค์กรภายใต้สหประชาชาติให้แก่ประเทศคู่ร่วมมือ

1. โครงการความร่วมมือกับ UNFPA

2. โครงการความร่วมมือกับ UNICEF
3. โครงการความร่วมมือกับ UNDP

5.5 แผนงาน ความร่วมมือไตรภาคีไทย – สหรัฐอเมริกา

วัตถุประสงค์ : เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในภูมิภาคให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

1. โครงการด้านสาธารณสุข
2. โครงการด้านสิ่งแวดล้อม Air Quality Data Monitoring
3. โครงการด้านอุตุนิยมวิทยาเกษตร Agrometeorological Analysis for Crop
4. โครงการ Weather, Climate, and Air Pollution Forecasting
5. โครงการ ด้านข้อมูลน้ำฝน Radar Rainfall Data
6. โครงการด้านอุตุนิยมวิทยาเกษตร Agrometeorological Analysis for Crop

5.6 แผนงาน ความร่วมมือไตรภาคีไทย – เยอรมนี

วัตถุประสงค์ : เพื่อพัฒนาประเทศประเทศและภูมิภาคเป้าหมายความร่วมมือในสาขาตามความต้องการที่สำคัญ

1. โครงการความร่วมมือด้าน Climate Change

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals- SDG)

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงนับเป็นหลักการสำคัญและเป็นแนวทางการขับเคลื่อน SDG ไปในทิศทางเดียวกันได้อย่างเหมาะสมโดยที่ทั้งสองหลักการให้ความสำคัญในประเด็นหลักด้านความยั่งยืน ซึ่งองค์การสหประชาชาติให้การรับรองว่าเป็นแนวทางการพัฒนาที่มีประสิทธิผลต่อภาคส่วนต่างๆที่จะนำไปประยุกต์ใช้และเห็นได้ถึงการนำไปสู่ความยั่งยืนที่จะสนับสนุนต่อเป้าหมายสองทศวรรษของการพัฒนาที่ยั่งยืนของสหประชาชาติที่ขับเคลื่อนร่วมกับประเทศสมาชิก

การประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสามารถใช้ได้กับทุกภาคส่วนและกล่าวได้ว่าเป็นหลักการทั้งการดำรงชีวิตและการพัฒนาไปสู่การบรรลุผลในความมั่นคงทั้งระดับปัจเจกบุคคล องค์กรและสังคม ที่ประเทศไทยให้ความร่วมมือและช่วยเหลือแก่ประเทศคู่ร่วมมือไม่น้อยกว่า 50 ประเทศ ในการเรียนรู้จากการฝึกอบรม การดูงานในประเทศไทย การฝึกปฏิบัติและการดำเนินโครงการในพื้นที่ของหลายประเทศ อาทิ เลโซโท โมซัมบิก กัมพูชา สปป ลาว ที่มีการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ เป็นต้น

หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจึงเป็นทางรอดของยุควิกฤตทั้งทางด้านความมั่นคงทางอาหารทั่วโลกและการเสริมสร้างเสถียรภาพแก่ประชาชนเหล่านั้นในการดำรงชีวิตได้อย่างมั่นคง

ยุทธศาสตร์ประกอบด้วยแผนปฏิบัติราชการ แผนงานและโครงการที่สำคัญ ดังนี้

แผนปฏิบัติราชการ เรื่อง การส่งเสริมและเผยแพร่ให้องค์ความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) เป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1) **เป้าหมาย** เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ศักยภาพ และองค์ความรู้ของประเทศคู่ร่วมมือในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

2) **ค่าเป้าหมาย** การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยอมรับและประยุกต์ใช้ในการพัฒนาในประเทศเป้าหมาย

3) **ตัวชี้วัด**

3.1) จำนวนโครงการความร่วมมือที่น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในต่างประเทศ

3.2) จำนวนหลักสูตรศึกษาระดับปริญญาโท (Thailand International Postgraduate Programme: (TIPP) และหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น (Annual International Training Course: AITC) และหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นภายใต้กรอบทวิภาคี เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้

3.3) จำนวนกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในประเทศต่าง ๆ

4) **แนวทางการพัฒนา**

4.1) จัดการองค์ความรู้การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสำหรับเผยแพร่ไปต่างประเทศ

4.2) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้กับสถาบันการศึกษาและเครือข่ายวิชาการต่างประเทศ

4.3) เผยแพร่ต้นแบบการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในประเทศคู่ร่วมมือเป้าหมาย

4.4) จัดทำและเผยแพร่สื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในต่างประเทศ

5) **แผนงาน/โครงการสำคัญ :**

5.1 **แผนงาน จัดตั้งศูนย์เรียนรู้ด้านการพัฒนาเกษตรอย่างยั่งยืนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้ชุมชนและสถานศึกษามีแหล่งการเรียนรู้ด้านการประยุกต์ใช้ในการพัฒนาด้านการเกษตรผสมผสานแบบยั่งยืน ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1) สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

1. โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ โรงเรียนเทคนิค-วิชาชีพ แขวงบ่อแก้ว

2. โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ โรงเรียนเทคนิค-วิชาชีพแบบผสม แขวงไซยะบูลี

3. โครงการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ด้านการพัฒนาการเกษตรอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ โรงเรียนเทคนิค-วิชาชีพแบบผสม แขวงอัตตะปือ

2). สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

1. โครงการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เกษตรทฤษฎีใหม่ ณ มหาวิทยาลัยเยชิน กรุงเนปีดอ

2. โครงการพัฒนาศูนย์เรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ รัฐยะไข่

5.2 แผนงาน การจัดทำโครงการต้นแบบการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ : เพื่อประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

1) ราชอาณาจักรกัมพูชา

1. โครงการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนต้นแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง บ้านตะโปกวิน-บันเตียเมียนเจย ราชอาณาจักรกัมพูชา

2) สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

1. โครงการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนต้นแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ จังหวัดท้ายเงวียน

2. โครงการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนต้นแบบตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ จังหวัดเบินแจ

3) สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา

1. โครงการพัฒนาชุมชนต้นแบบอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาธิปไตยศรีลังกา (ปี 2560-2565) กำลังขอขยายต่อ

4) สาธารณรัฐเบนิน

1. โครงการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนบนพื้นฐานการประยุกต์ใช้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ณ สาธารณรัฐเบนิน (เมือง Djakotomey) (On-going ปี 2561 - 2563 ขยายระยะเวลาถึงปี 2565)

5.3 แผนงาน การเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และส่งเสริมบทบาทไทยตามนโยบาย SEP for SDGs Partnership

วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมการสร้างหุ้นส่วนความร่วมมือ และขยายเครือข่ายการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1. โครงการขยายเครือข่ายและแสวงหาคู่ร่วมมือใหม่ ๆ ในภาครัฐ เอกชน และประชาสังคม และองค์การระหว่างประเทศในการร่วมดำเนินงานและการเผยแพร่หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. โครงการจัดสัมมนาเพื่อเผยแพร่ศักยภาพในการประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
3. โครงการจัดทำสื่อการเรียนรู้และเผยแพร่ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อประชาสัมพันธ์ทั้งในประเทศและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ ส่งเสริมและพัฒนาการวิจัยอย่างบูรณาการองค์ความรู้

หัวใจสำคัญของการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่ความก้าวหน้าและสามารถตอบโจทย์ปัญหาการพัฒนาที่ดีที่สุดคือการที่ทรัพยากรบุคคลในภาครัฐรวมทั้งจากภาคส่วนเอกชนมีคุณภาพและมีศักยภาพ แต่การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าวไม่อาจจัดการด้วยวิธีการอย่างเป็นปกติในระบบที่เป็นอยู่ แต่จะต้องมีการออกแบบที่จะทำให้ความรู้ที่มีและที่ได้รับใหม่สามารถที่จะถูกดึงมาใช้และประยุกต์ใช้ได้เหมาะสมและสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง

นอกจากนี้การพัฒนาองค์ความรู้ที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ การสร้างองค์ความรู้ผ่านการวิจัย ที่ผ่านมามีความร่วมมือด้านการวิจัยภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ ของไทยกับประเทศคู่ร่วมมือ โดยเฉพาะกับประเทศเพื่อนบ้านยังมีไม่มากและกระจุกกระจายมากกว่าการวิจัยที่ตอบโจทย์การพัฒนาที่ต้องการการบูรณาการในภูมิภาคและอนุภูมิภาคที่จำเป็นจะต้องมีการเร่งขยายความร่วมมือเพื่อตอบโจทย์การพัฒนาเพื่อให้ความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศคู่ร่วมมือมีทิศทางที่ชัดเจนขึ้นและส่งผลกระทบต่อการพัฒนาที่แท้จริง

ยุทธศาสตร์ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการ แผนงานและโครงการที่สำคัญ ดังนี้

1. แผนปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับนานาชาติ

1) เป้าหมาย

1.1) เพื่อให้ประเทศไทยมีบทบาทเป็นที่ยอมรับในทางวิชาการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาคในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่ประเทศกำลังพัฒนาความร่วมมือ

1.2) เพื่อเสริมสร้างบทบาทของไทยในการร่วมมือกับแหล่งผู้ให้อื่นในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาตามความต้องการของประเทศกำลังพัฒนาอื่นได้พัฒนาขีดความสามารถ

2) ค่าเป้าหมาย

2.1) การให้ความช่วยเหลือในด้านทุนศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาแก่ประเทศเป้าหมาย

2.2) การสนับสนุนทุนฝึกอบรมระยะสั้นที่สอดคล้องกับความต้องการ

3) ตัวชี้วัด

3.1) จำนวนทุนศึกษาระดับปริญญาโท รวม 600 ทุน ให้แก่ประเทศเป้าหมาย 15 - 20 ประเทศ

3.2) จำนวนทุนฝึกอบรมระยะสั้นรวม 400 ทุน จากจำนวนหลักสูตร 100 หลักสูตรต่อระยะแผน 5 ปี (ปีละ 20 หลักสูตร) ให้แก่ประเทศเป้าหมาย 140 ประเทศ

4) แนวทางการพัฒนา

4.1) การวางแผนและกำหนดแนวทางร่วมกับสถาบันการศึกษาในการจัดการเรียนการสอนในสาขาที่ไทยมีความเชี่ยวชาญและเป็นที่น่าสนใจของประเทศกำลังพัฒนา

4.2) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความรู้ผ่านช่องทางต่างๆตามความเหมาะสม

4.3) มีการติดตามและประเมินผลอย่างสม่ำเสมอเพื่อผลสัมฤทธิ์จากการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการทำงาน

5) แผนงาน/โครงการ สำคัญ

5.1 แผนงาน ทุนการศึกษาของไทย

วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมบทบาทของไทยในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศ

1. โครงการทุนการศึกษานานาชาติของไทย (TIPP)

2. โครงการทุนการศึกษาภายใต้กรอบความร่วมมือทวิภาคี (ทวิภาคีและ Cost-sharing)

3. โครงการความร่วมมือด้านทุนศึกษาภายใต้กรอบความร่วมมือไตรภาคี

4. โครงการความร่วมมือหุ้นส่วนด้านทุนกับสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ของไทย

5.2 แผนงาน ทุนฝึกอบรม

วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมบทบาทของไทยในการเป็นแหล่งวิทยากรที่สำคัญของการเรียนรู้ในแนวทางปฏิบัติที่ดี (Best Practices) เพื่อการพัฒนา

1. โครงการฝึกอบรมของไทยภายใต้แผนงานอบรมประจำปี Annual International Training Course
2. โครงการฝึกอบรมภายใต้กรอบความร่วมมือทวิภาคี ระหว่างไทยกับแหล่งคู่ร่วมมือ (อาทิ CICA, CPS)
3. โครงการฝึกอบรมภายใต้กรอบความร่วมมือทวิภาคีแบบ Cost-sharing กับประเทศผู้รับ
4. โครงการฝึกอบรมภายใต้กรอบความร่วมมือไตรภาคี (TCTP)
5. โครงการความร่วมมือหุ้นส่วนด้านทุนฝึกอบรมกับสถาบันการศึกษา/หน่วยงานของไทย
6. โครงการจัดฝึกอบรม Global Lecture (Virtual)

5.3 แผนงาน ทุนการศึกษาและฝึกอบรมจากต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยด้วยองค์ความรู้และหลักปฏิบัติที่ดีจากต่างประเทศ

1. โครงการด้านทุนการศึกษาที่ไทยได้รับความร่วมมือจากต่างประเทศ
2. โครงการความร่วมมือด้านทุนฝึกอบรมที่ต่างประเทศให้กับไทย
3. โครงการความร่วมมือหุ้นส่วนด้านทุนการศึกษาและฝึกอบรมกับแหล่งความร่วมมือต่างประเทศ

2. แผนปฏิบัติราชการ เรื่องความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างประเทศ

1) เป้าหมาย

- 1.1) เพื่อให้ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาระหว่างประเทศของไทยก่อให้เกิดผลที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในสาขาการพัฒนาที่สำคัญที่มีต่อประเทศคู่ร่วมมือและประเทศไทย
- 1.2) เพื่อให้การวิจัยเสริมสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่มในเชิงเศรษฐกิจในกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคและประเทศเป้าหมายที่ไทยให้ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและวิชาการ
- 1.3) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ตามลำดับความสำคัญในเชิงนโยบายกับประเทศเพื่อนบ้าน
- 1.4) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการวิจัยแก่หน่วยงานและบุคลากรของประเทศคู่ร่วมมือของไทย ในการนำไปสู่การวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพและการมีเครือข่ายการวิจัยที่เข้มแข็งร่วมกัน

2) ค่าเป้าหมาย

- 2.1) มีการขยายกรอบความร่วมมือการวิจัยในสาขาการพัฒนาตามกรอบความร่วมมือ

ระหว่างไทยกับประเทศคู่ร่วมมือ

2.2) มีการวิจัยเชิงมุ่งผลเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคในประเด็นที่มีลำดับความสำคัญตามความตกลงและเห็นชอบ

2.3) มีการส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายการวิจัยระหว่างไทยกับประเทศคู่ร่วมมืออย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

2.4) หน่วยงานและบุคคลากรด้านการวิจัยในประเทศคู่ร่วมมือเป้าหมายได้รับการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถทางการวิจัย

3) ตัวชี้วัด

3.1) มีการจัดทำกรอบความร่วมมือการวิจัยระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศเป้าหมายอื่น

3.2) มีการอบการวิจัยที่มุ่งผลทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค

3.3) มีการจัดตั้งเครือข่ายการวิจัยในประเด็นสำคัญระหว่างประเทศไทยและประเทศเป้าหมาย

3.4) นักวิจัยในหน่วยงานวิจัยและมหาวิทยาลัยได้รับการพัฒนาให้มีความสามารถการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

4) แนวทางการพัฒนา

4.1) การกำหนดกรอบการวิจัยในรายสาขาตามลำดับความสำคัญที่มีการตกลงตามผลการหารือภายใต้ความร่วมมือทวิภาคี

4.2) การจัดทำกรอบการวิจัยภายใต้ความร่วมมือ ACMECS

4.3) การจัดตั้งเครือข่ายระหว่างสถาบันการศึกษาและการวิจัยของไทยและประเทศเป้าหมายในลักษณะ Research Consortium

4.4) การจัดฝึกอบรม สัมมนา ให้กับนักวิจัยในเทคนิคและความรู้ด้านการวิจัยในระดับมาตรฐานระหว่างประเทศ

5) แผนงาน/โครงการ สำคัญ

5.1 แผนงานความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

วัตถุประสงค์ : เพื่อเสริมสร้างองค์ความรู้ในสาขาที่สำคัญต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศเพื่อนบ้าน

1. โครงการความร่วมมือด้านการวิจัยไทย – สปป.ลาว

2. โครงการความร่วมมือด้านการวิจัยไทย - เมียนมา

3. โครงการความร่วมมือด้านการวิจัยไทย - กัมพูชา

4. โครงการความร่วมมือด้านการวิจัยไทย – เวียดนาม

5.2 แผนงานความร่วมมือด้านการวิจัยไทยกับประเทศในภูมิภาคและอนุภูมิภาค

วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมความร่วมมือการวิจัยในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคในการเสริมสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาที่สำคัญ

1. โครงการความร่วมมือด้านการวิจัยไทยกับประเทศที่อยู่ภายใต้กรอบความร่วมมือ ACMECS
2. โครงการความร่วมมือด้านการวิจัยไทยกับประเทศภายใต้กรอบความร่วมมือ BIMSTEC

5.3 แผนงานการขยายเครือข่ายความร่วมมือด้านการวิจัยไทยกับแหล่งผู้ให้อื่น

วัตถุประสงค์ : เพื่อส่งเสริมการวิจัยของไทยกับต่างประเทศในการเสริมสร้างองค์ความรู้ที่ตอบสนองต่อความต้องการของไทย

1. โครงการความร่วมมือด้านการวิจัยไทยกับญี่ปุ่น
2. โครงการความร่วมมือด้านการวิจัยไทยกับแหล่งผู้ให้อื่น

5.4 แผนงานการพัฒนานักวิจัย

วัตถุประสงค์ : เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของนักวิจัยและหน่วยงานวิจัยของไทยและประเทศคู่ร่วมมือให้สามารถตอบสนองต่อประเด็นการพัฒนาที่มีพลวัต

1. โครงการพัฒนานักวิจัยระหว่างประเทศ
2. โครงการเสริมสร้างศักยภาพหน่วยงานการวิจัย

3. แผนปฏิบัติการ เรื่อง ความร่วมมือด้านอาสาสมัคร

1) เป้าหมาย

1.1) เพื่อเสริมสร้างบทบาทของไทยในด้านอาสาสมัครเพื่อนไทยให้เป็นที่ยอมรับในการดำเนินงานระดับชุมชนในประเทศเป้าหมายให้เกิดผลสัมฤทธิ์

1.2) เพื่อให้อาสาสมัครต่างประเทศที่ปฏิบัติงานในประเทศไทยในพื้นที่เป้าหมายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานคู่ร่วมมือไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2) ค่าเป้าหมาย

2.1) อาสาสมัครเพื่อนไทยสามารถปฏิบัติงานตามขอบเขตของงานที่เห็นชอบร่วมกันของหน่วยงานคู่ร่วมมือของสองประเทศ

2.2) อาสาสมัครต่างประเทศสามารถปฏิบัติตามแผนงานและภารกิจที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยและหน่วยอาสาสมัครต่างประเทศกำหนดและเห็นชอบร่วมกัน

3) ตัวชี้วัด

3.1) การจัดส่งอาสาสมัครเพื่อนไทยไปปฏิบัติหน้าที่ตามคำขอของประเทศคู่ร่วมมือปีละ 15 - 20 คนต่อปี ใน 5-10 ประเทศเป้าหมาย

3.2) มีอาสาสมัครต่างประเทศจาก สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลีและประเทศอื่น มาปฏิบัติงานในประเทศไทย ปีละประมาณ 70 – 80 คน ในสาขาตามข้อตกลง

4) แนวทางการพัฒนา

4.1) การสำรวจความต้องการอาสาสมัครเพื่อนไทยจากประเทศเป้าหมายความร่วมมือ

4.2) การจัดส่งอาสาสมัครเพื่อนไทยภายใต้โครงการความร่วมมือของไทย

4.3) การจัดส่งอาสาสมัครไทยภายใต้ความต้องการเร่งด่วนและองค์การระหว่าง

ประเทศ

5) แผนงาน/โครงการสำคัญ

5.1 แผนงานความร่วมมือด้านอาสาสมัครต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้อาสาสมัครต่างประเทศปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานของไทย

1. โครงการความร่วมมืออาสาสมัครไทย-สหรัฐอเมริกา
2. โครงการความร่วมมืออาสาสมัครไทย-เกาหลี
3. โครงการความร่วมมืออาสาสมัครไทย-ญี่ปุ่น

5.2 แผนงานความร่วมมือด้านอาสาสมัครเพื่อนไทย

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้อาสาสมัครไทยสามารถปฏิบัติงานสนองต่อความต้องการของต่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. โครงการอาสาสมัครเพื่อนไทยภายใต้โครงการความร่วมมือของไทย
2. โครงการอาสาสมัครเพื่อนไทยนอกโครงการ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การพัฒนาระบบการบริหารความร่วมมือที่เป็นระบบและมี

มาตรฐาน

การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยกำลังเข้าสู่มาตรฐานสากลของวิธีการดำเนินงานและการจัดการเพื่อให้ได้ประสิทธิผลของการพัฒนา ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงการดำเนินงานทั้งในเรื่องของความพร้อมของบุคลากรให้มีขีดความสามารถที่จะทำงานความร่วมมือระดับระหว่างประเทศ การปรับปรุงมาตรฐานและการปฏิบัติงานทั้งระบบฐานข้อมูล กฎ ระเบียบ วิธีการงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

การบริหารงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาอย่างครอบคลุมในเรื่องของการจัดการ

การติดตามและการประเมินผลอย่างมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทั้งนี้เพื่อให้มีระบบที่เป็นมาตรฐานเช่นเดียวกับวิธีปฏิบัติของประชาคมระหว่างประเทศที่ต้องการให้สามารถวัดความสำเร็จและการรายงานได้อย่างเป็นระบบและสามารถนำไปสู่การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันได้อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ประการสำคัญในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศอื่นก็คือการที่ต้องมีการประมวลสรุปตัวแบบการพัฒนาที่ประสบความสำเร็จของไทยในสาขาต่างๆ อาทิ ด้านการเกษตร สาธารณสุข การท่องเที่ยว และการพัฒนาอย่างยั่งยืนบนฐานเศรษฐกิจพอเพียง เป็นตัวอย่างพอสั่งเขป การจัดทำแนวปฏิบัติเหล่านี้ย่อมจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพแก่ประเทศคู่มือของไทย ยุทธศาสตร์ประกอบด้วยแผนปฏิบัติการ แผนงานและโครงการที่สำคัญ ดังนี้

1. แผนปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถและความพร้อมของไทยในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

1) เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาขีดความสามารถและความพร้อมของบุคลากรและหน่วยงานไทยในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน

2) คำเป้าหมาย : การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศไปอย่างมีระบบและได้รับการยอมรับ

3) ตัวชี้วัด :

3.1) จำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

3.2) เอกสาร ชุดคู่มือเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

4) แนวทางการพัฒนา :

4.1) การฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

4.2) การพัฒนาคู่มือที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา เช่น การจัดทำข้อตกลง และการงบประมาณ การติดตามและประเมินผล การจัดทำรายงาน ความก้าวหน้าโครงการ กิจกรรม เป็นต้น

5) แผนงาน/โครงการ สำคัญ

5.1 แผนงาน การพัฒนารฐานข้อมูลความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้มีฐานข้อมูลที่ครบถ้วนและเป็นปัจจุบันเกี่ยวกับความพร้อมและความเชี่ยวชาญของไทยสำหรับการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

1. โครงการจัดทำฐานข้อมูลผู้เชี่ยวชาญไทยสำหรับการปฏิบัติงานพัฒนาระหว่างประเทศ
2. โครงการจัดทำข้อมูลแนวปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ของไทยเพื่อเผยแพร่ต่อประชาคมโลก
3. โครงการพัฒนาฐานข้อมูล ODA เพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.2 แผนงาน การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรเพื่อการดำเนินงานความร่วมมือระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้บุคลากรของรัฐและองค์กรความร่วมมือของไทยมีขีด

ความสามารถในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

1. โครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานเกี่ยวกับความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ
2. โครงการจัดทำและทบทวนคู่มือปฏิบัติงานด้านงบประมาณและการพัสดุสำหรับความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ
3. โครงการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่กรมความร่วมมือระหว่างประเทศและเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในด้านการบริหารโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนา
4. โครงการการนิเทศแนวทางการปฏิบัติงาน (Orientation) สำหรับผู้ปฏิบัติงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ

5.3 แผนงาน : การติดตามและประเมินผลความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

วัตถุประสงค์ เพื่อตรวจสอบและประเมินผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย

1. โครงการประเมินผลความร่วมมือตามกรอบแผนงาน/โครงการความร่วมมือในประเทศเป้าหมาย
2. โครงการพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการติดตามและประเมินผลโครงการความร่วมมือระหว่างประเทศ
3. โครงการประเมินผลการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ระหว่างประเทศของไทย (ด้านทุน)
4. โครงการจัดทำคู่มือติดตามและประเมินผลความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

2. แผนปฏิบัติการ เรื่อง พัฒนาระบบบริหารจัดการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ

1) เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาระบบการบริหารความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทยให้มีประสิทธิผลและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศคู่ร่วมมือ

2) คำเป้าหมาย :

2.1) มีระบบการการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนความร่วมมือกับประเทศคู่ร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ

2.2) การพัฒนาระบบการจัดทำแผนปฏิบัติการ และควบคุมการบริหารโครงการที่มีประสิทธิภาพ

2.3) มีระบบการติดตามและประเมินผลที่มีมาตรฐาน

2.4) การจัดทำรายงานผลความร่วมมืออย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3) ตัวชี้วัด :

3.1) มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาภูมิภาคและรายประเทศเป้าหมาย

3.2) มีการจัดทำแนวทางและรูปแบบมาตรฐานในการจัดทำรายละเอียดแผนงานกิจกรรมโครงการ รวมทั้งแนวทางในการควบคุมโครงการ

3.3) มีการจัดทำคู่มือและแนวทางในการติดตามและประเมินผล

3.4) มีการจัดทำรายงานผลความร่วมมือรายไตรมาสและรายปี

4) แนวทางการพัฒนา :

4.1) การจัดทำแผนยุทธศาสตร์ แผนความร่วมมือภูมิภาคเป้าหมาย และแผนความร่วมมือรายประเทศเป้าหมายสำคัญ

4.2) การจัดทำแผนปฏิบัติการรายประเทศและแผนตามกรอบความร่วมมือที่สำคัญ

4.3) การจัดการติดตามความก้าวหน้าและการประเมินผลโครงการและแผนงานความร่วมมืออย่างเป็นระบบและมีความต่อเนื่อง

5) แผนงาน/โครงการ สำคัญ

5.1 แผนงาน การพัฒนาแนวทางการวางแผนและการบริหารงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา

วัตถุประสงค์ : เพื่อให้การวางแผนและการบริหารโครงการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองความต้องการของประเทศคู่ร่วมมือ

1. โครงการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย
2. โครงการจัดแนวทางและรูปแบบมาตรฐานการจัดทำแผนปฏิบัติการ
3. โครงการจัดทำคู่มือการติดตามและประเมินผลความร่วมมือ
4. โครงการพัฒนาระบบการติดตามและประเมินผลความร่วมมือ

5.2 แผนงาน การจัดทำตัวแบบการพัฒนาที่ดีของไทยเพื่อเผยแพร่ให้ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ

ไทย

วัตถุประสงค์ : เพื่อเผยแพร่หลักการและแนวทางการพัฒนาที่ประสบความสำเร็จของ

1. โครงการจัดทำตัวแบบการพัฒนาชุมชนยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. โครงการจัดทำตัวแบบแนวทางพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน
3. โครงการจัดทำตัวแบบการจัดการด้านสาธารณสุข (UHC การรับมือโรคติดต่อ การ

ดูแลผู้สูงอายุ)

5.3 แผนงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การดำเนินงานกับต่างประเทศ

วัตถุประสงค์ : ศึกษารูปแบบการพัฒนาที่ดีของต่างประเทศ

1. โครงการศึกษา/แนวทาง/รูปแบบวิธีปฏิบัติการบริหารจัดการความร่วมมือเพื่อการพัฒนา
พัฒนาระหว่างประเทศที่ดี

2. โครงการสร้างเครือข่ายความเชื่อมโยงกับสถาบันเพื่อเสริมสร้างการพัฒนาความ

ร่วมมือ

บทที่ 4

ความเชี่ยวชาญและสาขาความร่วมมือของไทย

การให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยแก่ประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ นั้น คำนึงถึงขีดความสามารถทางวิชาการในสาขาต่าง ๆ ที่ประเทศไทยมีการพัฒนาแล้วและมีความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือ รวมทั้งการเป็นที่ยอมรับถึงการมีแนวทางการปฏิบัติที่ดี (Best Practices) ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้จากประสบการณ์ของประเทศไทย ทั้งนี้ การให้ความร่วมมือในสาขาทางวิชาการความรู้ดังกล่าว ยังได้คำนึงถึงความพร้อมของหน่วยงาน บุคลากร รวมทั้งเครื่องมือและอุปกรณ์ ในการที่จะถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ในระดับนานาชาติได้

การถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีที่มีความพร้อมของไทยดังกล่าว มุ่งให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ และการเสริมสร้างขีดความสามารถทั้งบุคลากร และหน่วยงานของประเทศคู่ร่วมมือของไทยให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สาขาและโปรแกรมความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยประกอบด้วย 9 สาขา และความเชี่ยวชาญเฉพาะในแต่ละสาขา ดังนี้

การเกษตรและการพัฒนาชนบท

โดยมีจุดประสงค์ในอันที่จะช่วยปรับปรุงทางด้านการเกษตรและการพัฒนาชนบทในประเทศคู่ร่วมมือให้มีความรู้และเทคโนโลยี รวมทั้งการเรียนรู้จากประสบการณ์ของประเทศไทยที่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนต่อไป โดยโปรแกรมความร่วมมือของไทยจะมุ่งเน้นในเรื่องต่อไปนี้ คือ

- ด้านวิชาการเกษตร การส่งเสริมทางด้านการเกษตรพื้นฐานทั้งทางด้านพืชเศรษฐกิจ การประมง ปศุสัตว์
- การพัฒนาที่ดิน การปรับปรุงดิน
- การปฏิรูปที่ดิน
- การชลประทาน ชลประทานขนาดเล็ก การจัดการน้ำในไร่นา
- การส่งเสริมและพัฒนาสหกรณ์
- การวิจัย การผลิต และการตลาดหม่อนไหม
- การพัฒนาชนบทแบบยั่งยืน ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาชนบท
- การพัฒนาชุมชน การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
- การพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก การพัฒนาทุนชุมชน

การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยอมรับในระดับนานาชาติจากองค์การสหประชาชาติว่าเป็นทางเลือกเพื่อการพัฒนาหนึ่งที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนได้อย่างเป็นรูปธรรม การให้ความร่วมมือของไทยมุ่งเน้นการเผยแพร่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียงสู่ภาคปฏิบัติเพื่อนำไปสู่การสร้างให้เกิดความมั่นคงในเรื่องของอาหาร การดำรงชีวิตอยู่ได้โดยเฉพาะเกษตรกรในประเทศกำลังพัฒนา

สาขาความร่วมมือภายใต้แนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ได้แก่

- ทฤษฎี แนวคิด และหลักปฏิบัติของเศรษฐกิจพอเพียงและแนวทางในการประยุกต์ใช้กับประเทศต่าง ๆ
- ทางเลือกใหม่ของการพัฒนา
- ทฤษฎีใหม่
- การส่งเสริมและจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงในประเทศต่าง ๆ
- การพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน

การพัฒนาชุมชนเป็นหัวใจสำคัญของการลดความยากจนซึ่งประเทศไทยมีประสบการณ์ที่ยาวนานที่จะเป็นประโยชน์แก่ประเทศอื่นในการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อช่วยพัฒนาฐานรากของเศรษฐกิจชุมชนคนในชนบทในประเทศกำลังพัฒนาให้มีทางเลือกในการพัฒนามากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่ความเข้มแข็งต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับมหภาคต่อไป

ความร่วมมือมุ่งเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องที่ไทยมีประสบการณ์ ดังต่อไปนี้

- การพัฒนาเศรษฐกิจฐานการตลาด
- การพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดย่อม (SMEs)
- การออมทรัพย์ชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น
- การพัฒนาด้านการตลาด สหกรณ์ และการเชื่อมโยงตลาดต่างประเทศ
- การพัฒนานโยบายที่เกี่ยวข้องหรือด้านเศรษฐกิจ
- การสร้างอุตสาหกรรมเครือข่ายชุมชน
- การออกแบบผลิตภัณฑ์

การสาธารณสุข

เพื่อช่วยในการเสริมสร้างและพัฒนาบุคลากร หน่วยงานด้านการสาธารณสุขของประเทศกำลังพัฒนาที่เป็นคู่ร่วมมือของไทยให้มีความพร้อมในการให้บริการทางด้านสาธารณสุขที่เหมาะสมและง่ายต่อการประยุกต์ใช้

สาขาความร่วมมือที่ไทยมีความพร้อม ได้แก่

- ด้านการแพทย์และสาธารณสุข
- การป้องกันและควบคุมโรค
- การส่งเสริมสุขภาพ
- ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อม
- ด้านสุขภาพจิต จิตเวชเด็กและวัยรุ่น จิตเวชศาสตร์
- สาธารณสุขมูลฐาน
- การดูแลผู้บกพร่องด้านการพัฒนาการและสติปัญญา
- การส่งเสริมธุรกิจบริการสุขภาพ
- สุขศึกษาและพฤติกรรมสุขภาพ
- การออกแบบอาคารบริการสุขภาพ
- ด้านวิศวกรรมศาสตร์การแพทย์
- การจัดการห้องปฏิบัติการ
- การวิจัยพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์การแพทย์
- การจัดทำมาตรฐาน การตรวจวิเคราะห์ทางเคมีของสมุนไพร
- ด้านรังสีและเครื่องมือแพทย์
- การสาธารณสุขสุขภาพ การควบคุมผลิตภัณฑ์สุขภาพ
- การดำเนินการตามพระราชบัญญัติเชื้อโรคและพิษจากสัตว์

การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและด้านพลังงาน

เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถของบุคลากรและสถาบันในประเทศกำลังพัฒนาให้มีความพร้อมในด้านความรู้ในการจัดการ การป้องกัน ดูแล และแก้ไขปัญหาทางด้านทรัพยากร ธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และด้านพลังงานให้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศรวมทั้งผลกระทบที่เกิดจากการพัฒนาประเทศที่มักก่อให้เกิดผลกระทบเชิงลบต่อสิ่งแวดล้อมตามมา และการร่วมมือในการแก้ไขปัญหา ร่วมกันในระดับภูมิภาค

จุดเน้นที่ไทยพร้อมให้ความร่วมมือ คือ

- การบริหารจัดการน้ำ การวางแผนพัฒนาลุ่มน้ำ
- การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการ
- การบริหารจัดการน้ำบาดาล
- การจัดการคุณภาพอากาศและเสียง
- การจัดการคุณภาพน้ำ การจัดการน้ำเสีย

- การบริหารจัดการธรณีพิบัติภัย
- การจัดการขยะมูลฝอยชุมชน
- การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- การประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อม
- การบริหารจัดการแหล่งมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรม(มรดกโลก)
- การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ
- การบริหารจัดการทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่ง
- การพัฒนาไฟฟ้าพลังน้ำ
- พลังงานทดแทน

ด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การเสริมสร้างรากฐานทางวิทยาศาสตร์เพื่อช่วยสนับสนุนการพัฒนาประเทศกำลังพัฒนาให้สามารถเพิ่มมูลค่าการพัฒนาและก้าวสู่การพัฒนาในภาคอุตสาหกรรมได้มากขึ้น

สาขาความร่วมมือที่สำคัญประกอบด้วย

- ด้านวัสดุศาสตร์
- มาตรฐานวิทยา
- เทคโนโลยีการเกษตร เทคโนโลยีชีวภาพ ความหลากหลายทางชีวภาพ
- การพัฒนานวัตกรรมธุรกิจชีวภาพ นวัตกรรมอุตสาหกรรมเชิงเศรษฐกิจชีวภาพ
- เทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ
- การพัฒนาและการจัดการพิพิธภัณฑ์

ด้านการค้าและอุตสาหกรรม

ความร่วมมือในสาขาดังกล่าวเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในเชิงการค้าและการพัฒนาอุตสาหกรรม โดยเฉพาะในประเด็นที่จะช่วยเสริมต่อการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

สาขาความร่วมมือที่สำคัญ ได้แก่

- นโยบายพัฒนาอุตสาหกรรม
- การทดสอบ และมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
- การส่งเสริม SME และพัฒนาผู้ประกอบการ วิสาหกิจท้องถิ่น
- การบริหารจัดการอุตสาหกรรมพื้นฐานและการเหมืองแร่
- การบริหารจัดการโรงงานอุตสาหกรรม

- การส่งเสริมและพัฒนาภาคอุตสาหกรรม
- การจัดตั้งและบริหารนิคมอุตสาหกรรม
- การจัดทำดัชนีเศรษฐกิจการค้า
- ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการค้า

การส่งเสริมการท่องเที่ยว

เพื่อช่วยในการเพิ่มขีดความสามารถ ของบุคลากรและหน่วยงานทางด้านการท่องเที่ยวให้สามารถดำเนินการด้านการท่องเที่ยวในประเด็นที่สำคัญ

โดยมีจุดเน้น คือ

- การบริหารจัดการการท่องเที่ยว
- การพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว
- การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยว
- การพัฒนาสินค้า บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว
- การสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการท่องเที่ยว

การศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

เพื่อให้มีการถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรของประเทศคู่ร่วมมือกับประเทศไทยในสาขาต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของประเทศกำลังพัฒนา ความช่วยเหลือในสาขาที่ไทยมีความพร้อม คือ

- ทุนศึกษาระยะยาว (ระดับปริญญาตรี โท เอก) และสายอาชีพศึกษา
- การฝึกอบรมและดูงานระยะสั้น อาทิ

ด้านอาชีพศึกษา การนวดแผนไทย การทำอาหารไทย ภาษาไทย

การเสริมสวและ ความงาม และการท่องเที่ยวและการโรงแรม

การศึกษานอกระบบ การเสริมสร้างวิสัยทัศน์เพื่อพัฒนาการศึกษา

การวิเคราะห์ การวิจัยและประเมินผล การพัฒนารูปแบบและนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อเข้าถึงกลุ่มผู้ด้อยโอกาสและกลุ่มชาติพันธุ์ การพัฒนาหลักสูตร สื่อการเรียนการสอนสำหรับท้องถิ่น การพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดการศูนย์การเรียนชุมชน

การเรียนการสอน วิชาทางด้านวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

ด้วยการใช้เทคโนโลยีและเทคนิควิธีการแบบใหม่ การสอนภาษาอังกฤษทั้งสำหรับวิชาชีพและการสื่อสาร

- สร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาและหน่วยงานต่าง ๆ

การแลกเปลี่ยนบุคลากรทั้งครูและนักเรียน

- ความร่วมมือด้านการวิจัย การพัฒนาสื่อการเรียนการสอน
- การเสริมสร้างขีดความสามารถ การจัดการการศึกษา
- การพัฒนาฝีมือแรงงาน ช่างฝีมือทุกระดับ เพื่อการงานอาชีพ

บทที่ 5

ประเทศและพื้นที่เป้าหมายความร่วมมือของไทย

ถึงแม้ว่าความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยจะเป็นกลไกอันสำคัญในการขับเคลื่อนการเชื่อมโยงระหว่างประเทศไทยกับประเทศอื่น ๆ การส่งเสริมบทบาทของไทยในเวทีระหว่างประเทศ รวมทั้งการมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในประชาคมโลกในการมีส่วนส่งเสริมการพัฒนา เพื่อช่วยลดปัญหาความยากจน การพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน แต่ภารกิจดังกล่าวมีมากกว่ากำลังทรัพยากรของประเทศไทยจะเอื้ออำนวยให้กระทำได้ทุกเรื่อง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดลำดับความสำคัญต่อวาระการพัฒนาที่มีขึ้นในระยะเวลา 5 ปีข้างหน้า อย่างที่ก่อให้เกิดผลดี เกิดประโยชน์ร่วมของประเทศคู่ร่วมมือและแก่ประเทศไทยเอง

การดำเนินงานความร่วมมือภายใต้ข้อจำกัดของงบประมาณการให้ความช่วยเหลือของไทยต่อประเทศกลุ่มเป้าหมาย จึงให้ความสำคัญกับองค์ประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้

ประการแรก คือ การให้ความสำคัญกับกลุ่มประเทศภายใต้กรอบนโยบายของรัฐบาลไทย ดังที่ได้กล่าวไว้ในตอนก่อนในเรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริม และขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านของไทย การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศอาเซียนเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่มีการเห็นชอบและตกลงความร่วมมือกับประเทศเอเซียอื่นภายใต้กรอบความร่วมมือต่าง ๆ และส่งเสริมความร่วมมือหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์กับประเทศ กลุ่มประเทศ และองค์การระหว่างประเทศ

ประการที่สอง การดำเนินงานความร่วมมือภายใต้พันธะที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับประเทศในกรอบภูมิภาคและอนุภูมิภาคต่าง ๆ อันเป็นสิ่งจำเป็นที่รัฐบาลไทยต้องดำเนินการให้ได้ตามข้อผูกพันที่ได้ตกลงไว้ หรือรวมทั้งเป็นข้อมติหรือการได้รับการร้องขอให้ไทยให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการและการให้ความรู้

ประการที่สาม การให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับประเทศคู่ร่วมมือของไทย นอกเหนือจากการช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศผู้รับ และการแสดงออกถึงความ สัมพันธ์อันดีแล้ว การให้ความร่วมมือยังมุ่งเน้นในการเชื่อมโยงให้เกิดผลกระทบเชิงบวกต่อการเชื่อมโยงกับการขยายผลไปสู่การร่วมมือทางเศรษฐกิจและทางด้านอื่น ๆ ด้วย

ประการที่สี่ คือ การให้ความร่วมมือของไทย คำนึงถึงความเหมาะสมกับประเทศคู่ร่วมมือของไทยบนขีดความสามารถ ความรู้ และความพร้อมของประเทศไทยที่มีอยู่ รวมทั้งความพร้อมของประเทศคู่ร่วมมือ ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือต้องนำไปสู่ผลสัมฤทธิ์ที่จะเกิดขึ้นได้

ด้วยหลักการดังกล่าว ประเทศเป้าหมายที่ไทยให้ความสำคัญประกอบด้วย

5.1 เอเชียและแปซิฟิก

เอเชียเป็นภูมิภาคที่มีความสำคัญกับประเทศไทยทั้งในเรื่องของความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ ความร่วมมือกับประเทศไทยมีทั้งในระดับทวิภาคี และภายใต้กรอบความร่วมมือภูมิภาค และอนุภูมิภาค ซึ่งหลายกรอบความร่วมมือเป็นความริเริ่มโดยรัฐบาลไทย อาทิ ACMECS, BIMSTEC และ IMT-GT ในขณะที่เดียวกันก็มีกรอบความร่วมมือที่ริเริ่มโดยแหล่งความร่วมมืออื่น และกรอบความร่วมมือที่มีอยู่แล้ว อาทิ ASEAN

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาในเอเชียจึงประกอบด้วยวาระการพัฒนา และประเด็นที่ท้าทายเป็นอันมากที่จะต้องมีการขับเคลื่อน โดยเฉพาะการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายการรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ความร่วมมือที่สำคัญประกอบด้วย

1. ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน

ประเทศเพื่อนบ้านที่ประกอบด้วย สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา และสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม นับว่ามีความสำคัญต่อประเทศไทยทั้งในเรื่องความสัมพันธ์ เศรษฐกิจ และความมั่นคง

ความร่วมมือกับเพื่อนบ้านมุ่งเน้นความเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาเพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงในทางเศรษฐกิจ โดยต้องการสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจในภูมิภาค โดยเฉพาะอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง ซึ่งไม่เฉพาะแต่ประเทศไทย แต่แหล่งความช่วยเหลืออื่น อาทิ จีน สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี อินเดีย และออสเตรเลีย ก็ให้ความสนใจอย่างมากในการร่วมพัฒนาอนุภูมิภาคดังกล่าวนี้ เนื่องจากเป็นจุดยุทธศาสตร์สำคัญของการเชื่อมต่อทางการค้า โดยเฉพาะด้านโลจิสติกส์ของภูมิภาคเอเชีย

ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านดังกล่าวมีนัยสำคัญของแต่ละประเทศที่สำคัญ ดังนี้

สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว

ประเทศเพื่อนบ้านที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยทั้งในด้านความสัมพันธ์และการค้าการลงทุน ในการขยายความสัมพันธ์กับ สปป.ลาว ในด้านต่าง ๆ ของไทยนั้น มุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถและความเข้มแข็งให้แก่ สปป.ลาวในการที่จะเสริมต่อการการส่งเสริมกิจกรรมทางเศรษฐกิจทั้งในระดับทวิภาคี และในระดับภูมิภาคโดยเฉพาะวาระเร่งด่วนของการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของประชาคมอาเซียนในหลายด้าน

ความใกล้ชิดในเชิงวัฒนธรรมของสองประเทศทำให้เกิดโอกาสที่ดีแก่ สปป.ลาวที่จะได้รับประโยชน์ในการรับความร่วมมือเพื่อการพัฒนาจากไทยในการเรียนรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในทางวิชาการจากไทยได้อย่างสะดวกและกระทำได้อย่างกว้างขวาง

ราชอาณาจักรกัมพูชา

รัฐบาลไทยส่งเสริมความร่วมมือกับราชอาณาจักรกัมพูชาในทุกกระดับ และทั้งในมิติของความสัมพันธ์ ความมั่นคง และความร่วมมือทางเศรษฐกิจทั้งในกรอบทวิภาคี และกรอบภูมิภาค ประเด็นสำคัญของความร่วมมือที่มุ่งเน้นการส่งเสริมความเข้าใจอันดีแล้ว ยังต้องการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาเป็นปัจจัยเสริมในการช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ของราชอาณาจักรกัมพูชา โดยเฉพาะในการช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถและสมรรถนะที่จะดำเนินการเป็นหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจของสองประเทศในทุกกรอบความร่วมมือ

การให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่ราชอาณาจักรกัมพูชา เพื่อให้การเชื่อมโยงในด้านต่าง ๆ กับไทยให้เอื้อต่อการขยายตัวทางด้านเศรษฐกิจ การอำนวยความสะดวกการค้าและการลงทุนระหว่างกัน โดยที่สร้างให้เกิดความเข้มแข็งด้านต่างๆร่วมกัน

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา

สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา อยู่ในช่วงของการเปลี่ยนแปลงและคาดว่าจะมีบทบาทมากขึ้นในอนาคตในการที่เปิดประเทศมากขึ้นเพื่อรับกับการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการบูรณาการในภูมิภาคอาเซียนสู่การเป็นประชาคมอย่างแท้จริงมากขึ้น ประเทศไทยจึงควรมีบทบาทอย่างมากในการสนับสนุนกระบวนการพัฒนาประเทศของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เนื่องจากมีความใกล้ชิดและมี ความคุ้นชินกับบริบทการพัฒนาของสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาในฐานะประเทศเพื่อนบ้านรวมเพื่อการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาทั้งในระดับทวิภาคีและอนุภูมิภาค

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาจึงควรสนับสนุนต่อการเสริมจุดแข็งของสองประเทศ ในการที่จะเอื้อต่อการขยายความร่วมมือในด้านต่างๆ

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม

มีการพัฒนาที่ก้าวหน้ารวดเร็วและเป็นหุ้นส่วนความร่วมมือทางเศรษฐกิจของ ไทยในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามมีศักยภาพในการพัฒนาสูงและมีส่วนอย่างสำคัญในการพัฒนาประเทศเพื่อนบ้านเช่นกัน ดังนั้นประเด็นสำคัญคือการเสริมแรงกันอย่างไร ในการที่จะร่วมกันพัฒนาอนุภูมิภาคนี้

สาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนามและไทยควรมีบทบาทร่วมกันในการสร้างความเชื่อมโยงกับประเทศอื่นในอาเซียนที่จะสร้างโอกาสและความก้าวหน้าในการพัฒนาสู่การบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพร่วมกัน

2. ประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อื่น ๆ

ประเทศที่นอกเหนือจากประเทศเพื่อนบ้านของไทยในภูมิภาค ได้แก่ ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และบรูไน มีความสำคัญต่อประเทศไทยอย่างยิ่งทั้งในด้านความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงทางด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งมีวาระการพัฒนาร่วมกันภายใต้กรอบความร่วมมือจำนวนมาก โดยเฉพาะประชาคมอาเซียนที่จะต้องมีการบูรณาการเข้าด้วยกันในเรื่องต่าง ๆ

ประเทศดังกล่าวมีศักยภาพทัดเทียมกับประเทศไทย การร่วมมือในด้านการพัฒนา จึงควรเป็นความร่วมมือในแบบหุ้นส่วน ในลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ในขณะที่เดียวกันก็ควรขยายรูปแบบความร่วมมือไตรภาคีที่ไทยร่วมมือกับประเทศเหล่านี้ในการให้ความช่วยเหลือประเทศสมาชิกใหม่อาเซียน และควรขยายไปถึงประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคอื่นของโลกด้วย

3. เอเชียใต้

ประเทศที่สำคัญในภูมิภาค คือ อัฟกานิสถาน ปากีสถาน บังกลาเทศ ภูฏาน อินเดีย มัลดีฟส์ เนปาล และศรีลังกา โดยส่วนใหญ่ยังอยู่ในภาวะยากจนและต้องการความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา

เอเชียใต้เป็นภูมิภาคที่มีประชากรหนาแน่น (กว่า 1 ใน 4 ของประชากรโลก) และยังมีระดับการพัฒนาของประชากรที่ไม่สูงมากนัก โดยมีประชากรยากจนกระจุกตัวอย่างหนาแน่นและมีจำนวนมากกว่าครึ่งหนึ่งของประชากรยากจนทั้งโลก แต่อย่างไรก็ตาม แม้ว่าความช่วยเหลือจากต่างประเทศและการปฏิรูปการพัฒนาของหลายประเทศในภูมิภาคได้ทำให้อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่นับว่ายังมีความจำเป็นที่ต้องเน้นหนักต่อเนื่อง โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศที่มีศักยภาพในการดำเนินโครงการความร่วมมือ อาทิ บังกลาเทศ ศรีลังกา และเนปาล

ด้านการพัฒนามนุษย์ในภูมิภาคมีความก้าวหน้าพอควรในบางประเทศ อาทิ มัลดีฟส์ ศรีลังกา บังกลาเทศ รวมถึงในบางรัฐของอินเดีย อาทิ รัฐเกรละ (Kerala) ที่มีอัตราการศึกษาระดับประถมเพิ่มมากขึ้น และมีการลดความเหลื่อมล้ำระหว่างเพศในการเข้าศึกษาในระดับมัธยมต้นลง ในขณะที่บังกลาเทศและเนปาลกำลังพยายามแก้ไขปัญหาในการลดอัตราการตายของเด็กแรกเกิด

ประเทศไทยควรเน้นการให้ความร่วมมือภายใต้กรอบของ BIMSTEC เป็นหลักร่วมกับประเทศยากจนอื่นในภูมิภาคได้แก่ ภูฏาน

ทั้งนี้การให้ความร่วมมืออาจแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ โดยพิจารณาถึงระดับการพัฒนาของแต่ละประเทศ ได้แก่

1) ความร่วมมือในลักษณะหุ้นส่วนความร่วมมือแบบใต้-ใต้ (South-South Partnership Cooperation: SSPC) ได้แก่ อินเดีย และปากีสถาน

โดยที่ประเทศทั้งสองมีระดับการพัฒนา รวมทั้งมีสถานะทางเศรษฐกิจที่ดีพอสมควร และที่ผ่านมามีทั้งสองประเทศได้เริ่มดำเนินบทบาทในฐานะประเทศผู้ให้ (Donor Country) แล้ว จึงควรเน้นความร่วมมือในลักษณะของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน รวมทั้งการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายตามขีดความสามารถ โดยอาจพิจารณากิจกรรมความร่วมมือ อาทิ การแลกเปลี่ยนด้านทุนฝึกอบรม การแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ รวมทั้งการร่วมมือกันในการให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศอื่นในภูมิภาคด้วย

นอกจากนี้ ในกรณีของปากีสถาน ยังอาจมีความเป็นไปได้ในการให้ความช่วยเหลือในลักษณะไตรภาคีต่ออัฟกานิสถานในบางกรณี อย่างไรก็ตาม ต้องคำนึงถึงสถานการณ์แวดล้อมและความเหมาะสมในการดำเนินการต่อไปโดยคำนึงถึงข้อจำกัดในแต่ละด้าน

2) ความร่วมมือในรูปแบบการให้ความช่วยเหลือ - ประเทศที่ไทยควรให้ความช่วยเหลือได้แก่ บังกลาเทศ ศรีลังกา ภูฏาน เนปาล อย่างไรก็ตาม สำหรับอัฟกานิสถานซึ่งถูกปกครองโดยรัฐบาลของกลุ่มตาลีบันตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2565 และยังไม่ได้รับการยอมรับจากนานาประเทศ การดำเนินการโครงการความร่วมมือในระยะนี้จึงจำเป็นต้องพิจารณาชะลอไว้ก่อน โดยมีการทบทวนเป็นระยะการที่ประเทศในเอเชียใต้บางประเทศ (บังกลาเทศ / เนปาล / ภูฏาน) กำลังจะเปลี่ยนสถานะจากประเทศพัฒนาน้อยที่สุด (Least Developed Countries : LDCs) เป็นประเทศกำลังพัฒนาในอนาคตอันใกล้ จึงอาจมีความจำเป็นที่ไทยจะต้องพิจารณาปรับแนวทางการพัฒนาความร่วมมือต่อไปในอนาคต ทั้งนี้ เนปาลและภูฏานอาจจะต้องอาศัยความร่วมมือเพื่อการพัฒนาจากไทย โดยเฉพาะในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และการเพิ่มขีดความสามารถในด้านต่าง ๆ เนื่องจากประเทศดังกล่าวไม่ได้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับสูงเมื่อเทียบกับบังกลาเทศ

นอกจากนี้ บังกลาเทศอาจกลายเป็นประเทศหุ้นส่วนในอนาคตอันใกล้ เนื่องจากบังกลาเทศมีเศรษฐกิจที่เติบโตอย่างต่อเนื่อง และกำลังจะเปลี่ยนสถานะเป็นประเทศกำลังพัฒนาในปี 2569 ซึ่งในการประชุม Bilateral Consultations ระดับปลัดกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ 1 มีนาคม 2565 ฝ่ายบังกลาเทศได้แจ้งความประสงค์ที่จะศึกษาดูงานที่ประเทศไทยเพื่อเรียนรู้การก่อตั้งและดำเนินงานของกรมความร่วมมือระหว่างประเทศ ซึ่งจะเป็นตัวอย่างในการดำเนินงานให้ความช่วยเหลือของบังกลาเทศในอนาคต

การให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถที่มีความจำเป็นพื้นฐาน สำหรับประเทศในภูมิภาคเอเชียใต้ อาทิ ด้านการเกษตร การศึกษา (การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์) สาธารณสุข การส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน การค้าและอุตสาหกรรม การส่งเสริมการท่องเที่ยว วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยการสนับสนุนทุนฝึกอบรม/ดูงาน ผู้เชี่ยวชาญ อาสาสมัคร รวมทั้งการส่งเสริมความสัมพันธ์ระดับประชาชน

4. เอเชียกลาง

เอเชียกลางเป็นภูมิภาคที่มีความแตกต่างสูง โดยมีประเทศที่ประชากรมีรายได้เฉลี่ยในระดับปานกลาง (middle-income countries) คือ คาซัคสถานและอุซเบกิสถาน และมีประเทศที่ยังมีความยากจนอยู่มาก โดย UNDP ระบุว่ามีความยากจนหลากหลายมิติ (Multi-dimensional poor) โดยเฉพาะ ทาจิกิสถาน ที่มีคนยากจนเป็นสัดส่วนประชากรสูงถึงร้อยละ ๑๗ เครื่องชี้ภาวะพัฒนามนุษย์ของประเทศที่ยากจนสุดในภูมิภาค คือ ทาจิกิสถาน และ สาธารณรัฐคีร์กีซ ก็ยังนับว่ามีระดับปานกลาง

เอเชียกลางเป็นภูมิภาคที่จะมีความสำคัญต่อประเทศไทยในระยะต่อไป ทั้งการ

เชื่อมโยงทางเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ในภูมิภาคเอเชียที่มีวาระการเชื่อมโยงในเรื่องต่าง ๆ ร่วมกัน การให้ความร่วมมืออาจแบ่งเป็น 2 กลุ่มตามสถานภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ ได้แก่

- 1) ความร่วมมือในลักษณะความร่วมมือระหว่างประเทศกำลังพัฒนา (TCDC) ได้แก่ คาซัคสถาน
- 2) ความร่วมมือที่ไทยเป็นผู้ให้ ได้แก่ ออสเตรเลีย ทาจิกิสถาน และสาธารณรัฐคีร์กีซ
- 3) ความร่วมมือในกรอบ CICA ซึ่งไทยเป็นผู้ประสานงานด้านความร่วมมือด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development) และเป็นผู้ประสานงานร่วมในด้านการพัฒนารัฐวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs Development) ซึ่งกรมความร่วมมือระหว่างประเทศได้ดำเนินการจัดทำโครงการอบรมสำหรับประเทศสมาชิก CICA เป็นรายปีโดยเฉพาะด้วยแล้ว

5. ความร่วมมือภูมิภาคและอนุภูมิภาคในเอเชีย

นอกจากความร่วมมือภายใต้กรอบทวิภาคีแล้ว ความร่วมมือภายใต้กรอบภูมิภาค และอนุภูมิภาค นับว่า ทวีความสำคัญมากขึ้นในการที่จะเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนและการบูรณาการภูมิภาคเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความแข็งแกร่งร่วมกัน การให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยต่อภูมิภาคดังกล่าวนี้ จึงเป็นพันธกิจที่สำคัญในการขับเคลื่อนการบูรณาการดังกล่าวให้สัมฤทธิ์ผล โดยในแต่ละกรอบความร่วมมือมีแนวทางที่สำคัญ ดังนี้

AEC (ASEAN Economic Community)

การรวมกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีปัจจัยแห่งความสำเร็จที่สำคัญ คือ การที่จะต้องทำให้ประเทศสมาชิกบางประเทศที่ยังต้องมีการพัฒนาขีดความสามารถให้ทัดเทียมหรือได้รับการยกระดับอย่างเหมาะสมต่อการรวมกลุ่มประชาคมที่ต้องสร้างความเข้มแข็งร่วมกัน ประเทศไทยในฐานะที่มีการพัฒนามากกว่ากับบางประเทศ ได้แก่ สปป.ลาว กัมพูชา เมียนมาร์ และเวียดนาม ซึ่งไทยควรมีบทบาทนำในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาแก่ประเทศดังกล่าว และร่วมมือกับกลุ่มประเทศอื่นของอาเซียนที่มีระดับการพัฒนาที่ใกล้เคียงกันในลักษณะของการร่วมมือแบบหุ้นส่วน รวมทั้งการร่วมมือกันเพื่อช่วยเหลือกลุ่มประเทศที่พัฒนาน้อยกว่า

ACMECS (Ayeyawady-Chao Phraya-Mekong Economic Cooperation Strategy)

เป็นกรอบความร่วมมือที่ริเริ่มจากรัฐบาลไทยในปี 2546 ที่ต้องการผลักดันให้การพัฒนาเศรษฐกิจในภูมิภาคมีการเติบโตและมีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ก้าวตามกันของประเทศใน ACMECS คือ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม และไทย ที่ยังมีความแตกต่างในด้านเศรษฐกิจกับประเทศไทยที่ต้องอาศัยการพัฒนา ทั้งในด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจและการเสริมสร้างสมรรถนะและองค์ความรู้ในด้านต่าง ๆ อีกมาก

สำหรับแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ระยะ 5 ปี (2562 – 2566) กำหนด
เป้าประสงค์ 3 ประการและสาขาความร่วมมือที่มุ่งเน้น คือ

1. การเชื่อมความร่วมมืออย่างไว้รอยต่อในด้านการขนส่งหลากหลายรูปแบบ (Multimodal transport) โครงสร้างพื้นฐานด้านดิจิทัล และด้านพลังงาน
 2. การมุ่งสังเคราะห์ความร่วมมือให้เกิดผลด้านการค้า การลงทุน อุตสาหกรรม และความร่วมมือทางการเงิน
 3. การร่วมมืออย่างเฉียบคมสู่ความยั่งยืน ในด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ด้านสิ่งแวดล้อม การเกษตรที่ยั่งยืน การท่องเที่ยว และด้านสาธารณสุข
- ความร่วมมือเพื่อการพัฒนามุ่งเน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อเสริมสร้าง
ความเข้มแข็งทางด้านความรู้และวิชาการในการที่จะทำให้การพัฒนาในแต่ละสาขาความร่วมมือดำเนินไปได้
อย่างราบรื่น โดยให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การจัดการศึกษาและพัฒนาทรัพยากร
มนุษย์ด้านวิชาการและอาชีพ และการส่งเสริมการเรียนรู้ระหว่างกัน

GMS (Greater Mekong Sub-region)

เป็นกรอบความร่วมมือที่ ADB ได้ริเริ่มขึ้นที่ต้องการผลักดันการพัฒนาในอนุ
ภูมิภาค คือ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม จีนตอนใต้ (ยูนนาน) และไทย โดยกำหนดเป็นกรอบ
ยุทธศาสตร์ 4 ด้าน ได้แก่ Infrastructure Linkage, Facilitate Across Border, Trade and Investment,
HRD และ Environmental Protection and Sustainable Use of Share Resources

ความร่วมมือของไทยต่อ GMS ในฐานะของความเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนากับ
ธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย ทั้งนี้ การดำเนินการที่ผ่านมามาประเทศไทยได้ช่วยในการประสานการดำเนินงาน
ด้านการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อการเสริมสร้างขีดสมรรถนะของบุคลากรในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง
เพื่อนำไปสู่การพัฒนาในสาขาอื่น ๆ ต่อไป

IMT – GT (Indonesia, Malaysia, Thailand – Growth Triangle)

ความร่วมมือระหว่าง อินโดนีเซีย มาเลเซีย และ ไทย โดยเน้น สาขาความร่วมมือ
คือ ความเชื่อมโยงด้านการขนส่งและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การอำนวยความสะดวกด้าน
การค้าและการลงทุน การท่องเที่ยว การเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร และผลิตภัณฑ์และบริการ
ฮาลาล โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญ คือ ต้องการพัฒนาในเขตจังหวัดพื้นที่ทางตอนใต้ โดยเน้นบทบาทของ
ภาคเอกชนในการมีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยกำหนดแผนยุทธศาสตร์ดำเนินการระหว่าง 2022 - 2026

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนามุ่งเน้นการพัฒนาสาขา โดยให้ความสำคัญ
กับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ แต่อย่างไรก็ตาม แนวทางความร่วมมือภายใต้กรอบดังกล่าวนี้
ควรดำเนินการในลักษณะของหุ้นส่วนที่ช่วยเหลือและแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายระหว่างกัน

BIMSTEC

เป็นกรอบความร่วมมือของ 7 ประเทศ คือ บังกลาเทศ อินเดีย พม่า เนปาล ภูฏาน ศรีลังกา และไทย สาขาความร่วมมือที่มุ่งเน้น คือ Trade and Investment, Transport and Communication, Tourism, Energy, HRD, Agriculture and Fisheries, Science and Technology, Culture, Counter-Terrorism and Transnational Crimes, Environment and Disaster Management, Public Health และ People to People Contact

ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาควรมุ่งเน้นการเข้าช่วยแก้ไขข้อขัดข้องในเชิงเทคนิค ที่จะเป็นการช่วยเสริมต่อการส่งเสริมการค้าและการลงทุน คือ

1) ให้ความร่วมมือแก่ประเทศสมาชิกในแนวทางที่จะส่งเสริมให้บรรลุ วัตถุประสงค์ความร่วมมือตามกรอบ กล่าวคือ เพื่อส่งเสริมผลประโยชน์ภูมิภาคร่วมกันทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและเทคโนโลยี ให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศสมาชิก ขยายปริมาณการค้าและการลงทุนและ ยกกระดับความเป็นอยู่ของประชาชนในภูมิภาค

2) ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประเทศสมาชิก โดยผลักดันให้ ประเทศสมาชิกที่มีศักยภาพในเชิงเปรียบเทียบได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบในการดำเนินกิจกรรมการให้ความ ช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกอื่นด้วย

3) การเสาะหาการสนับสนุนจากแหล่งผู้ให้อื่นในการดำเนินกิจกรรม ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาภายใต้กรอบดังกล่าว

5.2 แอฟริกา

ประเทศในภูมิภาคแอฟริกายังมีปัญหาคความยากจนรวมทั้งปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม และการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ ปัญหาความมั่นคงด้านอาหาร และระบบสาธารณสุขที่ยังไม่ได้ มาตรฐาน ซึ่งปัญหาเหล่านี้นำไปสู่การขาดคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากร นอกจากนี้ ประชากรส่วนใหญ่กว่า ร้อยละ 90 ประสบปัญหาขาดเชื้อเพลิง ขาดความมั่นคงทางอาหารและขาดระบบสุขภิบาลที่ดี

รายงาน UNDP ระบุว่าภายในปี 2050 ค่าเฉลี่ยดัชนีชี้วัดการพัฒนามนุษย์ของประเทศ แอฟริกาในแถบซบซาราจะยังต่ำอยู่ นอกจากนี้ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่กำลังรุนแรงขึ้น ซึ่งอาจ ส่งผลกระทบต่อผลิตผลทางการเกษตร และการเข้าถึงน้ำสะอาด ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความมั่นคงด้าน อาหารในภูมิภาคแอฟริกา

เมื่อพิจารณาถึงปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวมาแล้วข้างต้น จึงเป็นโอกาสของไทยที่จะใช้การ เป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาของแอฟริกา เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมและรักษาผลประโยชน์ไทยในแอฟริกา ได้อย่างดี

ประเทศในแอฟริกามีจำนวน 54 ประเทศ การให้ความช่วยเหลือของไทยอาจ พิจารณาตามความเหมาะสมได้ ดังนี้

กลุ่มประเทศที่ไทยควรให้ความช่วยเหลือ

กลุ่มประเทศนี้จะมีความยากจนมากกว่าประเทศไทย แต่จะมีขีดความสามารถในการรองรับความช่วยเหลือที่จะนำไปสู่การพัฒนาเชิงบวกได้ต่อไป นอกจากนี้ ยังสะท้อนผลประโยชน์ร่วมกันที่จะได้รับ โดยเฉพาะความเชื่อมโยงในด้านเศรษฐกิจ การค้าและการลงทุน ซึ่งประเทศเหล่านี้ มีทรัพยากรที่พร้อมกับการพัฒนาเป็นจำนวนมาก อาทิ มาดากัสการ์และแทนซาเนีย ซึ่งมีความสำคัญต่อไทยในฐานะเป็นแหล่งวัตถุดิบทางด้านอัญมณีแหล่งใหญ่ ในขณะที่ เคนยาและเซเนกัล จัดว่าเป็นประเทศที่ไทยควรให้ความสำคัญในฐานะที่เป็นประเทศที่มีศักยภาพในการส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างกัน

ประเทศกลุ่มเป้าหมายในแอฟริกา คือ ประเทศที่มีสถานเอกอัครราชทูตของไทยตั้งอยู่ ได้แก่ แอฟริกาใต้ อียิปต์ โมร็อกโก เคนยา ไนจีเรีย เซเนกัล และโมซัมบิก และรวมทั้งประเทศอื่น ๆ เช่น มาดากัสการ์ แทนซาเนีย เอธิโอเปีย เบนิน บุรุนดี แองโกลา ตูนิเซีย ไนจีเรีย กานา โกตดิวัวร์ และซูดาน

ทั้งนี้ กลุ่มประเทศในแอฟริกาดังกล่าว มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ไม่เท่าเทียมกัน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนา โดยปัญหาสำคัญที่ประเทศเหล่านี้ประสบได้แก่ ปัญหาการขาดการวางแผนประชากร ปัญหาด้านสาธารณสุขที่ยังไม่ได้มาตรฐาน การระบาดของโรคมาลาเรีย โรคเอดส์ วัณโรค ไข้เหลือง โรคหัดเยอรมัน โรคพยาธิ ตลอดจนโรคในเขตร้อน เช่น อหิวาตกโรค และโรคไข้เหลือง เป็นต้น นอกจากนี้ ภาคการผลิตและโครงสร้างพื้นฐานในภูมิภาคแอฟริกาที่ยังขาดแคลน ความช่วยเหลือของไทยควรมุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนาทางการเกษตร การปรับปรุงด้านการบริการสังคม และการส่งเสริมความร่วมมือด้านอาหารเพื่อแก้ปัญหาความยากจน และยกระดับคุณภาพชีวิตที่ดีของประชากร

ความร่วมมือหุ้นส่วนกับกลุ่มประเทศก้าวหน้าในแอฟริกา

ความร่วมมือกับบางประเทศในแอฟริกาที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่มีรายได้ระดับกลางในลักษณะของการร่วมมือแบบหุ้นส่วน คือ การเรียนรู้ร่วมกัน การออกค่าใช้จ่ายร่วมกัน ตลอดจนการร่วมมือกันในการพัฒนาประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ ในแอฟริกา นับว่าจะเป็นแนวทางใหม่ที่ไทยสามารถขยายบทบาทความร่วมมือในภูมิภาคแอฟริกาได้มากขึ้น ในกรณีที่ไทยใช้ประเทศดังกล่าว และเป็นฐานของการขยายความร่วมมือเข้าไปยังประเทศยากจนอื่น ๆ ในแอฟริกาได้ง่ายขึ้น

สำหรับประเทศในแอฟริกาที่ไทยสามารถส่งเสริมให้มีการดำเนินการความร่วมมือในกรอบหุ้นส่วน คือ อียิปต์ โมร็อกโก และแอฟริกาใต้

อียิปต์และโมร็อกโก เป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าในอนุภูมิภาคแอฟริกาเหนือที่มีศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจและมีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มากกว่าประเทศส่วนใหญ่ในแอฟริกา การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยกับอียิปต์และโมร็อกโก จึงควรมุ่งเน้นความร่วมมือในรูปแบบหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา โดยอียิปต์สามารถเป็นฐานอย่างดีในการส่งผ่านความช่วยเหลือของไทยสู่ประเทศแอฟริกาฝั่งตะวันออกที่มีความยากจนกว่า อาทิ การจัดฝึกอบรมรวมในสาขาที่มีศักยภาพ และการแลกเปลี่ยนผู้เชี่ยวชาญ เป็นต้น โดยสาขาที่ควรพิจารณาความร่วมมือที่ทั้งสองฝ่ายมีความเชี่ยวชาญ อาทิ ด้านการเกษตร ประมง สิ่งทอ ด้านการแพทย์ สาธารณสุข และเกษตรกรรม รวมทั้งการแลกเปลี่ยนทางด้าน

การศึกษา เป็นต้น ในขณะที่ โมร็อกโก ก็สามารถเป็นฐานในการส่งผ่านความช่วยเหลือของไทยสู่ประเทศแอฟริกาตะวันตกได้เช่นเดียวกัน

แอฟริกาใต้ เป็นประเทศที่มีความก้าวหน้าที่สุดในทวีปแอฟริกาและเป็นประเทศคู่ค้าสำคัญอันดับหนึ่งของไทยในภูมิภาคแอฟริกา จึงนับว่ามีความสำคัญต่อประเทศไทยอย่างมาก ดังนั้น เพื่อให้การยึดโยงกับแอฟริกาใต้ให้มีความแน่นแฟ้น เพื่อเป็นช่องทางในการขยายโอกาสทางเศรษฐกิจของไทยสู่แอฟริกาตอนใต้ จึงควรส่งเสริมความร่วมมือในแบบหุ้นส่วนกับแอฟริกาใต้ ทั้งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการร่วมมือแบบหุ้นส่วนหรือไตรภาคีในการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศอื่น ๆ ทางตอนใต้ของแอฟริกา ทั้งนี้ สาขาที่ทั้งสองฝ่ายสามารถส่งเสริมให้มีความร่วมมือกันเพื่อตอบสนองความต้องการในภูมิภาค ได้แก่ ด้านสาธารณสุข โดยเฉพาะการแก้ไขและป้องกันโรคเอดส์ โรคเขตร้อน การพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และความร่วมมือทางด้านการวิจัยที่สอดคล้องกับความต้องการของทั้งสองฝ่าย เป็นต้น

ประเทศแอฟริกาอื่น ๆ

นอกจากประเทศแอฟริกาที่ไทยให้ความสนใจเป็นพิเศษดังกล่าวข้างต้นแล้ว ยังมีประเทศแอฟริกาอื่น ๆ ที่มองไทยเป็นต้นแบบ (role model) ในการพัฒนา จึงต้องการที่จะรับความช่วยเหลือจากไทยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยเฉพาะความช่วยเหลือจากไทยในการให้ทุนฝึกอบรมหลักสูตรนานาชาติ และทุนการศึกษาในบางสาขาตามยุทธศาสตร์การทูตการศึกษา (Education Diplomacy) ซึ่งสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมความสัมพันธ์ทวิภาคีระหว่างไทยกับประเทศในภูมิภาคแอฟริกาใต้ โดยเฉพาะประเทศที่เป็นแหล่งทรัพยากรและมีศักยภาพเป็นแหล่งตลาดใหม่ของไทย เช่น ไนจีเรียและแทนซาเนีย

5.3 ตะวันออกกลาง

หลายประเทศมีรายได้หลักจากการขายน้ำมัน แต่ในแง่ของการพัฒนายังคงมีประเด็นท้าทายหลายด้าน ถึงแม้ว่าในเรื่องของรายได้ การสาธารณสุข และการศึกษาจะได้รับการพัฒนาไปในระดับหนึ่งแล้วก็ตาม

ปัญหาสำคัญในภูมิภาค คือ เรื่องทรัพยากร โดยเฉพาะในเรื่องของน้ำที่มีผลกระทบต่อคนจนกว่าร้อยละ 60 ในการพยายามมุ่งแก้ปัญหา คือ การเสาะหาเทคโนโลยีในการเก็บรักษาน้ำ การปรับปรุงเกณฑ์และกฎหมาย การจัดสรรน้ำที่เป็นธรรม สิทธิการเข้าถึงน้ำของคนทุกกลุ่ม รวมทั้งที่สอดคล้องกับความต้องการของเกษตรกร

กลุ่มประเทศเป้าหมายในการให้ความร่วมมือของไทย มุ่งเน้นความร่วมมือแบบหุ้นส่วนในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างกัน โดยการร่วมรับภาระค่าใช้จ่าย ประเด็นความร่วมมือให้มีความสำคัญกับการช่วยแก้ไขปัญหาคือหลายประเทศเผชิญอยู่ตามการร้องขอ โดยเฉพาะในเรื่องการจัดการน้ำที่ยังเป็นปัญหาสำคัญในภูมิภาค

5.4 ลาตินอเมริกา

ประเทศเป้าหมายในการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างไทยกับลาตินอเมริกา ได้แก่ บราซิล อาร์เจนตินา เม็กซิโก เปรู ชิลี โคลอมเบีย กัวเตมาลา คิวบา และปานามา ประเด็นการพัฒนาที่สำคัญของภูมิภาคลาตินอเมริกาคือการกระจายรายได้ แต่หลายประเทศจัดการกับปัญหาให้เบาบางลง อาทิ อาร์เจนตินา บราซิล เปรู ชิลี ส่งผลให้เศรษฐกิจดีขึ้นโดยผลที่ตามมา คือ ทำให้การศึกษาขั้นพื้นฐานดีขึ้น รวมทั้งทางด้านสาธารณสุขที่ได้รับการพัฒนา

อย่างไรก็ดี ภูมิภาคนี้มีการพัฒนาพลังงานทดแทนได้ดี โดยเฉพาะบราซิล และชิลีที่มีการพัฒนาพลังงานทดแทน ทั้งพลังงานชีวมวล พลังลม พลังน้ำ พลังงานแสงอาทิตย์ และเอทานอล (Ethanol) ที่มีการใช้สูงกว่าภูมิภาคอื่นทั้งตะวันออกกลางและเอเชียกลางมาก ดังนั้น ไทยสามารถร่วมมือในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเรื่องดังกล่าวระหว่างกัน

ความท้าทายที่สำคัญในภูมิภาคอีกประการหนึ่ง คือ การสูญเสียป่าไม้ไปมาก ทำให้มีปัญหาการขาดความหลากหลายทางชีวภาพที่ลดลง ปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศส่งผลต่อปลาในทะเลที่ลดลงและปลาหลายสายพันธุ์ได้สูญพันธุ์ไปแล้ว ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย จึงอาจให้ความสนใจในการช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถในประเทศที่ประสงค์จะเรียนรู้ประสบการณ์จากประเทศไทย

5.5 หมู่เกาะแปซิฟิก

เป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ของไทยต่อหมู่เกาะแปซิฟิก คือ ส่งเสริมความร่วมมือและการให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศหมู่เกาะแปซิฟิกเพื่อสนับสนุนบทบาทที่แข็งขันของไทยอย่างต่อเนื่อง ในฐานะต้นแบบด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะ SEPs for SDGs Partnership และในกรอบความร่วมมือ Pacific Islands Forum ในฐานะประเทศสังเกตการณ์ และแสวงหาตลาดใหม่สำหรับการค้าและการลงทุนของไทย

หมู่เกาะแปซิฟิกมีความเปราะบางจากผลกระทบของโควิด-๑๙ และได้รับผลกระทบรุนแรงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยเฉพาะปัญหาการเพิ่มขึ้นของระดับน้ำทะเล และภัยพิบัติทางธรรมชาติ สาขาความร่วมมือที่จะสนับสนุนการพัฒนา ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ เศรษฐกิจสีเขียว การประมง การเกษตร การท่องเที่ยว และสาธารณสุข

ประเทศที่มีลำดับความสำคัญในการส่งเสริมความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ได้แก่ ตองกา ฟิจิ ปาปัวนิวกินี หมู่เกาะโซโลมอน และหมู่เกาะมาร์แชลล์

บทที่ 6

หลักการและแนวทางการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย

การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทยให้ความสำคัญกับความ สามารถ ในการตอบสนองต่อการเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศคู่ร่วมมือทั้งในระยะสั้นและระยะยาว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพของประเทศคู่ร่วมมือ โดยมุ่งหวังว่าความร่วมมือของไทยจะมีส่วนในการเป็นทางออก (Solution) ในประเด็นที่เป็นปัญหาของประเทศกำลังพัฒนาอื่นได้อย่างตรงจุดและมีคุณภาพในการตอบสนองความต้องการเชิงเทคนิควิชาการที่สามารถเรียนรู้และประยุกต์ใช้ได้อย่างไม่ยาก

ในขณะเดียวกันการให้ความช่วยเหลือของไทย ยังยึดหลักการดำเนินงานความร่วมมือที่ได้รับความคิดเห็นชอบร่วมกันระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการดำเนินการภายใต้กรอบเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG) รวมทั้งการขับเคลื่อนตามเป้าหมายร่วมกันภายใต้กรอบความร่วมมือภูมิภาคและอนุภูมิภาคที่ไทยเข้าร่วมและมีพันธะด้วย รวมทั้งผลจากการประชุมหารือระหว่างประชาคมความร่วมมือที่ต้องการขับเคลื่อนให้การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อพัฒนาระหว่างประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ ประเทศไทยได้กำหนดแนวทางในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาไว้ดังนี้

6.1 การดำเนินงานความร่วมมือบนความเท่าเทียม (Horizontal Development Cooperation)

การดำเนินงานความร่วมมือของไทยให้ความสำคัญกับประเทศคู่ร่วมมืออย่างเท่าเทียมมากกว่าการมองว่าใครเป็นประเทศผู้รับและผู้ให้ แต่มุ่งเน้นความร่วมมือในลักษณะของการแลกเปลี่ยนความรู้ร่วมกันในลักษณะของความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนา

ความร่วมมือที่ประเทศไทยให้กับประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ จึงมุ่งที่จะช่วยเสริมสร้างขีดความสามารถของประเทศคู่ร่วมมือด้วยเทคโนโลยีและวิชาการที่มีความใกล้เคียง และอาจมีความเหมาะสมมากกว่าในการนำไปประยุกต์ปฏิบัติได้ ในลักษณะเดียวกับที่ประเทศไทยมุ่งหวังจะได้เรียนรู้จากประเทศคู่ร่วมมือในขณะเดียวกันด้วย

6.2 ความร่วมมือที่มุ่งประสิทธิผล (Development Effectiveness)

การดำเนินงานความร่วมมือของไทยมุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิผลตามแนวทางปฏิญญาปารีส (Paris Declaration) ว่าด้วยประสิทธิผลการพัฒนาโดยมีหลักการสำคัญที่จะดำเนินการ คือ

การให้ความร่วมมืออย่างประสานสอดคล้องกับความต้องการ (Alignment) ของประเทศคู่ร่วมมือ ซึ่งคำนึงถึงลำดับความสำคัญและความต้องการของประเทศคู่ร่วมมือ ทั้งในเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาตามลำดับความสำคัญ

การให้ความร่วมมือของไทยจะดำเนินการอย่างประสานกับแหล่งผู้ให้ความช่วยเหลืออื่นในการให้ความช่วยเหลือประเทศใดประเทศหนึ่ง ในลักษณะการประสานความร่วมมือ

(Harmonization) เพื่อให้การให้ความช่วยเหลือไม่มีความซ้ำซ้อน และมีลักษณะของการแบ่งงานกันทำในสาขาที่แหล่งความช่วยเหลือมีความเชี่ยวชาญ

การให้ความร่วมมือของไทย มุ่งเน้นให้ประเทศคู่ร่วมมือมีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาอย่างแข็งขัน ในลักษณะของการรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของ (Ownership) ในการร่วมออกค่าใช้จ่าย การสมทบการร่วมมือและเห็นโครงการความร่วมมือเป็นส่วนหนึ่ง และส่วนที่สำคัญที่ควรต้องให้ความใส่ใจอย่างจริงจัง

ความร่วมมือยังมุ่งเน้นให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการพัฒนา (Managing for Results) อย่างจริงจัง โดยที่จะต้องมีการวิเคราะห์การกำหนดแผนการดำเนินการให้มีความรัดกุมและครอบคลุมอย่างพอเพียงต่อการนำไปสู่ความสำเร็จของการดำเนินงานความร่วมมือ

ในประการสุดท้าย การดำเนินงานความร่วมมือต้องการให้ทั้งไทยและประเทศคู่ร่วมมือตระหนักในความรับผิดชอบร่วมกันในผลการพัฒนาจากความร่วมมือที่เกิดขึ้น (Mutual Accountability) และเห็นว่าความสำเร็จหรือความล้มเหลวเป็นความรับผิดชอบร่วมกัน

6.3 ความร่วมมือที่มุ่งถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง

ความร่วมมือที่ผ่านมา มักมุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถบุคลากรในภาครัฐเป็นหลัก ซึ่งได้ผลสำเร็จในระดับหนึ่ง แต่ยังคงมีข้อจำกัดในการถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่กลุ่มเป้าหมายในระดับประชาชน หรือเกษตรกรในพื้นที่ จึงทำให้การเสริมสร้างขีดความสามารถไม่ส่งผลกระทบต่อประชาชนอย่างแท้จริง ทั้งนี้ อาจด้วยกลไกภาครัฐและข้อจำกัดของภาครัฐในการที่จะถ่ายทอดเทคโนโลยีที่ได้รับการเรียนรู้ไปสู่ภาคประชาชนได้อย่างแท้จริง ดังนั้น การให้ความร่วมมือของไทยควรมุ่งเน้นการตอบสนองต่อประชาชนให้ได้มากขึ้น โดยกำหนดให้เป็นผลลัพธ์ของการพัฒนาที่แท้จริง

6.4 ความร่วมมือของไทยมุ่งเป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหาในระดับโลกและระดับภูมิภาค

สิ่งที่ประชาคมกำลังเผชิญอยู่ อาทิ ปัญหาจากการเปลี่ยนแปลงทางภูมิอากาศโลก ปัญหาจากโรคระบาดและโรคระบาดใหม่ เป็นต้น นอกจากนี้ ยังมีประเด็นใหม่ ๆ (Emerging Issues) ที่อาจเกิดขึ้นตามมา ที่ประเทศไทยควรให้ความสนใจและแข่งขันต่อการร่วมแก้ไขและหาทางออกร่วมกันกับประชาคมโลกในประเด็นปัญหาดังกล่าว

ในการดำเนินการรัฐบาลไทยจะต้องมีการร่วมมือกับแหล่งผู้ให้สำคัญทั้งในรูปแบบไตรภาคีและความร่วมมือในแบบหุ้นส่วน รวมทั้งที่เป็นพันธมิตรร่วมกันเพื่อประสานการให้ความร่วมมือ โดยเฉพาะกับการแก้ไขปัญหาในประเทศกำลังพัฒนาอื่น ๆ รวมทั้งในประเทศไทยด้วย

6.5 การดำเนินงานความร่วมมือโดยคำนึงถึงความยั่งยืน เอื้อประโยชน์ต่อสังคม และส่งเสริมในเรื่องเพศสภาวะ (Gender) ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาของไทย ถึงแม้ว่าจะมุ่งเน้นในการเสริมสร้างขีดความสามารถทั้งบุคลากร และสถาบันให้เชื่อมต่อการพัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจเป็นหลักก็

ตาม แต่โปรแกรมความร่วมมือ ก็ยังให้ความสำคัญกับประเด็นทางสังคมด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ความร่วมมือให้
ความสำคัญในเชิงคุณภาพการพัฒนา โดยเฉพาะการสร้างให้เกิดความยั่งยืนในการที่ประเทศคู่ร่วมมือ
สามารถที่จะดำเนินกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ดังกล่าว โดยใช้องค์ความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอดจากไทยไปได้
อย่างต่อเนื่องต่อไป

ความร่วมมือของไทยยังควรให้ความสำคัญในเรื่องของเพศภาวะ การคำนึง
ถึงบทบาทชาย – หญิง ที่จะมีส่วนสำคัญต่องานการพัฒนา รวมทั้งการเสริมพลังให้แก่สตรีให้มี
ขีดความสามารถ ชุมชนโดยเฉพาะในงานและกิจกรรมการพัฒนาในระดับพื้นที่และชุมชน ด้วยแนวทาง
ดังกล่าว จะช่วยส่งเสริมให้งานการพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนได้มากขึ้น

6.6 การบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติ การดำเนินงานความร่วมมือในการเสริมสร้าง
ความรู้แต่เพียงอย่างเดียวไม่พอเพียงต่อการมุ่งสู่ความสำเร็จ สิ่งสำคัญคือการบูรณาการความรู้ไปสู่การ
ปฏิบัติจริง ให้ถึงกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริงที่มีความต้องการให้ได้ จึงจะเกิดผลที่ต้องการได้ ในการดำเนิน
การดังกล่าวประเทศไทยจะทำการประมวลบทเรียนของการพัฒนาที่เป็นตัวแบบ (Best Practices
Development Models) เพื่อแลกเปลี่ยนและแบ่งปันประสบการณ์ดังกล่าว และจัดทำเป็นเอกสารและสื่อ
ดิจิทัลเพื่อเผยแพร่ต่อไป

บทที่ 7

การแปลงแผนยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติ

ในขั้นตอนการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์ดังกล่าวนี้ มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนกว่าในขั้นของการกำหนดทิศทางและกลยุทธ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะในภารกิจดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศที่เมืองคัมภีร์ประกอบในส่วนของผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งหน่วยงานของไทยและประเทศคู่ร่วมมือ รวมทั้งวิธีการและมาตรการต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความสำเร็จของการดำเนินการทั้งสิ้น

แนวทางสำคัญของการแปลงยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทยไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย

7.1 การบูรณาการยุทธศาสตร์และแผนต่าง ๆ

จุดมุ่งหมายสำคัญของการจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือดังกล่าวของประเทศไทย ก็คือ การที่ต้องทำให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการให้ความช่วยเหลือแก่ต่างประเทศซึ่งมีหลายหน่วยงาน ทั้งหน่วยงานภายใต้กระทรวงต่าง ๆ สถาบันการศึกษา รวมทั้งองค์กรพัฒนาที่เกี่ยวข้อง ได้มีกรอบและแนวทางในการดำเนินงานพัฒนาความร่วมมือได้ดียิ่งไปในทิศทางเดียวกันมากขึ้นอย่างมีเอกภาพ

ในการนี้ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการบูรณาการยุทธศาสตร์ความร่วมมือที่หน่วยงานต่าง ๆ มีการจัดทำขึ้นเช่นกัน ให้มีการประสานกันทั้งในเชิงเป้าหมายและมาตรการดำเนินการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการดำเนินการทั้งในระดับสาขา (อาทิ ด้านการเกษตร สาธารณสุข และการศึกษา เป็นต้น) และการดำเนินการในประเทศต่าง ๆ ด้วย

7.2 การจัดทำยุทธศาสตร์ประเทศเป้าหมาย

ในประเทศกลุ่มเป้าหมายสำคัญควรจัดให้มีการจัดทำยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาประเทศเพิ่มขึ้น เป็นการกำหนดให้มีทิศทางและเป้าหมายความร่วมมือที่ชัดเจน และมีความครอบคลุมมากขึ้น ในขณะเดียวกัน ในขั้นของการกำหนดรายละเอียดความร่วมมือ ต้องมีการจัดทำแผนปฏิบัติการความร่วมมือรายประเทศ หรือ Country Development Programme โดยในการจัดทำโปรแกรมดังกล่าว จะต้องเป็นการประสานกันระหว่างกระทรวงการต่างประเทศ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทย และประเทศคู่ร่วมมือ โดยจัดทำเป็นโปรแกรมระยะกลาง 3 - 5 ปี ซึ่งจะทำให้เกิดความชัดเจนถึงการดำเนินการในประเทศเป้าหมายความร่วมมือมากขึ้น

7.3 การออกแบบความร่วมมือใหม่

ให้มีรูปแบบและวิธีการให้ความร่วมมือที่เหมาะสมกับประเทศไทย

เพื่อให้การดำเนินงานความร่วมมือมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของประเทศผู้รับ โดยการออกแบบดังกล่าวจะเป็นการดำเนินการเชิงบูรณาการ และต้องพิจารณาให้เกิดสายโซ่แห่งคุณค่า (Valued Chain) ในกิจกรรมการพัฒนาดังกล่าวให้ถึงกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง

การออกแบบความร่วมมือ ควรมุ่งในการมองภาพแบบองค์รวม เพื่อให้การให้ความร่วมมือสามารถครอบคลุมกิจกรรมและรูปแบบความร่วมมือที่จำเป็นและในจุดที่เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จ

ความร่วมมือยังคงให้ความสำคัญกับการมุ่งผลสัมฤทธิ์มากกว่าการมุ่งเน้น แต่เพียงในระดับผลผลิต ซึ่งจะได้วัดผลกระทบเชิงบวกมากขึ้น ดังนั้นในการกำหนดกรอบความร่วมมือ จะมีการกำหนดในลักษณะของกรอบผลสัมฤทธิ์ (Development Results Framework)

7.4 การติดตามและประเมินผล

เพื่อให้การดำเนินงานความร่วมมือเป็นไปตามแผนปฏิบัติการ มีความจำเป็นที่จะต้องมีการติดตามอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในระดับจุลภาค และมหภาค เพื่อให้มีกิจกรรมและมาตรการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพในประเทศเป้าหมาย

ในการประเมินผล จะมุ่งเน้นการประเมินผลแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ทั้งในระยะกลาง แผน และในตอนสิ้นสุด เพื่อเป็นการสรุปผลการดำเนินงานในภาพรวม รวมทั้งการสรุปบทเรียนเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์ความร่วมมือต่อไป

**แผนยุทธศาสตร์หรือแผนพัฒนาหน่วยงาน
กรมความร่วมมือระหว่างประเทศ**

เป้าหมายตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการต่างประเทศ

เป้าหมายที่ 2: ประเทศไทยเป็นหุ้นส่วนการพัฒนาที่ยั่งยืนกับต่างประเทศเพื่อร่วมกันบรรลุเป้าหมายการพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : การบูรณาการความรู้และแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Integrated Knowledge and Best Practices) ของไทยในการพัฒนาประเทศเป้าหมายภายใต้กรอบทวิภาคีให้เกิดผลสัมฤทธิ์

1. แผนปฏิบัติราชการ เรื่อง ความร่วมมือทางวิชาการในกรอบทวิภาคีระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน

1) เป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถของหน่วยงานและสถาบันวิจัยทางด้านการเกษตร การศึกษา สาธารณสุข และสาขาเป้าหมายอื่นให้สามารถจัดการให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงในประเทศคู่ร่วมมือของไทย

2) ค่าเป้าหมาย

2.1 หน่วยงานและสถาบันวิจัยและพัฒนาของประเทศคู่ร่วมมือของไทยมีขีดความสามารถในการพัฒนาทั้งในเชิงนโยบายและการจัดการความรู้และส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ดีแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องและประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

2.2 หน่วยงานและสถาบันวิจัยของประเทศคู่ร่วมมือมีขีดความสามารถในการกำหนดกรอบการวิจัย การวิจัยเชิงคุณภาพและการส่งเสริมการประยุกต์ใช้งานวิจัย

2.3 ทรัพยากรมนุษย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานเป้าหมายมีศักยภาพสูงในการจัดการกับปัญหาทั้งในเชิงนโยบาย แนวทาง และวิธีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจในประเด็นสำคัญ

3) ตัวชี้วัด

3.1 ความร่วมมือกับ สปป.ลาว

1) มีการพัฒนาและปรับปรุงการเกษตรด้านการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำจืด การเพาะพันธุ์ปลา การควบคุมและป้องกันโรคอหิวาต์แอฟริกาในสุกร (African Swine) การเพิ่มผลิตผลการเกษตร และการพัฒนาชุมชนและสหกรณ์

2) มีการพัฒนาการศึกษาในด้านที่สำคัญ คือ การศึกษาพื้นฐานและการศึกษาพิเศษ เพิ่มขีดความสามารถการวิจัยทางการศึกษา การศึกษานอกโรงเรียน การพัฒนา STEM (Science, Technology, Engineering and Mathematics) TVET (Technical and Vocational Education and Training) Standards และการพัฒนาวิทยาศาสตร์การกีฬา

3) การปรับปรุงสาธารณสุขในด้านการสอนวิทยาศาสตร์สุขภาพ นิติวิทยาศาสตร์ การจัดการด้าน

พยาบาล โภชนาการเชิงบูรณาการและการพัฒนาความรู้ด้านอาหารและยา

- 4) การพัฒนาการค้า อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ท้องถิ่น
- 5) การพัฒนาสังคมและธรรมาภิบาล ด้วยการศึกษานโยบายการจั้ตั้งศาลปกครองและการจั้ตั้งศูนย์มิตรภาพลาว-ไทย
- 6) ด้านสิ่งแวดล้อม ด้วยการศึกษานโยบายการควบคุมมลพิษและการจัดการสิ่งแวดล้อม และการอนุรักษ์ป่าไม้
- 7) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยการให้ทุนการศึกษาในระดับปริญญาโทและทุนฝึกอบรมระยะสั้นในสาขาต่าง ๆ

3.2 ความร่วมมือกับกัมพูชา

- 1) มีการพัฒนาและปรับปรุงการเกษตรในด้านการปรับตัวได้ตามสภาพภูมิอากาศ (Climate Resilience), การเพาะเลี้ยงปลาน้ำจืด, พัฒนาสหกรณ์การเกษตร และการปรับปรุงคุณภาพการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว
- 2) มีการพัฒนาการศึกษาในด้านการเรียนการสอนภาษาไทย
- 3) การปรับปรุงสาธารณสุข ในการควบคุมและป้องกันโรคตามแนวชายแดน (Disease Surveillance and Control) รวมทั้งโรคอุบัติใหม่รวมทั้งโรคพิษสุนัขบ้า
- 4) ด้านอุตสาหกรรม ด้วยการพัฒนาศูนย์พัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ที่ปูนพนม และการพัฒนาทักษะตามแนวชายแดน
- 5) การพัฒนาสังคมและธรรมาภิบาล ด้วยการจั้ตั้งศูนย์แรกรับเหยื่อการค้ามนุษย์ จังหวัดบันเตียเมียนเจย
- 6) ด้านสิ่งแวดล้อม พัฒนาการควบคุมมลพิษและบริหารจัดการสิ่งแวดล้อม
- 7) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ด้วยการมอบ ทุนศึกษา จำนวน 15 ทุน และทุนฝึกอบรมระยะสั้นจำนวนราว 10 หลักสูตรแต่ละปี
- 8) ด้านการพัฒนาชุมชน ด้วยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน(One Village One Product) และการพัฒนาชุมชนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (หมู่บ้านตะโโบกวิน บันเตียเมียนเจย)

3.3 ความร่วมมือกับเมียนมา

- 1) มีการพัฒนาและปรับปรุงการเกษตรในด้าน การจัดการคุณภาพเมล็ดพันธุ์พืช การพัฒนาเครื่องจักรช่วยการปลูกข้าว การจั้ทำ GAP (Good Agricultural Practices) การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพ การเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช การส่งเสริมพืชอุตสาหกรรม (ถั่วลิสง) การผลิตปุ๋ยอินทรีย์และสารปราบศัตรูพืชชีวภาพ การทำฟาร์มอย่างยั่งยืน การวิจัยด้านพืชสวน การปรับปรุงพืชงา และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน(OVOP)

2) มีการพัฒนาการศึกษาในด้านที่สำคัญ คือ การลดความเสี่ยงภัยพิบัติในโรงเรียน

การพัฒนาครูและปรับมาตรฐานด้านอาชีวศึกษา พัฒนาการศึกษาแบบเรียนรวม การเรียนการสอนภาษาไทย การเรียนการสอนอาชีวศึกษาในช่วงโรคระบาด

3) การปรับปรุงสาธารณสุขในด้าน การเฝ้าระวังโรค การควบคุมผลิตภัณฑ์สุขภาพ การปกป้องภูมิปัญญาการแพทย์ การพัฒนาห้องปฏิบัติการเฝ้าระวัง การพัฒนาโรงพยาบาลต้นแบบควบคุมและป้องกันโรคติดต่อ การพัฒนาวิทยาลัยพยาบาล การอบรมด้านคลินิก การอนามัยแม่และเด็ก การจัดให้มี โรงพยาบาลคู่แฝด และการควบคุมโรคตามแนวชายแดนรวมทั้งโรคโควิด-19

4) การค้า อุตสาหกรรม และการท่องเที่ยว ที่สำคัญคือการพัฒนาศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงาน ที่มีทักษะและอย่างกึ่ง การพัฒนามาตรฐานและปรับปรุงคุณภาพสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม การจัดการการคลัง

5) การพัฒนาสังคมและธรรมาภิบาล ในด้านการศึกษาระบบเลือกตั้งแบบสัดส่วนผู้แทน

6) ด้านสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการจัดการคุณภาพอากาศและการจัดการน้ำสะอาด และการจัดการขยะมูลฝอย

7) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ด้วยทุนศึกษาและฝึกอบรมตามคำขอในหลักสูตรพิเศษ

3.4 ความร่วมมือกับเวียดนาม

1) มีการพัฒนาการศึกษาในด้านที่สำคัญ การเรียนการสอนภาษาไทย ณ มหาวิทยาลัยในเวียดนาม

2) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาตามผลการหารือ

3.5 ความร่วมมือกับภูฏาน

1) การพัฒนาด้านการแพทย์ (ศูนย์หู จมูก และคอ)

2) การพัฒนาชุมชนด้วยการประยุกต์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (OGOP Model II)

2. แผนปฏิบัติการ เรื่อง โครงการพระราชทานตามคำขอจากประเทศกำลังพัฒนาต่าง ๆ ในด้านการศึกษาด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็กและเยาวชน ด้านสาธารณสุข และด้านสิ่งแวดล้อม

1) เป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถของหน่วยงานที่ให้โอกาสแก่เยาวชนในพื้นที่ห่างไกลและขาดโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งสาขาเป้าหมายอื่นให้สามารถจัดการให้ทันต่อภาวะด้านสาธารณสุข และการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศในประเทศคู่ร่วมมือของไทย

2) ค่าเป้าหมาย

2.1) หน่วยงานของประเทศคู่ร่วมมือของไทยมีขีดความสามารถในการพัฒนาเฉพาะทาง ทั้งในเชิงนโยบายและการจัดการความรู้และส่งเสริมแนวปฏิบัติที่ดีแก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องและประชาชนกลุ่มเป้าหมาย

2.2) ทรัพยากรมนุษย์และบุคลากรที่เกี่ยวข้องของหน่วยงานเป้าหมายมีศักยภาพสูงในการจัดการกับปัญหาทั้งในเชิงนโยบาย แนวทาง และวิธีการแก้ปัญหาและการตัดสินใจในประเด็นสำคัญ

3) ตัวชี้วัด

ความร่วมมือกับ กัมพูชา สปป.ลาว เมียนมา เวียดนาม บังกลาเทศ ภูฏาน ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย
ติมอร์-เลสเต และมองโกเลีย

- 3.1) มีการพัฒนาระบบทวิศึกษา (Dual education) แบบนำร่อง คือ สายสามัญและอาชีวศึกษาในสถานศึกษาเดียวกัน
- 3.2) มีการพัฒนาสถาบันการศึกษาพื้นฐาน และการศึกษาอาชีวศึกษา เพิ่มขีดความสามารถการสอน การพัฒนาคุณภาพชีวิตของเยาวชน และการพัฒนา TVET Standards
- 3.3) มีการพัฒนาด้านสาธารณสุข โดยเพิ่มขีดความสามารถของบุคลากรทางการแพทย์ รวมถึงการทำวิจัยในสาขาเฉพาะทาง
- 3.4) มีการพัฒนากระบวนการจัดทำแผนหลวง ให้สอดคล้องกับการแปรสภาพอากาศ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : การส่งเสริมบทบาทของไทยในการเชื่อมโยงกับผลประโยชน์ร่วมกันภายใต้ความร่วมมือในภูมิภาคและอนุภูมิภาค

1. แผนปฏิบัติการ เรื่อง การเสริมสร้างขีดความสามารถเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมในอนุภูมิภาคอย่างยั่งยืน

1) เป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถของบุคลากรและสถาบันที่สำคัญต่อการส่งเสริมความร่วมมือในอนุภูมิภาคในสาขาความร่วมมือต่างๆ

2) คำเป้าหมาย

2.1) หน่วยงานของประเทศในอนุภูมิภาคมีขีดความสามารถในการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือระดับอนุภูมิภาคเพิ่มขึ้น

2.2) ทรัพยากรมนุษย์ของประเทศในอนุภูมิภาคมีศักยภาพในการดำเนินงานความร่วมมือใน อนุภูมิภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3) ตัวชี้วัด

ความร่วมมือภายใต้ ACMECS

3.1) ระบบ Medical Emergency Response Team (MERT)ในประเทศเป้าหมายมีขีดความสามารถเพิ่มขึ้น และ ระบบการควบคุมโรคและโรคอุบัติใหม่ได้รับการพัฒนาให้มีศักยภาพเพียงพอในการควบคุม

3.2) ระบบการจัดการทรัพยากรประมงของชุมชนท้องถิ่นได้รับการพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ

3.3) บุคลากรได้รับการศึกษาระดับปริญญาโทและการได้รับการพัฒนาทักษะในด้านต่างๆตามความต้องการในกิจกรรมการพัฒนา การพัฒนาการเป็นผู้ประกอบการ และการพัฒนาการเรียนการสอนด้านSTEM

3.4) การพัฒนาพลังงานหมุนเวียน (Renewable Energy)

ความร่วมมือภายใต้ IMT-GT

3.5) ทักษะด้านการบริการสปาได้รับการพัฒนา

3.6) คู่มือ Competency Skills Standard in Welding ได้รับการประยุกต์ใช้ระหว่างชาติสมาชิก

2. แผนปฏิบัติการ เรื่อง ส่งเสริมความร่วมมือในภูมิภาคเพื่อความมั่นคงอย่างยั่งยืน (APEC ACD BIMSTEC CICA FEALAC)

1) เป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและขีดความสามารถของบุคลากรและสถาบันที่สำคัญต่อการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาค

2) ค่าเป้าหมาย

2.1) หน่วยงานของประเทศในภูมิภาคมีขีดความสามารถในการดำเนินงานเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจ

2.2) บุคลากรของประเทศในภูมิภาคมีศักยภาพในการดำเนินงานเพื่อสนับสนุนความร่วมมือในอนุภูมิภาคเพิ่มขึ้น

3) ตัวชี้วัด

3.1) หน่วยงานในสาขาความร่วมมือภายใต้ความร่วมมือกับไทยได้รับการเสริมสร้างขีดความสามารถให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้

3.2) ทรัพยากรมนุษย์ของหน่วยงานประเทศคู่ร่วมมือมีสมรรถนะในการดำเนินภารกิจของหน่วยงานที่ตอบสนองได้กับประเด็นการพัฒนาต่างๆตามความต้องการ

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : การส่งเสริมความร่วมมือกับหุ้นส่วนคู่ร่วมมือของไทยอย่างครอบคลุมและมีประสิทธิผล

1. แผนปฏิบัติการ เรื่อง ความร่วมมือหุ้นส่วนเพื่อเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถของไทย

1) เป้าหมาย : เพื่อขยายความร่วมมือกับประเทศหุ้นส่วนคู่ร่วมมือของไทยให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของไทยในการพัฒนาความรู้ ขีดความสามารถ และความเชี่ยวชาญให้กับบุคลากรและหน่วยงานต่างๆ

2) ค่าเป้าหมาย :

2.1) มีการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับบุคลากรที่เกี่ยวข้องของไทยให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง

2.2) หน่วยงานของไทยมีขีดความสามารถในสาขาที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศเป้าหมาย

2.3) มีการนำความรู้ที่ได้จากแหล่งคู่ร่วมมือของไทยที่นำไปสู่การประยุกต์ใช้ได้สำเร็จตามภารกิจและการเปลี่ยนแปลงในประเด็นสำคัญต่างๆ

3) ตัวชี้วัด :

3.1) มีการเสริมสร้างองค์ความรู้ให้กับบุคลากรของไทยในด้านสำคัญ คือ ด้านการเกษตร การศึกษา การสาธารณสุข ด้านสิ่งแวดล้อม และสาขาที่สำคัญต้องการผลักดัน

3.2) หน่วยงานของไทยได้รับการเสริมสร้างขีดความสามารถในด้านต่างๆ ที่สามารถตอบสนองตามลำดับความสำคัญและเร่งด่วนของวาระการพัฒนา

3.3) บุคลากรของหน่วยงานมีศักยภาพ มีการนำความรู้ของผู้เกี่ยวข้องไปประยุกต์ใช้ใน ด้านที่มีการกำหนดเป้าหมาย

2. แผนปฏิบัติการ เรื่อง การขยายความร่วมมือไตรภาคี

1) เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาศักยภาพเชิงวิชาการของประเทศไทยและขยายบทบาทการเป็นหุ้นส่วน เพื่อการพัฒนาของไทยในเวทีโลก

2) ค่าเป้าหมาย : หน่วยงานของมีขีดความสามารถเชิงวิชาการเพิ่มขึ้น และบทบาทของไทยในการ ดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนา กับหุ้นส่วนเพื่อพัฒนามีเพิ่มขึ้น

3) ตัวชี้วัด :

3.1) จำนวนโครงการ/กิจกรรมความร่วมมือไตรภาคีระหว่างไทยกับประเทศคู่ร่วมมือ

3.2) จำนวนโครงการพัฒนาขีดความสามารถของไทยที่ดำเนินงานร่วมกับหุ้นส่วนความร่วมมือเพื่อ การพัฒนา

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : การขับเคลื่อนการพัฒนาด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายการ พัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals- SDG)

แผนปฏิบัติการ เรื่อง การส่งเสริมและเผยแพร่ให้องค์ความรู้ด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency Economy Philosophy: SEP) เป็นแนวทางในการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1) เป้าหมาย เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะ ศักยภาพ และองค์ความรู้ของประเทศคู่ร่วมมือในการ ประยุกต์ใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางการพัฒนาที่สนับสนุนการบรรลุเป้าหมาย การพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

2) ค่าเป้าหมาย การพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้รับการยอมรับและ ประยุกต์ใช้ในการพัฒนาในประเทศเป้าหมาย

3) ตัวชี้วัด

3.1) จำนวนโครงการความร่วมมือที่น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ ในต่างประเทศ

3.2) จำนวนหลักสูตรศึกษาระดับปริญญาโท (Thailand International Postgraduate

Programme: (TIPP) และหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น (Annual International Training Course: AITC) และหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นภายใต้กรอบทวิภาคี เพื่อเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงและการประยุกต์ใช้

3.3) จำนวนกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและความร่วมมือเพื่อการพัฒนาที่น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในประเทศต่าง ๆ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เชิงกลยุทธ์ ส่งเสริมและพัฒนา การวิจัยอย่างบูรณาการองค์ความรู้

1. แผนปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับนานาชาติ

1) เป้าหมาย

1.1) เพื่อให้ประเทศไทยมีบทบาทเป็นที่ยอมรับในทางวิชาการในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในภูมิภาคในการถ่ายทอดความรู้และเทคโนโลยีที่เหมาะสมแก่ประเทศกำลังพัฒนาคู่ร่วมมือ

1.2) เพื่อเสริมสร้างบทบาทของไทยในการร่วมมือกับแหล่งผู้ให้อื่นในการให้ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในสาขาตามความต้องการของประเทศกำลังพัฒนาอื่นได้พัฒนาขีดความสามารถ

2) ค่าเป้าหมาย

2.1) การให้ความช่วยเหลือในด้านทุนศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาแก่ประเทศเป้าหมาย

2.2) การสนับสนุนทุนฝึกอบรมระยะสั้นที่สอดคล้องกับความต้องการ

3) ตัวชี้วัด

3.1) จำนวนทุนศึกษาระดับปริญญาโท รวม 600 ทุน ให้แก่ประเทศเป้าหมาย 15 - 20 ประเทศ

3.2) จำนวนทุนฝึกอบรมระยะสั้นรวม 400 ทุน จากจำนวนหลักสูตร 100 หลักสูตรต่อระยะแผน 5 ปี (ปีละ 20 หลักสูตร) ให้แก่ประเทศเป้าหมาย 140 ประเทศ

2. แผนปฏิบัติการ เรื่องความร่วมมือด้านการวิจัยระหว่างประเทศ

1) เป้าหมาย

1.1) เพื่อให้ความร่วมมือด้านการวิจัยและพัฒนาระหว่างประเทศของไทยก่อให้เกิดผลที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในสาขาการพัฒนาที่สำคัญที่มีต่อประเทศคู่ร่วมมือและประเทศไทย

1.2) เพื่อให้การวิจัยเสริมสร้างให้เกิดมูลค่าเพิ่มในเชิงเศรษฐกิจในกรอบความร่วมมือระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคและประเทศเป้าหมายที่ไทยให้ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและวิชาการ

1.3) เพื่อเสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างประเทศระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ ทั้งในระดับทวิภาคีและพหุภาคี ตามลำดับความสำคัญในเชิงนโยบายกับประเทศเพื่อนบ้าน

1.4) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถด้านการวิจัยแก่หน่วยงานและบุคลากรของประเทศคู่ร่วมมือของไทย ในการนำไปสู่การวิจัยอย่างมีประสิทธิภาพและการมีเครือข่ายการวิจัยที่เข้มแข็งร่วมกัน

2) คำเป้าหมาย

- 2.1) มีการขยายกรอบความร่วมมือการวิจัยในสาขาการพัฒนาตามกรอบความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศคู่ร่วมมือ
- 2.2) มีการวิจัยเชิงมุ่งผลเศรษฐกิจระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาคในประเด็นที่มีลำดับความสำคัญตามความตกลงและเห็นชอบ
- 2.3) มีการส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายการวิจัยระหว่างไทยกับประเทศคู่ร่วมมืออย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง
- 2.4) หน่วยงานและบุคลากรด้านการวิจัยในประเทศคู่ร่วมมือเป้าหมายได้รับการพัฒนาเพิ่มขีดความสามารถทางการวิจัย

3) ตัวชี้วัด

- 3.1) มีการจัดทำกรอบความร่วมมือการวิจัยระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศเป้าหมายอื่น
- 3.2) มีกรอบการวิจัยที่มุ่งผลทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคและอนุภูมิภาค
- 3.3) มีการจัดตั้งเครือข่ายการวิจัยในประเด็นสำคัญระหว่างประเทศไทยและประเทศเป้าหมาย
- 3.4) นักวิจัยในหน่วยงานวิจัยและมหาวิทยาลัยได้รับการพัฒนาให้มีขีดความสามารถการวิจัยอย่างต่อเนื่อง

3. แผนปฏิบัติการ เรื่อง ความร่วมมือด้านอาสาสมัคร

1) เป้าหมาย

- 1.1) เพื่อเสริมสร้างบทบาทของไทยในด้านอาสาสมัครเพื่อนไทยให้เป็นที่ยอมรับในการดำเนินงานระดับชุมชนในประเทศเป้าหมายให้เกิดผลสัมฤทธิ์
- 1.2) เพื่อให้อาสาสมัครต่างประเทศที่ปฏิบัติงานในประเทศไทยในพื้นที่เป้าหมายสามารถตอบสนองต่อความต้องการของหน่วยงานคู่ร่วมมือไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

2) คำเป้าหมาย

- 2.1) อาสาสมัครเพื่อนไทยสามารถปฏิบัติงานตามขอบเขตของงานที่เห็นชอบร่วมกันของหน่วยงานคู่ร่วมมือของสองประเทศ
- 2.2) อาสาสมัครต่างประเทศสามารถปฏิบัติตามแผนงานและภารกิจที่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของไทยและหน่วยอาสาสมัครต่างประเทศกำหนดและเห็นชอบร่วมกัน

3) ตัวชี้วัด

- 3.1) การจัดส่งอาสาสมัครเพื่อนไทยไปปฏิบัติหน้าที่ตามคำขอของประเทศคู่ร่วมมือปีละ 15 - 20 คนต่อปี ใน 5-10 ประเทศเป้าหมาย

3.2) มีอาสาสมัครต่างประเทศจาก สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เกาหลีและประเทศอื่น มาปฏิบัติงานในประเทศไทย ปีละประมาณ 70 – 80 คน ในสาขาตามข้อตกลง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 : การพัฒนาระบบการบริหารความร่วมมือที่เป็นระบบและมีมาตรฐาน

1. แผนปฏิบัติการ เรื่อง การพัฒนาและเสริมสร้างขีดความสามารถและความพร้อมของไทยในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

1) เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาขีดความสามารถและความพร้อมของบุคลากรและหน่วยงานไทยในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรฐาน

2) ค่าเป้าหมาย : การดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศไปอย่างมีระบบและได้รับการยอมรับ

3) ตัวชี้วัด :

3.1) จำนวนบุคลากรที่ได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ

3.2) เอกสาร ชุดคู่มือเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงานความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศ

2. แผนปฏิบัติการ เรื่อง พัฒนาระบบบริหารจัดการความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศที่มีประสิทธิภาพ

1) เป้าหมาย : เพื่อพัฒนาระบบการบริหารความร่วมมือเพื่อการพัฒนาระหว่างประเทศของไทยให้มีประสิทธิผลและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของประเทศคู่ร่วมมือ

2) ค่าเป้าหมาย :

2.1) มีระบบการการจัดทำแผนกลยุทธ์ แผนความร่วมมือกับประเทศคู่ร่วมมือที่มีประสิทธิภาพ

2.2) การพัฒนาระบบการจัดทำแผนปฏิบัติการ และควบคุมการบริหารโครงการที่มีประสิทธิภาพ

2.3) มีระบบการติดตามและประเมินผลที่มีมาตรฐาน

2.4) การจัดทำรายงานผลความร่วมมืออย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

3) ตัวชี้วัด :

3.1) มีการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ความร่วมมือเพื่อพัฒนารายภูมิภาคและรายประเทศเป้าหมาย

3.2) มีการจัดทำแนวทางและรูปแบบมาตรฐานในการจัดทำรายละเอียดแผนงาน กิจกรรมโครงการ รวมทั้งแนวทางในการควบคุมโครงการ

3.3) มีการจัดทำคู่มือและแนวทางในการติดตามและประเมินผล

3.4) มีการจัดทำรายงานผลความร่วมมือรายไตรมาสและรายปี